

В.Ф. Максимова, О.В. Артюх

**ОБЛІК
У СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Одеса - 2013

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

В.Ф. Максимова, О.В. Артюх

ОБЛІК У СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Одеса - 2013

УДК 336.2 : 657 (075.8)

ББК 65.052я73

М 17

Рекомендовано вченою радою Одеського національного економічного університету (протокол № 9 від 25 червня 2013р.)

Рецензенти:

Лоханова В. Ф., доктор економічних наук, професор

Москалюк Г. О., кандидат економічних наук, доцент

Шевчук Н. С., кандидат економічних наук, доцент

Максімова В. Ф., Артюх О. В.

М 17 Облік у системі оподаткування: Навч. посібник – Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2013. – 267 с.

У навчальному посібнику відповідно до вимог сучасного податкового законодавства в логічній послідовності викладено теоретичні основи оподаткування суб'єктів господарювання, питання організації обліку в системі оподаткування на підприємствах. Викладення матеріалу супроводжується схемами, розрахунками, прикладами практичної спрямованості.

Головна цінність навчального посібника – це збагачений науковими обґрунтуваннями матеріал, що певним чином сприятиме інтелектуальному розвитку студентів, підвищенню якості навчання дисципліни «Облік та звітність у системі оподаткування».

Розраховано на студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за напрямом підготовки «Облік і аудит». Книга буде корисною також для студентів напряму підготовки «Фінанси», «Економіка підприємства», для керівників підприємств, підприємців, бухгалтерів-практиків, усіх, кого цікавить сучасне оподаткування, організація обліку в системі оподаткування.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ПІДСИСТЕМ.....	8
1.1. Облікова інтеграція в системі оподаткування.....	8
1.2. Порівняльний аналіз понятійного апарату облікових підсистем...	12
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ У СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ	16
2.1. Основні засади організації обліку в оподаткуванні.....	16
2.2. Ведення обліку в системі оподаткування на підприємстві.....	21
Контрольні запитання, тести.....	28
РОЗДІЛ 3. ОБЛІК ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК	34
3.1. Елементи податку на прибуток.....	34
3.2. Склад доходів та витрат, порядок їх визначення.....	40
3.3. Визначення податкової амортизації.....	54
Контрольні запитання, тести, практичні завдання.....	66
РОЗДІЛ 4. ОБЛІК ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ (ПДФО).....	81
4.1. Елементи ПДФО.....	81
4.2. Види доходів. Податкова знижка.....	88
Контрольні запитання, тести, практичні завдання.....	94
РОЗДІЛ 5. ОБЛІК ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ).....	105
5.1. Елементи ПДВ.....	105
5.2. Документальне оформлення податкового кредиту з ПДВ....	119
Контрольні запитання, тести, практичні завдання.....	126
РОЗДІЛ 6. ОБЛІК У СИСТЕМІ ІНШИХ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИХ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ ТА ПЛАТЕЖІВ.....	147
6.1. Облік акцизного податку.....	147
6.2. Облік інших податків, зборів, платежів.....	152
6.2.1. Мито. Види мита та його облік.....	152
6.2.2. Облік плати за землю та збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.....	160
6.2.3. Облік збору за першу реєстрацію транспортного засобу.....	167
6.2.4. Облік екологічного податку.....	170
Контрольні запитання, тести, практичні завдання.....	175
РОЗДІЛ 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА ОБЛІКУ.....	198
7.1 Єдиний податок.....	198
7.2 Фіксований сільськогосподарський податок.....	208
Контрольні запитання, тести, практичні завдання.....	212
РОЗДІЛ 8. ОБЛІК МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ	227
8.1. Облік податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.....	227
8.2. Облік туристичного збору.....	231
8.3. Облік збору за місця для паркування транспортних	

	засобів.....	233
8.4	Облік збору за провадження окремих видів підприємницької діяльності.....	235
	Контрольні запитання, тести.....	241
РОЗДІЛ 9.	ОБЛІК РЕСУРСНИХ ПЛАТЕЖІВ.....	245
9.1	Облік рентної плати та плати за користування надрами.....	245
9.2	Облік зборів за користування радіочастотним, водним та лісовим ресурсами.....	252
	Контрольні запитання, тести.....	261
Література.....		265

ВСТУП

З розвитком ринкових відносин облік у системі оподаткування стає одним з основних видів обліку в державі. Необхідність його організації обумовлена забезпеченням умов для проведення державного контролю за дотриманням податкового законодавства суб'єктами господарювання.

Облік у системі оподаткування – це система збору, накопичення, обробки та узагальнення інформації для визначення та сплати податкових платежів суб'єктами господарювання відповідно до вимог податкового законодавства. Це така облікова система, яка базується на даних бухгалтерського обліку та правилах податкового законодавства, та забезпечує інформаційні потреби користувачів про нарахування та сплату податків та зборів (обов'язкових платежів).

На основі даних обліку, який побудований на суцільному і безперервному фіксуванні господарських процесів платника податків, складається податкова звітність. Порушення у веденні обліку в системі оподаткування тягнуть за собою неправильне визначення розмірів нарахованих податкових платежів, їх неповну або несвоєчасну сплату до бюджету, фінансові санкції.

Від створення ефективної системи обліку з метою оподаткування на рівні підприємства залежить як якість облікової інформації, що надходить до державних податкових органів, так і поліпшення фінансового стану самого підприємства, оскільки правильна організація обліку дасть змогу уникнути фінансових санкцій з боку державних фіскальних органів та оптимізувати податкові платежі.

Це зумовлює виняткову значущість вивчення курсу «Облік та звітність у системі оподаткування» студентами економічних спеціальностей вищих навчальних закладів для подальшого застосування теоретичних знань і практичних навичок у професійній діяльності в обліковій сфері.

Головною метою вивчення дисципліни «Облік та звітність у системі оподаткування» є набуття знань з теорії та практики ведення обліку з метою оподаткування на підприємствах. Тому основними завданнями вивчення дисципліни

є формування цілісної системи знань про методологію і організацію обліку у системі оподаткування, складання податкової звітності на підприємстві.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення процесу виявлення, реєстрації, обробки, узагальнення інформації господарських операцій у частині формування об'єкта оподаткування, нарахування та сплати податків, формування та надання користувачам податкової звітності.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні ознайомитися з теоретичними та практичними аспектами оподаткування господарчих суб'єктів, освоїти основні процедури з:

- оформлення первинних документів і облікових реєстрів;
- визначення суми податкових платежів;
- систематизації і узагальнення облікових даних, потрібних для ухвалення управлінських рішень.

Після вивчення курсу студенти повинні:

знати:

- економічну сутність системи оподаткування, елементи податків, зборів (обов'язкових платежів);
- зміст нормативно-правових документів, які регламентують податковий облік та податкову звітність, її складові.

уміти:

- визначати базу оподаткування податків та зборів (податкових платежів);
- обчислювати суму податків та зборів (податкових платежів);
- складати первинні документи та реєстри податкового обліку, податкову звітність.

Навчальний посібник написано відповідно до затвердженої програми курсу «Облік та звітність у системі оподаткування». Викладання теоретичних питань супроводжується схемами, розрахунками, прикладами практичної спрямованості.

Після викладення теоретичного матеріалу по кожній темі у посібнику наведено перелік питань, контрольних тестів для перевірки засвоєння навчального

матеріалу, практичні завдання для самостійної роботи студентів, що сприятимуть формуванню у них прикладних навичок ведення обліку з метою оподаткування.

Всі питання розглядаються у тісному взаємозв'язку з відповідними законодавчими і нормативними актами щодо обліку, оподаткування і звітності. Це має навчити студентів керуватися ними при вивченні програмного матеріалу і в подальшому суворо дотримуватися їх вимог у практиці ведення обліку з метою оподаткування.

Ключові слова: облік у системі оподаткування, теоретичні основи обліку, податок і збір, елементи податку, податкова звітність.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ПІДСИСТЕМ

1.1. Облікова інтеграція в системі оподаткування

На сучасному етапі для вітчизняного обліку характерним є паралельне співіснування бухгалтерського обліку і обліку у системі оподаткування, де податковий облік є самостійною підсистемою, яка підкоряється фіскальній логіці та використовує власні методи.

Нові правила податкового законодавства, які внесені Податковим кодексом України (далі – ПКУ), позитивно вплинули на процес гармонізації бухгалтерського обліку та обліку з метою оподаткування.

У міжнародній практиці при класифікації країн за моделями обліку і звітності використовується ознака взаємозв'язку бухгалтерського і податкового обліку, в основі якої лежить міра відповідності і взаємного впливу правил формування бухгалтерської звітності та правил оподаткування.

Серед країн, що мають високий взаємозв'язок між обліком у системі оподаткування і бухгалтерським обліком прийнято вважати такі країни, як Німеччина, Франція, Іспанія, Греція, Японія, Бельгія, Італія та інші. До країн, що мають незалежні підсистеми обліку можна віднести Великобританію, США, Нідерланди, Канаду, Австралію, Нову Зеландію. При цьому спостерігаються проміжні позиції: умовно високий взаємозв'язок та умовна незалежність облікових підсистем.

У наукових кругах при дослідженні проблеми гармонізації бухгалтерського обліку і обліку з метою оподаткування визначені:

- концепція паралельного співіснування бухгалтерського і податкового обліку;
- концепція наближення облікових підсистем.

На наше переконання, концепція наближення бухгалтерського обліку та обліку у системі оподаткування має вагомі переваги, оскільки передбачає:

- єдиний підхід до визначення елементів облікового апарату;

- економічність (уніфікація ведення облікових підсистем зменшує витрати робочого часу, кількість фахівців);
- відносну простоту ведення обліку;
- збільшення рівня прозорості та якості зовнішнього і внутрішнього аудиту.

Відомі зарубіжні економісти Хегарті Д., Гелен Ф., Баррос А. [29, с.19] вважають, що чим тіснішим є взаємозв'язок облікових підсистем, тим важливіша високоякісна фінансова звітність для визначення впливу розміру податків на прибуток компанії. У зв'язку з цим на перший план виходить проблема оптимізації співвідношення інтересів користувачів фінансової звітності і фіскальних інтересів держави.

На думку окремих фахівців [19, с.5-11] облікова система повинна відповідати реаліям світового ринку, а держава зобов'язана виходити з пріоритету бухгалтерських правил зі збереженням традиційної незалежності нормативно-методичної бази бухгалтерського обліку від податкового законодавства.

Автор має рацію, підкреслюючи, що сучасний податковий облік ускладнює облікову систему, а метод числення оподаткованого прибутку не дає змоги оцінити вплив окремих елементів і статей витрат на величину відхилень прибутку оподаткування від облікового та встановити взаємозв'язок цих показників, а. отже, і прогнозувати результати діяльності організації. Тому методика податкових розрахунків та їх документальне оформлення в цілому повинні базуватися на основі класичного бухгалтерського обліку. Така пропозиція є слушною, однак її практичне втілення можливе у контексті тільки уніфікації облікових підсистем, що передбачає застосування єдиного методичного підходу щодо визнання та оцінки облікових показників з урахуванням спадкоємності позитивних досягнень в бухгалтерському, та в обліку у системі оподаткування.

Протилежну думку висловлюють вчені, котрі взагалі негативно ставляться до існування податкового обліку, вважаючи, що «створення податкової служби нанесло величезної шкоди розвитку економіки України через:

- залучення надмірної чисельності працездатного населення (близько 200 тис.

податківців та обслуговуючого персоналу, які не приносять користі для економіки, але шкода від цієї паразитичної системи за роки її існування склала близько 40 млрд. грн., враховуючи лише заробітну плату, відрахування на соціальні заходи та матеріальні поточні витрати);

- штучне стримування ділової активності бізнесу внаслідок надмірного витрачання робочого часу персоналу на пояснення справ під час різних перевірок податковими службами (за нашими даними витрати робочого часу становлять до 15%);

- психологічний тиск на бізнес, народження страху та невпевненості щодо захисту від насилля з боку «псів царевих», «опричників», як діяли і до цього часу діють поза законом, творячи свавілля в угоду владним структурам (примушування здійснювати відрахування на виборчі кампанії, сумнівні фонди тощо);

- поганий менеджмент податкової служби («махровий» бюрократизм, невміння розробити зрозумілі для «малого» українця інструкції з взаємовідносин бізнесу і податкової системи, тлумачення законів на користь держави, маніпулювання і зловживання службовим становищем та інші негативні риси) підірвав і справедливості, рівень довіри до держави, що породило «тіньовий бізнес»;

- нераціональне використання бюджету робочого часу бухгалтерів на непотрібний «податковий» облік, що вимагає до 25% зусиль персоналу на його ведення, але інформативність і користь від якого близька до нуля» [27, с.74-75].

Окремі вчені зазначають відсутність усіякого сенсу в існуванні податкового обліку, посиляючись на те, що у системі фінансового обліку є всі необхідні дані для визначення суми податків на основі реального прибутку, відображеного в балансі [21, с.90].

Інші вчені вважають, що існуюча система бухгалтерського обліку не забезпечує формування інформаційної бази для складання усіх видів звітності, зокрема, податкової [17, с.356-359]. Таке твердження має сенс у контексті нових правил ПКУ.

Так, відповідно до пп. 14.1.171 п.14.1 ст.14 ПКУ в обліку з метою

оподаткування використовується податкова інформація у значенні, наведеному у Законі України «Про інформацію» за № 2657-ХІІ від 02.10.92р. [5], на підставі якого фахівці податкового обліку мають можливість одержати інформацію більш широкого спектру.

Можна погодитися з висловлюваннями щодо наявності негативних тенденцій у роботі органів вітчизняної податкової служби, непомірного податкового тиску у зв'язку з пріоритетом фіскальної функції податків у податковій системі, що негативно впливає на результати фінансово-господарської діяльності суб'єктів підприємництва [27, с.74-75]. Проте потрібно відзначити, що облік у системі оподаткування, тобто облік, який фіксує основні елементи числення податків (об'єкт, базу, пільги, ставки), як складова цілісної системи обліку, є об'єктивною економічною реальністю, що існує в особливому нормативно-правовому просторі.

Джерелом інформаційного забезпечення для обліку в системі оподаткування може стати система фінансового обліку лише за умови інтеграції підсистем по всіх напрямках (законодавча база, методологія, методика ведення облікових підсистем).

Можна вважати сумнівним ставлення окремих науковців до обліку у системі оподаткування як до тимчасового явища. Підтримуючи цю точку зору, деякі вчені зазначають, що податковий облік – це не надумана (штучно) дефініція, а об'єктивна економічна категорія, яка передбачає певні сторони податкових відносин, які не може вирішити бухгалтерський облік через відмінності в понятійному апараті щодо дефініцій: витрати, доходи, прибуток, амортизація тощо [18].

Отже, результати наукових досліджень є важливими для розвитку національного обліку, однак у цілому носять дискусійний характер, що не забезпечує чіткого визначення шляхів вирішення проблеми гармонізації облікових підсистем.

Аналіз наукового надбання попередників і реалії практики дозволяють констатувати, що бухгалтерський облік та облік у системі оподаткування є автономними економічними категоріями, які взаємозв'язані між собою та створені для однієї мети – забезпечення інформаційних потреб користувачів.

1.2. Порівняльний аналіз понятійного апарату облікових підсистем

Понятійні категорії бухгалтерського обліку та обліку у системі оподаткування (загальна мета, предмет, об'єкти, принципи, функції, завдання) мають свої особливості, але в цілому не містять кардинальних протиріч.

Так, відповідно до ст.1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4, с.1] бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень. У цьому контексті вітчизняний бухгалтерський облік можна розглядати як систему, котра забезпечує відповідною інформацією різні сфери за їх впливом на підприємство, інформаційними потребами та відношенням власне до облікової системи. Мова йде про зовнішнє та внутрішнє середовище користувачів, котрі мають різний вплив на діяльність підприємства, на управління ним і, відповідно, різні інформаційні потреби. Так, зовнішніх користувачів цікавлять фінансові показники підприємства, передусім, – його прибутки; внутрішніх – господарська, управлінська інформація.

У Законі [4, с.1] передбачається задоволення потреб усіх зовнішніх користувачів – потенційних власників, контролюючих органів, контрагентів та інвесторів.

Зрозуміло, що податкова служба відноситься до передбачених цим та іншими Законами України контролюючих органів. Отже, системою, котра продукує (виробляє) інформацію для усіх, у тому числі – податкових та інших контролюючих органів повинен бути саме бухгалтерський облік, точніше – його модифікована система, яка створена з урахуванням інформаційних потреб вказаних контролюючих органів. Це підтверджується вимогами статті 3 Закону [4, с.1], в якій обумовлено, що джерелом отримання інформації для суб'єктів господарювання являється бухгалтерський облік, на даних якого зобов'язані ґрунтуватися фінансова, статистична, податкова звітність. Іншими словами, на законодавчому рівні

бухгалтерський облік розглядається як найважливіша складова загальної інформаційної системи господарчих суб'єктів .

На сучасному етапі чинним законодавством не встановлено визначення терміну „ податковий облік” або «облік у системі оподаткування». Можна погодитися з позицією авторів, що трактують податковий облік, як систему збору і обробки інформації для визначення бази оподаткування підприємства відповідно до вимог податкового законодавства [19, 46].

Суб'єкти підприємницької діяльності – платники податків ведуть окремий облік, в якому групують інформацію щодо бази оподаткування, визначення показників податкової звітності. При цьому вони самостійно визначають процедури виявлення, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі облікової інформації з метою оподаткування для користувачів у зв'язку з відсутністю методики організації обліку.

Предметом бухгалтерського обліку у широкому сенсі є процес фінансово-господарської діяльності, який охоплює формування обґрунтованої інформації про господарські процеси та результати, їх аналіз і контроль.

Основними об'єктами бухгалтерського обліку є активи і пасиви, витрати і доходи, результати діяльності, які у своїй сукупності розкривають зміст предмета бухгалтерського обліку.

Предметом обліку у системі оподаткування також є процес фінансово-господарської діяльності, але тільки у частині формування об'єкта оподаткування. Основними об'єктами податкового обліку прийнято вважати базу і об'єкт оподаткування, які є підставою визначення податків згідно вимог податкового законодавства.

Припущення, що облік у системі оподаткування має об'єкти вузького спрямування, тому що господарські операції виступають у ролі об'єкта лише тоді, коли вони пов'язані з визначенням елементів оподаткування, можна вважати некоректними. Так, мета будь-якого бізнесу – отримання прибутку, тому фінансово-господарська діяльність підприємств здійснюється у цілому в напрямку отримання

економічних вигод. У цьому контексті об'єктами обліку з метою оподаткування будуть усі фінансово-господарські операції, пов'язані з визначенням об'єкта і бази оподаткування податком на прибуток, тобто більшість господарських операцій, які, в свою чергу, є об'єктами бухгалтерського обліку. Такі господарські процеси дають можливість простежити відповідну спадкоємність між обліковими підсистемами.

Принципи бухгалтерського обліку (обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування та відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність), характерні і для обліку у системі оподаткування.

Результати порівняного аналізу складових понятійного апарату бухгалтерського і податкового обліку наведені у табл. 1.1

Таблиця 1.1

Результати порівняного аналізу складових понятійного апарату обліку

Складові понятійного апарату	Визначення складових понятійного апарату в облікових підсистемах		Спільні риси у визначені складових понятійного апарату
	Бухгалтерський облік	Облік у системі оподаткування	
1	2	3	4
Загальна мета	Надання користувачам повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності суб'єктів господарювання	Надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації щодо об'єктів, бази оподаткування і та суми нарахування і сплати податків	Формування інформаційної бази даних стосовно діяльності господарчої одиниці.
Предмет	Процес реєстрації інформації господарських процесів, їх аналіз і контроль.	Процес реєстрації інформації господарських процесів, їх аналіз і контроль у частині формування об'єкта	Процес реєстрації інформації господарських процесів, їх контроль
Основні об'єкти обліку	Активи, пасиви, витрати, доходи і результати фінансово-господарської діяльності	Активи, пасиви, витрати, доходи і результати фінансово-господарської діяльності), податки	Ресурси, господарські процеси та операції, їх результати.
Принципи обліку	Обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування та відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою,		

1	2	3	4
	історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність		
Функції	Інформаційна, контрольна, аналітична, прогнозна, мотиваційна		
Вимоги обліку	Своєчасність, точність і об'єктивність показників, повнота, чіткість, достовірність, економічність.		
Основні завдання обліку	<ul style="list-style-type: none"> - облік, аналіз і перевірка інформації про господарську діяльність; - контроль за виконанням завдань виробництва, рівнем рентабельності; - складання фінансової звітності 	<ul style="list-style-type: none"> - облік, аналіз і перевірка інформації про господарську діяльність; - нарахування та сплата податків; - складання податкової звітності 	<ul style="list-style-type: none"> - облік інформації про господарську діяльність; - аналіз, контроль з метою оптимізації бізнесу

Основні відмінності у понятійному апараті пов'язані з різними методологічними підходами в облікових підсистемах.

Необхідно зауважити, що бухгалтерський облік носить комплексний характер на відміну від податкового. Принципи подвійного запису, безперервності і суцільного документування знову довели свою надійність як засоби контролю. Вилучити, сфальсифікувати чи викривити первинні або аналітичні документи в системі бухгалтерського обліку набагато важче, ніж у обліку у системі оподаткування, оскільки це вимагає виправлень не тільки в одному, але і в багатьох взаємопов'язаних облікових регістрах.

В обліку з метою оподаткування не регламентовано ведення облікових процедур стосовно інформації про стан розрахунків з контрагентами, про наявність та рух активів та зобов'язань тощо.

Крім того, оскільки бухгалтерський облік використовує ті ж принципи оцінки і калькулювання, що і економічний аналіз або планування діяльності, то дані, отримані з бухгалтерських регістрів, піддаються перевірці аналітичними методами. Кількість виробленої продукції повинна відповідати кількості спожитих матеріальних ресурсів із урахуванням норм витрат, чи нарахованій заробітній платі основних робітників за умови застосування прийнятих на підприємстві ставок чи окладів. Кількість реалізованої продукції повинна узгоджуватись з обсягом її виробництва за період і залишками готової продукції на початок і кінець періоду на

складі. В обліку у системі оподаткування такі залежності не простежуються, та й взагалі відсутня можливість порівняти натуральні і вартісні показники. Тому основними вихідними даними для податкових розрахунків, організації обліку у системі оподаткування є бухгалтерська інформація.

Отже, оптимальне функціонування облікової системи можливо при досягненні певної рівноваги між фіскальними інтересами держави та інтересами суб'єктів господарювання. Результатом цього може бути побудова підсистем обліку за єдиною методологією, яка продукуватиме його уніфіковане методичне забезпечення.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ У СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ

2.1. Основні засади організації обліку в оподаткуванні

Податкова система, як важлива частина податкової політики держави, являє собою сукупність обов'язкових платежів, методологію та методику їх нарахування та сплати відповідно чинному податковому законодавству. За допомогою податкової системи держава впливає на фінансово-економічний стан підприємств – головного важеля, регулюючого фінансові взаємовідносини в умовах ринкового господарства.

Податкове законодавство України ґрунтується на таких принципах, як:

- загальність оподаткування - кожна особа зобов'язана сплачувати податки та збори, платником яких вона є;
- рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації - забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;

– невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;

– презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу;

– фіскальна достатність - встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;

– соціальна справедливість - встановлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;

– економічність оподаткування - встановлення податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування;

– нейтральність оподаткування - встановлення податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків;

– стабільність - зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року;

– рівномірність та зручність сплати - встановлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати платниками;

– єдиний підхід до встановлення податків та зборів - визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку.

Відповідно до норм ПКУ податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку.

Збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

Під час встановлення податку обов'язково визначаються його елементи (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Основні елементи податків

№ з/п	Елементи податку	Визначення елементів податку
1	2	3
1	Платники податку	Це фізичні особи (резиденти і нерезиденти України), юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) та їх відокремлені підрозділи, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування, на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів
2	Об'єкт оподаткування	Можуть бути майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством, з наявністю яких податкове законодавство пов'язує виникнення у платника податкового обов'язку
3	База оподаткування	Це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання. У випадках, передбачених ПКУ, один об'єкт оподаткування може утворювати кілька баз оподаткування для різних податків. ----- Одиницею виміру бази оподаткування визнається конкретна вартісна, фізична або інша характеристика бази оподаткування або її частини, до якої застосовується ставка податку.
4	Ставка податку	Це розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування. Під час обчислення одного і того самого податку можуть використовуватися декілька базових (основних) ставок. Існують абсолютні (специфічні) та відносні (адвалорні) ставки. Абсолютною (специфічною) є ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування. Відносною (адвалорною) визнається ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється у відсотковому або кратному відношенні до одиниці вартісного виміру бази оподаткування.

1	2	3
		Обчислення суми податку здійснюється шляхом множення бази оподаткування на ставку податку із/без застосуванням відповідних коефіцієнтів. Специфічні ставки, фіксовані ставки та показники, встановлені ПКУ у вартісному вимірі, підлягають індексації в порядку, визначеному ПКУ.
5	Податкові пільги	Це передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності законодавчих підстав. Підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат. Податкова пільга надається шляхом: а) податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування; б) зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору; в) встановлення зниженої ставки податку та збору; г) звільнення від сплати податку та збору.
6	Податковий період	Це період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків та зборів. Базовий податковий (звітний) період - період, за який платник податків зобов'язаний здійснювати розрахунки податків, подавати податкові декларації (звіти, розрахунки) та сплачувати їх до бюджету. ----- Податковим періодом може бути: календарні рік, півріччя, три квартали; календарний квартал, місяць, день.
7	Строк сплати податку	Це період, що розпочинається з моменту виникнення податкового обов'язку платника податку із сплати конкретного виду податку і завершується останнім днем строку, протягом якого такий податок чи збір повинен бути сплачений у порядку, визначеному податковим законодавством.
8	Строк, порядок подання податкової звітності	Строк та порядок подання податкової звітності встановлюється ПКУ або законами з питань митної справи для кожного податку окремо

В Україні залежно від органу влади, який встановлює податки, тобто за рівнем запровадження, податкові платежі поділяють на загальнодержавні та місцеві (табл.2.2).

За формою взаємовідносин між платником і державою податки поділяють на прямі і непрямі.

Прямі податки – це податки, що встановлюються безпосередньо щодо платника, який сплачує їх до бюджету держави. Обсяги таких податків залежать від податкової бази.

Класифікація податків і зборів

Загальнодержавні податки та збори	Місцеві податки та збори
Це платежі, які є обов'язковими до сплати на усій території України	Це платежі, які є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад
<p style="text-align: center;">↓</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) податок на прибуток підприємств 2) податок на доходи фізичних осіб 3) податок на додану вартість 4) акцизний податок 5) збір за першу реєстрацію транспортного засобу 6) екологічний податок 7) рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу 8) плата за користування надрами 9) плата за землю 10) збір за користування радіочастотним ресурсом України 11) збір за спеціальне використання води 12) збір за спеціальне використання лісових ресурсів 13) фіксований сільськогосподарський податок 14) збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства 15) мито 16) збір у вигляді цільової надбавки 17) збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності 	<p style="text-align: center;">↓</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; 2) єдиний податок. 3) збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності 4) збір за місця для паркування транспортних засобів 5) туристичний збір

Непрямі податки – це податки, які справляються до бюджету за допомогою цінового механізму, причому конкретні платники податків не завжди є їхніми носіями. Непрямі податки встановлюють у цінах товарів, робіт та послуг, а їх обсяг для окремого платника (носія податку) визначається обсягом споживання і не залежить від його доходів.

Класифікувати податкові платежі можна також і за іншими ознаками – за видами платників податків, за економічним змістом тощо.

Соціально-економічна сутність податків виявляється в їх функціях. Як вважає більшість економістів [22], податки виконують такі основні функції, як:

- фіскальну;

- розподільчу;
- регулюючу;
- стимулюючу.

Фіскальна функція забезпечує необхідні умови для створення матеріальної бази функціонування суспільства. Тобто за допомогою податків держава мобілізує кошти для утворення грошових фондів, які забезпечують виконання покладених на неї функцій.

Розподільча функція забезпечує розподіл вартісних пропорцій між платниками податків і державою. Саме за допомогою податків держава встановлює вартісні пропорції такого перерозподілу.

Регулююча функція полягає у впливі податків на різні види діяльності та безпосередньо на платників податків. Через податки держава регулює процеси виробництва та споживання в суспільстві.

Стимулююча функція характеризує вплив ціни на пропозицію та споживання різних товарів. Стимулюючий вплив ціни відбувається через рівень прибутку в ціні виробу. Держава має можливість стимулювати виробництво та реалізацію товарів, робіт, послуг за допомогою такого важеля, як податкові платежі (при визначенні об'єктів, бази, ставок оподаткування, наданні пільг).

Слід відмітити, що і облік в системі оподаткування, і бухгалтерський облік використовуються для обчислення сум податкових платежів, в результаті чого реалізуються обліково-фінансова й обліково-податкова функції.

2.2. Ведення обліку в системі оподаткування на підприємстві

Необхідність ведення обліку в системі оподаткування обумовлена забезпеченням умов для проведення державного контролю за дотриманням податкового законодавства суб'єктами господарювання.

Так, платник податків зобов'язаний:

- вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність,

що стосується обчислення і сплати податків та зборів;

- подавати до контролюючих органів декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів;

- сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених ПКУ;

- подавати на вимогу контролюючих органів (у випадках, визначених законодавством) документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів;

- забезпечувати збереження документів, пов'язаних з виконанням податкового обов'язку, протягом строків, установлених ПКУ.

Платник податків має право:

- безоплатно отримувати в органах державної податкової служби та в митних органах, у тому числі і через мережу Інтернет, інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю;

- обирати самостійно, якщо інше не встановлено ПКУ, метод ведення обліку доходів і витрат;

- за методикою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, вести облік тимчасових та постійних податкових різниць, та використовувати дані такого обліку для складання декларації з податку на прибуток.

Суб'єкти господарювання зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Слід зазначити, що бухгалтерський облік та облік у системі оподаткування

мають певну подібність. Так, зміст більшості операцій, що відображаються у обліку з метою оподаткування взаємопов'язаний з бухгалтерськими проведеннями у фінансового обліку.

Разом з тим облікові підсистеми мають відмінності. Так, фінансовий облік відрізняється за:

- окремими первинними документами (податкова накладна – в обліку у системі оподаткування, товаротранспортна накладна – у фінансовому обліку);
- обліковими реєстрами, що є носіями впорядкованої вторинної інформації.

Оскільки в обліку відображається наявність та рух усіх засобів підприємства, джерел їх утворення та здійснюваних господарських процесів, для кожного об'єкта обліку необхідна інформація, яка б найбільш повно його характеризувала, відображаючи його специфічні особливості. Саме цим пояснюється необхідність застосування в облікових підсистемах різних облікових реєстрів. Використання тих чи тих реєстрів зумовлюється також технікою і технологією ведення обліку, рівнем використання обчислювальної техніки.

У бухгалтерському обліку використовують такі облікові реєстри, як: книги, журнали, відомості, картки, машинограми, окремі листки тощо. В обліку у системі оподаткування наряду з подібними реєстрами використовують такі, як книга обліку доходів та витрат суб'єктів малого підприємництва, реєстри виданих та отриманих податкових накладних, аналогів яким у фінансовому обліку взагалі немає.

На основі облікових реєстрів складається звітність підприємства. Слід відмітити, що податкові форми звітних документів набагато численніші, ніж у фінансовій звітності, терміни подання податкової звітності оперативніші порівняно з фінансовою.

Водночас документи податкової звітності, як це не парадоксально, виконують функції первинних документів фінансового обліку, оскільки для складання деяких форм податкової звітності дані фінансового обліку – лише вихідна інформаційна база, а потім ці самі форми податкової звітності є основою для записів в аналітичних реєстрах фінансового обліку.

Порушення у веденні податкового обліку тягнуть за собою виникнення помилок у визначенні бази оподаткування. Відсутність податкової звітності, несвоєчасна її подача, неповна сплата податків до бюджету, неправильне визначення розмірів нарахованих податків і зборів, помилки при веденні обліку у системі оподаткування вважаються правопорушеннями і тягнуть за собою покарання винних осіб, стягнення штрафів, пені за несвоєчасну чи неповну сплату податків.

Добре поставлена справа з організації податкового обліку дозволять підприємству уникнути штрафів, досягнути високого рівня прибутковості.

Платники податку, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності або положення (стандарти) бухгалтерського обліку, ведуть облік доходів і витрат за такими стандартами з урахуванням положень ПКУ.

Платники податків зобов'язані забезпечити зберігання документів, пов'язаних із виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, не менш як 1095 днів з дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються зазначені документи.

Облік у системі оподаткування, як впорядкована система збору, реєстрації та узагальнення, зберігання й передачі інформації для визначення податкових платежів на основі даних первинних документів, що здійснюється шляхом суцільного, безперервного документування господарських операцій, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків та зборів, можна показати за ієрархічною структурою (рис.2.1):

Рис.2.1. Ієрархічна структура обліку у системі оподаткування

Форми первинних документів податкового обліку можуть бути встановлені чинним податковим законодавством (наприклад, податкові накладні). У випадку, коли форми первинних документів податкового обліку не передбачені, замість них на практиці використовуються первинні облікові документи бухгалтерського обліку. До того ж платник податків може розробити облікові документи податкового обліку самостійно (наприклад, бухгалтерські довідки, податкові розрахунки, коригування, пояснювальні записки тощо). При цьому податкові органи не можуть вимагати від платника документів, не встановлених законодавством, однак мають право не визнати витрати платника, якщо вони не будуть підтверджені документально.

До первинних документів бухгалтерського обліку висуваються певні вимоги.

Так, вони мають бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо — безпосередньо після її закінчення. Для контролю та зручності обробки даних на підставі первинних документів можуть складатися узагальнюючі облікові документи (наприклад, матеріальний звіт).

Первинні й узагальнюючі облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити, як:

- 1) назва документа (форми);
- 2) дата й місце складання;
- 3) назва підприємства, від імені якого складений документ;
- 4) склад і обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції;
- 5) посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції й правильність її оформлення;
- 6) особистий підпис або інші дані, які дають можливість ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції;
- 7) інші, які передбачені податковим законодавством.

Податкові реєстри призначені для систематизації й накопичення інформації, що міститься в прийнятих до обліку первинних документах, аналітичних даних податкового обліку для відображення в податковій декларації. Реєстри податкового

обліку ведуться у вигляді спеціальних форм на паперових або машинних носіях.

Облікові реєстри – це облікові таблиці (бланки) встановленої форми і змісту для відображення господарських операцій на рахунках обліку, письмовий документ, який містить накопичені та згруповані за певними однорідними ознаками дані первинних документів.

Форми реєстрів податкового обліку й порядок відображення у них даних первинних і узагальнюючих облікових документів розробляються платником податків самостійно, за винятком встановлених податковим законодавством. У розроблених формах реєстрів аналітичний облік має також детально розкривати порядок формування податкової бази.

При зберіганні реєстрів податкового обліку необхідно забезпечувати їх захист від несанкціонованих виправлень. Виправлення помилки в реєстрі податкового обліку має бути обґрунтоване й підтверджене підписом особи, яка внесла виправлення, із вказівкою дати й обґрунтуванням виправлення.

Третім рівнем обліку у системі оподаткування є податкова звітність, тобто, документи, які складаються платником податків самостійно на основі даних податкового обліку та подаються в органи податкової служби в строки, встановлені законодавством. Податкова декларація, як правило, містить такі дані:

- 1) період, за який визначається податкова база;
- 2) систему показників, що дозволяють точно розрахувати податкову базу для конкретного податкового платежу;
- 3) сума податкового платежу.

Згідно з п. 5 ст. 8 Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" [4] підприємство самостійно затверджує правила документообігу й технологію обробки облікової інформації.

Слід зауважити, що на сучасному етапі через відсутність нормативної регламентації ведення обліку з метою оподаткування суб'єкти господарювання стикаються з рядом проблемних питань щодо:

- формування системи первинних облікових документів, якість та кількість

яких буде вважатися достатньою для підтвердження бази оподаткування;

- формування системи податкових реєстрів на основі первинних облікових документів;

- повного і достовірного забезпечення відображення інформації у податковій звітності на основі даних бухгалтерського обліку.

Більшість підприємств самостійно встановлюють порядок накопичення даних з метою оподаткування без записів у системі реєстрів і рахунків бухгалтерського обліку з наступним використанням таких даних для складання податкової звітності.

Набули поширення так звані «наборки» за формою, не передбаченою податковими правилами, які за своїм змістом є звичайними реєстрами обліку.

Низки крупних підприємств реалізували можливість автоматичного ведення обліку з метою оподаткування за допомогою бухгалтерських програм шляхом зазначення у первинному документі по кожній операції ознаки, згідно з якою сума операції включається або не включається до складу показників доходу чи витрат у податкового обліку (рис.2.2)

The screenshot shows a software interface for tax accounting. At the top, there are tabs for 'Бухгалтерский учет', 'Продажи налоговый учет', 'Ожидаемый и подтвержденный НДС продаж', and 'Реализация услуг'. Below the tabs, there is a 'Действия' menu with icons for refresh and help. The main area contains two tables. The first table is a transaction record with columns: 'В...', 'А...', 'О...', 'Договор конт...', 'Сделка', 'В...', 'Событие', 'Ставка НДС', 'Сумма вз...', 'Сумма НДС', 'Сумма валовых доходов', and 'Расчетный документ'. A single row is visible with values: 'П...', '✓', 'О...', 'Bunker Holdin...', 'Счет на оплат...', 'Реализация...', 'Не НДС', '1 199,00', and 'Счет на оплату покупателю K0000001'. The second table is a list of expenses with columns: 'А...', 'О...', 'Счет расходов', 'Номенклатурная группа', 'Н...', 'Налоговое назначение доходов и затрат', 'Статья затрат', and 'Сумма'. It contains five rows, all with '903' in the 'Счет расходов' column and 'Прочие экспортные услуги' in the 'Номенклатурная группа' column. The 'Н...' column contains 'Хоз. д-сть' and the 'Статья затрат' column contains 'Прочие расходы'.

В...	А...	О...	Договор конт...	Сделка	В...	Событие	Ставка НДС	Сумма вз...	Сумма НДС	Сумма валовых доходов	Расчетный документ
П...	✓	О...	Bunker Holdin...	Счет на оплат...	Реализация...	Не НДС		1 199,00			Счет на оплату покупателю K0000001

А...	О...	Счет расходов	Номенклатурная группа	Н...	Налоговое назначение доходов и затрат	Статья затрат	Сумма
✓	О...	903	Прочие экспортные услуги	Хоз. д-сть	Хоз. д-сть	Прочие расходы	
✓	О...	903	Прочие экспортные услуги	Хоз. д-сть	Хоз. д-сть	Прочие расходы	
✓	О...	903	Прочие экспортные услуги	Хоз. д-сть	Хоз. д-сть	Прочие расходы	
✓	О...	903	Прочие экспортные услуги	Хоз. д-сть	Хоз. д-сть	Прочие расходы	
✓	О...	903	Прочие экспортные услуги	Хоз. д-сть	Хоз. д-сть	Прочие расходы	

Рис.2.2. Проведення первинних документів з реалізації товарів (послуг) в податковому обліку з за допомогою програмних продуктів

При такому формуванні даних обліку у системі оподаткування зростає кількість суто механічних помилок, велика ймовірність невірною визначення ознаки податкових показників у зв'язку з різноманітністю нетипових господарських операцій, ускладнюється контроль. Тому актуальним залишається пошук нових підходів щодо організації обліку у системі оподаткування, створення особливого алгоритму формування його форм та реєстрів.

Неузгодженість правил щодо ведення обліку з метою оподаткування викликає конфлікт інтересів користувачів, тому на сучасному етапі зободенними залишаються проблеми удосконалення організації та методичного забезпечення обліку в системі оподаткування.

Контрольні запитання, тести

Контрольні запитання

1. Розкрийте сутність податкової системи в Україні.
2. На яких принципах ґрунтується податкове законодавство України?
3. Розкрийте сутність термінів «податок», «збір».
4. Наведіть основні елементи податків.
5. Розкрийте сутність основних елементів податків.
6. Які види податків та зборів установлені податковим законодавством?
7. Які обов'язки та права покладені на платника податків щодо ведення обліку з метою оподаткування.
8. Які законодавчі та інші нормативні документи регламентують ведення обліку з метою оподаткування?
9. Наведіть основні проблемні питання, які виникають при формуванні обліку з метою оподаткування.
10. Розкрийте загальну мету обліку у системі оподаткування?

Тести

1. Податкова система – це:

а) сукупність податків, зборів та інших платежів до бюджету і державних цільових фондів;

в) сукупність податків і податкових платежів, встановлених державою;

г) сукупність обов'язкових платежів (податків і зборів), методології та методики їх розрахунку та сплати відповідно чинному податковому законодавству;

д) сукупність принципів щодо встановлення та сплати податків і податкових платежів, що забезпечують контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства.

2. Забезпечення однакового підходу до всіх платників податків встановлює такий принцип, як:

а) Загальність оподаткування ;

б) рівність усіх платників перед законом;

в) соціальна справедливість;

г) фіскальна достатність.

3. Встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями встановлює такий принцип, як:

а) невідворотність настання відповідальності у разі порушення податкового законодавства;

б) фіскальна достатність;

в) соціальна справедливість;

г) економічність оподаткування.

4. Установлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків встановлює такий принцип, як:

а) нейтральність оподаткування;

б) фіскальна достатність;

- в) соціальна справедливість;
- г) економічність оподаткування.

5. Кожна особа зобов'язана сплачувати податки та збори, платником яких вона є згідно вимог податкового законодавства, визначено таким принципом, як:

- а) нейтральність оподаткування;
- б) невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;
- в) загальність оподаткування;
- г) рівність усіх платників перед законом.

6. Презумпція правомірності рішень платника податку настає у разі:

- а) якщо нормативно-правові акти припускають неоднозначне трактування норм сплати податків і зборів у системі оподаткування;
- б) якщо розмір нарахованих та сплачених податків і зборів не впливає на збільшення або зменшення його конкурентоздатності;
- в) якщо нормативно-правові акти припускають неоднозначне трактування норм встановлення податків і зборів у системі оподаткування;
- г) якщо норми нормативно-правових актів припускають неоднозначне трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів.

7. Економічність оподаткування - це:

- а) встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;
- б) установа податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування;
- в) установа податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків;

г) установлення податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків.

8. Принцип стабільності у системі оподаткування означає:

а) кожна особа зобов'язана сплачувати податки та збори, платником яких вона є згідно податкового законодавства;

б) податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року;

в) установлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати платниками;

г) рівність усіх платників податків перед законом.

9. Податок – це:

а) обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до норм податкового законодавства;

б) обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди;

в) платіж до державного бюджету з метою отримувати можливість використання певних ресурсів;

г) платіж до державного бюджету для фінансування певних конкретних цілей держави.

10. Сутність фіскальної функції податків полягає:

а) в наданні преференцій платникам податків;

б) в забезпеченні неперервності інвестиційних процесів, зростанні фінансових результатів бізнесу;

в) в перерозподілі вартості валового національного продукту між державою та платниками податків;

г) в обліку кількості податків і розміру кожного з них, в оцінці ефективності кожного каналу надходження податків.

11. Платники податку – це:

а) юридичні особи - резиденти України, які мають об'єкти оподаткування або провадять діяльність, що є об'єктом оподаткування;

б) фізичні особи - резиденти України, які мають об'єкти оподаткування або провадять діяльність, що є об'єктом оподаткування;

в) юридичні та фізичні особи - резиденти і нерезиденти України, які мають об'єкти оподаткування або провадять діяльність, що є об'єктом оподаткування;

г) юридичні та фізичні особи - резиденти і нерезиденти України, які провадять господарську діяльність.

12. Об'єкт оподаткування – це:

а) предмет, операція, процес, за наявністю яких у платника податку виникає податковий обов'язок;

б) майно, дохід, прибуток, операції з постачання або з реалізації товарів, робіт, послуг тощо;

в) майно, яке підлягає оподаткуванню;

г) операції, які підлягають оподаткуванню.

13. За економічним змістом об'єкта оподаткування податки класифікуються на:

а) прямі і непрямі;

б) податки на доходи, на споживання, податки на майно;

в) загальнодержавні та місцеві податки та збори;

г) податки юридичних осіб та податки фізичних осіб.

14. До загальнодержавних належать податки та збори:

- а) туристичний збір;
- б) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- в) плата за землю;
- г) збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

15. До місцевих податків та зборів належать:

- а) плата за користування надрами;
- б) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
- в) збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;
- г) фіксований сільськогосподарський податок.

16. Облік у системі оподаткування - це:

- а) система розрахунків податків і зборів у бухгалтерському обліку;
- б) складова фінансового обліку;
- в) система податкових записів, що дають змогу визначити елементи оподаткування в розрізі кожного податку і платежу та їх сплату;
- г) процес виявлення, вимірювання, реєстрації накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

17. До прямих податків відносяться:

- а) акцизний податок;
- б) податок на доходи фізичних осіб;
- в) екологічний податок;
- г) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

18. До непрямих податків відносяться:

- а) єдиний податок;
- б) податок на доходи фізичних осіб;

- в) екологічний податок;
- г) податок на прибуток.

19. Загальна мета обліку у системі оподаткування – це:

- а) контроль за нарахуванням та сплатою податків та зборів;
- б) надання податкової звітності суб'єктів господарювання;
- в) надання користувачам повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності суб'єктів господарювання;
- г) надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації щодо об'єктів, бази оподаткування і та суми нарахування і сплати податків.

20. Основні об'єкти обліку у системі оподаткування – це:

- а) активи, пасиви, процеси і результати фінансово-господарської діяльності;
- б) витрати, доходи суб'єктів господарювання;
- в) активи, пасиви, процеси і результати фінансово-господарської діяльності, які є об'єктом оподаткування;
- г) податки, збори, обов'язкові платежі.

РОЗДІЛ 3. ОБЛІК ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

3.1. Елементи податку на прибуток

Основними платниками податку на прибуток з числа резидентів є:

- суб'єкти господарювання України - юридичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами;
- неприбуткові установи та організації у разі отримання прибутку від неосновної діяльності та/або доходів, що підлягають оподаткуванню відповідно до вимог ПКУ;

Основними платниками податку з числа нерезидентів є:

- юридичні особи, які отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України.

Відповідно до пп.14.1.36 п.14.1 ст.14 ПКУ господарська діяльність - це діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами.

Об'єктом оподаткування є:

- прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду;

- дохід (прибуток) нерезидента, що підлягає оподаткуванню.

Для обрахунку об'єкта оподаткування платник податку на прибуток використовує дані бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат з врахуванням положень цього Кодексу.

Податковою базою є грошове вираження прибутку як об'єкта оподаткування, визначеного за правилами ПКУ.

Якщо результатом розрахунку об'єкта оподаткування за підсумками податкового року є від'ємне значення, то сума такого від'ємного значення підлягає включенню до витрат першого календарного кварталу наступного податкового року. Розрахунок об'єкта оподаткування за наслідками півріччя, трьох кварталів та року здійснюється з урахуванням зазначеного від'ємного значення попереднього року у складі витрат таких податкових періодів наростаючим підсумком до повного погашення такого від'ємного значення.

Від'ємне значення як результат розрахунку об'єкта оподаткування, отриманий від ведення діяльності, яка підлягає патентуванню, відшкодовується за рахунок

доходів, отриманих у майбутніх податкових періодах від такої діяльності.

Ставки податку на прибуток застосовуються до податкової бази у розмірах, визначених ПКУ (табл.3.1)

Таблиця 3.1

Ставки податку на прибуток

Нормативне обґрунтування	Період застосування ставки з податку на прибуток	Розмір ставки, %
1	2	3
п.10 підрозділу 1 Розділу XX ПКУ	01.01.2013р. - 31.12.2013р.	19%
	з 01.01.2014р.	16%

Також застосовуються і інші ставки податку на прибуток.

Так, за ставками 0 % та 3% оподатковується прибуток від страхової діяльності юридичних осіб у випадках, встановлених вимогами ПКУ.

За ставками 0, 4, 6, 12, 15 і 20 % оподатковуються доходи нерезидентів та прирівняних до них осіб із джерелом їх походження з України у випадках, встановлених вимогами ПКУ.

За ставкою 10% оподатковуються операції з цінними паперами та деривативами у випадках, встановлених вимогами ПКУ.

Податок нараховується платником самостійно. Податок, отриманий від діяльності, що підлягає патентуванню, підлягає сплаті до бюджету в сумі, яка зменшена на вартість придбаних торгових патентів на право провадження такого виду діяльності. При цьому, платник податку зобов'язаний окремо визначати податок від кожного виду діяльності, що підлягає патентуванню, та окремо визначати податок від іншої діяльності. З цією метою ведеться окремий облік доходів, отриманих від діяльності, що підлягає патентуванню, та витрат, пов'язаних з веденням діяльності з урахуванням від'ємного значення як результату розрахунку об'єкта оподаткування.

Слід відмітити, що від'ємне значення об'єкта оподаткування, яке отримано від ведення діяльності, що підлягає патентуванню, тільки відшкодовується за рахунок доходів, отриманих у майбутніх податкових періодах від такої діяльності.

Податкові періоди: календарні квартал, півріччя, три квартали, рік.

Звітний податковий період починається з першого календарного дня податкового періоду і закінчується останнім календарним днем податкового періоду, крім виробників сільськогосподарської продукції, для яких річний податковий період починається з 1 липня поточного звітного року і закінчується 30 червня наступного звітного року.

Звільняються від оподаткування:

– прибуток підприємств та організацій, які засновані громадськими організаціями інвалідів і є їх повною власністю, отриманий від продажу (постачання) товарів, виконання робіт і надання послуг, крім підакцизних товарів, послуг із поставки підакцизних товарів, де протягом попереднього звітного (податкового) періоду кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці;

– прибуток підприємств, отриманий від продажу на митній території України продуктів дитячого харчування власного виробництва (за Переліком продуктів дитячого харчування, встановленим Кабінетом Міністрів України);

– прибуток дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів недержавної форми власності, отриманий від надання освітніх послуг;

– прибуток суб'єктів господарювання водо-, теплопостачання та водовідведення в межах витрат, передбачених інвестиційними програмами, погодженими органом місцевого самоврядування (в межах його компетенції) та схваленими національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг (для суб'єктів, регулювання діяльності яких здійснює така комісія), на капітальні інвестиції в будівництво (реконструкцію, модернізацію) об'єктів водо-, теплопостачання та водовідведення, та/або сум, спрямованих на повернення кредитів, які використані для фінансування зазначених цілей;

– інші види прибутку за операціями, визначеними вимогами ПКУ.

Крім того, до 1 січня 2016 року застосовується ставка оподаткування 0 % для платників податку на прибуток, у яких розмір доходів кожного звітного податкового періоду нарастаючим підсумком з початку року не перевищує 3000,0 млн. гривень та нарахованої за кожний місяць звітного періоду заробітної плати (доходу) працівників, які перебувають з платником податку у трудових відносинах, є не меншим, ніж дві мінімальні заробітні плати, розмір якої встановлено законом, та які відповідають одному із таких критеріїв:

а) утворені в установленому законом порядку після 1 квітня 2011 року;

б) діючі, у яких протягом трьох послідовних попередніх років (або протягом усіх попередніх періодів, якщо з моменту їх утворення пройшло менше трьох років), щорічний обсяг доходів задекларовано в сумі, що не перевищує трьох мільйонів гривень, та у яких середньооблікова кількість працівників протягом цього періоду не перевищувала 20 осіб;

в) які були зареєстровані платниками єдиного податку в установленому законодавством порядку в період до набрання чинності цим Кодексом та у яких за останній календарний рік обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становив до одного мільйона гривень та середньооблікова кількість працівників становила до 50 осіб.

При цьому, такі платники податку при нарахуванні та виплаті дивідендів своїм акціонерам нараховують та вносять до бюджету авансовий внесок із податку в порядку, встановленому правилами ПКУ, та сплачують податок на прибуток за звітний податковий період, у якому здійснювалось нарахування та виплата дивідендів.

Не застосовується ставка оподаткування 0 % на суб'єктів господарювання, які:

1) утворені шляхом реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення), приватизації та корпоратизації;

2) здійснюють:

2.1) діяльність у сфері розваг за вимогами ПКУ;

2.2) виробництво, оптовий продаж, експорт імпорту підакцизних товарів;

2.3) виробництво, оптовий та роздрібний продаж пально-мастильних матеріалів;

2.4) видобуток, серійне виробництво та виготовлення дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у тому числі органогенного утворення, що підлягають ліцензуванню відповідно до Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності";

2.5) фінансову діяльність ;

2.6) діяльність з обміну валют;

2.7) видобуток та реалізацію корисних копалин загальнодержавного значення;

2.8) операції з нерухомим майном, оренду (у тому числі надання в оренду торгових місць на ринках та/або у торгівельних об'єктах);

2.9) діяльність з надання послуг пошти та зв'язку;

2.10) діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату;

2.11) діяльність з надання послуг у сфері телебачення і радіомовлення відповідно до Закону України "Про телебачення і радіомовлення";

2.12) охоронну діяльність;

2.13) зовнішньоекономічну діяльність (крім діяльності у сфері інформатизації);

2.14) виробництво продукції на давальницькій сировині;

2.15) оптову торгівлю і посередництво в оптовій торгівлі;

2.16) діяльність у сфері виробництва та розподілення електроенергії, газу та води;

2.17) діяльність у сферах права, бухгалтерського обліку, інжинірингу; надання послуг підприємцям.

3.2. Склад доходів та витрат, порядок їх визначення

Доходи, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються з доходу від операційної діяльності та інших доходів.

Дохід від операційної діяльності визнається в розмірі договірної (контрактної) вартості, але не менше ніж сума компенсації, отримана в будь-якій формі, в тому числі при зменшенні зобов'язань. Види доходів, які включає дохід від операційної діяльності наведені на рис. 3.1

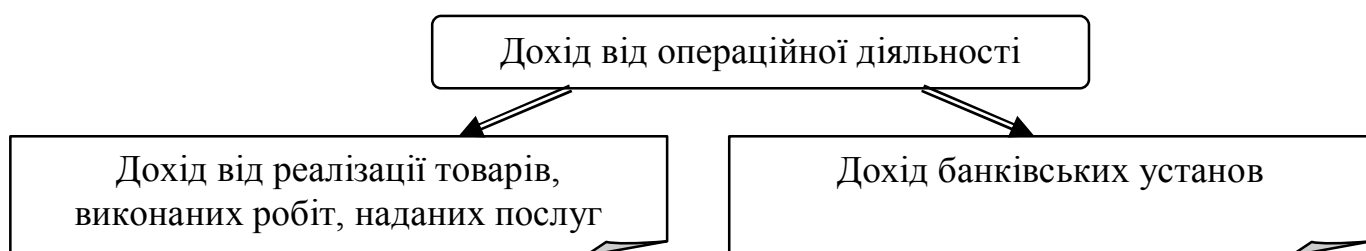

Рис. 3.1 Види доходів від операційної діяльності

Склад інших доходів наведений у табл. 3.2

Таблиця 3.2

Склад інших доходів

№ з/п	Склад інших доходів
1	2
1	Доходи у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів, процентів, роялті, від володіння борговими вимогами
2	Доходи від операцій оренди/лізингу
3	Фактично отримані суми штрафів та/або неустойки чи пені, фактично отримані за рішенням сторін договору або відповідних державних органів, суду
4	Вартість товарів, робіт, послуг, безоплатно отриманих платником податку у звітному періоді, визначена на рівні не нижче звичайної ціни
5	Суми безповоротної фінансової допомоги
6	Суми безнадійної кредиторської заборгованості
7	Суми поворотної фінансової допомоги, отриманої платником податку у звітному податковому періоді, що залишаються неповерненими на кінець такого звітного періоду, від осіб, які не є платниками цього податку (в тому числі нерезидентів), або осіб, які мають пільги з цього податку, в тому числі право застосовувати ставки податку нижчі, ніж установлені у загальному порядку. У разі якщо в майбутніх звітних податкових періодах платник податку повертає таку поворотну фінансову допомогу(її частину) особі, яка її надала, такий платник податку збільшує суму витрат на суму такої поворотної фінансової допомоги (її частини) за

1	2
	наслідками звітнього податкового періоду, в якому відбулося таке повернення. При цьому доходи такого платника податку не збільшуються на суму умовно нарахованих процентів, а податкові зобов'язання особи, яка надала поворотну фінансову допомогу, не змінюються як при її видачі, так і при її зворотному отриманні. До складу інших доходів не включаються суми поворотної фінансової допомоги, отриманої від засновника/учасника (в тому числі нерезидента) такого платника податку, у випадку повернення такої допомоги не пізніше 365 календарних днів з дня її отримання.
8	Дохід від реалізації необоротних матеріальних активів, майнових комплексів, оборотних активів, визначений з урахуванням вимог ПКУ
9	- інші доходи, які визначені ПКУ

Доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування:

– сума попередньої оплати та авансів, отримана в рахунок оплати товарів, виконаних робіт, наданих послуг;

– суми податку на додану вартість, отримані/нараховані платником податку на додану вартість, нарахованого на вартість продажу товарів, виконаних робіт, наданих послуг, за винятком випадків, коли підприємство-продавець не є платником податку на додану вартість.

– суми коштів або вартість майна, що надходять платнику податку у вигляді прямих інвестицій або реінвестицій у корпоративні права, емітовані таким платником податку, в тому числі грошові або майнові внески згідно з договорами про спільну діяльність на території України без створення юридичної особи;

– суми доходів органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, отримані від надання державних послуг (видача дозволів, сертифікатів, посвідчень, реєстрація тощо), у разі зарахування таких доходів до відповідного бюджету;

– суми коштів у вигляді внесків, які:

а) надходять до платників податку, що здійснюють недержавне пенсійне забезпечення відповідно до закону, від вкладників пенсійних фондів, вкладників пенсійних депозитних рахунків та осіб, які уклали договори страхування відповідно до Закону України "Про недержавне пенсійне забезпечення";

б) надходять та накопичуються за пенсійними вкладками, рахунками учасників фондів банківського управління відповідно до закону;

в) надходять до неприбуткових установ і організацій згідно з вимогами ПКУ;

– суми отриманого платником податку емісійного доходу;

– номінальна вартість взятих на облік, але неоплачених (непогашених) цінних паперів, які засвідчують відносини позики, а також платіжних документів, емітованих (виданих) боржником на користь (на ім'я) платника податку як забезпечення або підтвердження заборгованості такого боржника перед зазначеним платником податку;

– дивіденди, отримані платником податку від інших платників податку;

– кошти або майно, які повертаються власнику корпоративних прав, емітованих юридичною особою, після повної і кінцевої ліквідації такої юридичної особи - емітента, або в разі зменшення розміру статутного фонду такої особи, але не вище вартості придбання акцій, паїв;

– кошти або майно, які повертаються учаснику договору про спільну діяльність без створення юридичної особи, в разі припинення, розірвання або внесення відповідних змін до договору про спільну діяльність, але не вище вартості вкладу;

– вартість основних засобів, безоплатно отриманих платником податку з метою здійснення їх експлуатації у таких випадках:

а) якщо такі основні засоби отримані за рішенням центральних органів виконавчої влади;

б) у разі отримання спеціалізованими експлуатуючими підприємствами об'єктів енергопостачання, газо- і тепло забезпечення, водопостачання, каналізаційних мереж відповідно до рішень місцевих органів виконавчої влади та виконавчих органів рад, прийнятих у межах їх повноважень;

в) у разі отримання підприємствами комунальної власності об'єктів соціальної інфраструктури, що перебували на балансі інших підприємств та утримувалися за їх рахунок.

– дохід від безоплатно одержаних необоротних матеріальних активів, крім

об'єктів соціально-культурного та житлово-комунального призначення державної власності, що перебувають на балансі платника податку, який визначається в сумі, пропорційній сумі амортизації відповідних активів, нарахованої одночасно з її нарахуванням.

Доходи визначаються на підставі первинних документів, що підтверджують отримання платником податку доходів, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених вимогами ПКУ.

Порядок визнання доходів

Дохід від реалізації товарів визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар, а від надання послуг та виконання робіт визнається за датою складення акта або іншого документа, оформленого відповідно до вимог чинного законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг.

У разі якщо платник податку виробляє товари, виконує роботи, надає послуги з довготривалим (більше одного року) технологічним циклом виробництва та якщо договорами не передбачено поетапного здавання робіт, послуг, доходи нараховуються платником податку самостійно відповідно до ступеня завершеності виробництва (операції з надання послуг), який визначається за питомою вагою витрат, здійснених у звітному податковому періоді, у загальній очікуваній сумі таких витрат та/або за питомою вагою обсягу послуг, наданих у звітному податковому періоді, у загальному обсязі послуг, які мають бути надані. Після переходу покупцю права власності на товари (роботи, послуги) з довготривалим технологічним циклом виробництва виконавець здійснює коригування фактично отриманого доходу, пов'язаного з виготовленням таких товарів (робіт, послуг), нарахованого в попередні періоди протягом терміну їх виготовлення.

Датою отримання доходів, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, є звітний період, у якому такі доходи визнаються, незалежно від фактичного надходження коштів (метод нарахувань).

Дата отримання доходів від здійснення окремих операцій наведена у табл.3.3

Дата отримання доходів від здійснення окремих операцій

№ з/п	Вид операції	Дата отримання доходів
1	2	3
1.	Продаж товарів за договором комісії (агентським договором) платником податку - комітентом	Вважається дата продажу товарів, що належать комітенту, яка зазначена у звіті комісіонера (агента).
2.	Проведення кредитно-депозитних операцій	Є дата визнання процентів (комісійних та інших платежів, пов'язаних зі придбанням кредитів, вкладів (депозитів)), визначена згідно з правилами бухгалтерського обліку по П(С)БО 15.
3	Отримання суми безповоротної фінансової допомоги та безоплатно отримані товари (роботи, послуги) вважаються доходами	Є дата фактичного отримання товарів (робіт, послуг) або за датою надходження коштів на банківський рахунок чи в касу платника податку.
4	Доходи у вигляді орендних/лізингових платежів (без урахування частини лізингового платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта фінансового лізингу) за майно, що передано платником податку в оренду/лізинг, ліцензійних платежів (у тому числі роялті) за користування об'єктами інтелектуальної власності	Є дата нарахування таких доходів, яка встановлена відповідно до умов укладених договорів.
5	Доходи від продажу іноземної валюти	Є дата переходу права власності на іноземну валюту.
6	Суми штрафів та/або неустойки чи пені, отримані за рішенням сторін договору або відповідних державних органів, суду.	Є дата фактичного надходження штрафів та/або неустойки чи пені
7	Сума процентів за цінними паперами, придбаними з метою їх продажу або утримання до дати погашення	Є податковий період, протягом якого була здійснена або мала бути здійснена виплата таких процентів згідно з умовами випуску таких цінних паперів.

Первинні документи, що підтверджують отримання суб'єктом підприємництва доходів з метою оподаткування, в цілому аналогічні первісним документам, які свідчать про доходи у бухгалтерському обліку відповідно до вимог П(С)БО15.

Так, дохід від продажу товарів, робіт, послуг визначається на підставі таких первинних документів, як:

- акт про вартість виконаних робіт (послуг);
- товарна накладна , товарно-транспортна накладна;
- акт приймання – передачі активів;
- вантажна митна декларація;
- платіжне доручення;
- банківська виписка тощо.

Інформація з первинних документів узагальнюється в податкових регістрах, які можуть бути розроблені підприємством самостійно відповідно до прийнятої облікової політики підприємства. За допомогою програмних продуктів можна застосовувати автоматизовані форми облікових регістрів (табл.3.4, 3.5)

Таблиця 3.4

Карточка субконто та обороти між субконто (податковий облік)

ТОВ «Добро»								
Період: 01.01.2013 – 31.03.2013р.								
Документи реалізації								
Дата	Документ	Операція	Дебет		Кредит		Поточне сальдо	
			Рахунок	Сума	Рахунок	Сума		
Сальдо на 01.01.2013								
Разом за період								
Сальдо на 31.03.2013								
Обороти між субконто								
Аналіз документів з реалізації у кореспонденції з документами розрахунків з контрагентами								
Групування: Документи розрахунків с контрагентами Відбір: Документи реалізації								
Субконто		Кореспонденція рахунку	У дебет рахунку	З кредиту рахунку	У дебет рахунку		З кредиту рахунку	
Рахунок	Кореспонденція рахунку							

Карточка рахунку «Податкові доходи»

ТОВ «Добро»							
Карточка рахунку ПД «Податкові доходи»							
Період: 01.01.2013 – 31.03.2013р.							
Дата	Документ	Операція	Дебет		Кредит		Поточне сальдо
			Рахунок	Сума	Рахунок	Сума	
Сальдо на початок			0,00		0,00		
31.01.13р.	Накладна №0003 від 31.01.13р. 14:25:59	Продаж товару (з/ частини) МПП «Норма»	ПД	2520	ПД	2520	0,00
Обороти за період				2520		2520	
Сальдо на кінець періоду				0,00		0,00	

Загальну інформацію для формування податкових доходів за звітних період можна отримувати з аналітичних і синтетичних даних бухгалтерського обліку.

Доходи з метою оподаткування податком на прибуток можна визначити на підставі наступних бухгалтерських проведеннь, але з урахуванням особливого податкового алгоритму обчислення окремих видів доходів (табл.3.6)

Таблиця 3.6

Порівняльні дані підсистем обліку при визначенні податкових доходів

Доходи, що враховуються при визначенні оподаткованого прибутку	
Види доходів у системі оподаткування	Вихідні дані бухгалтерського обліку
1	2
Доходи від операційної діяльності	Кт 701 - дохід від реалізації готової продукції; Кт 702 - дохід від реалізації товарів; Кт 703 - дохід від реалізації послуг
Інші доходи	Кт 703 - дохід від реалізації послуг; Кт 704 - вирахування з доходу (у зв'язку зі зміною сум компенсації); Кт 7 12 - дохід від реалізації інших оборотних активів; Кт 713 - дохід від операційної оренди активів; Кт 714 - дохід від операційної курсової різниці; Кт 715 - одержані штрафи, пені, неустойки; Кт 718 - дохід від безоплатно одержаних оборотних активів; Кт 719 - інші доходи від операційної діяльності; Кт 73 - інші фінансові доходи; Кт 744 - дохід від неопераційної курсової різниці; Кт 745 - дохід від безоплатно одержаних активів Кт 746 - інші доходи від звичайної діяльності

Склад витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, наведений у рис. 3.2

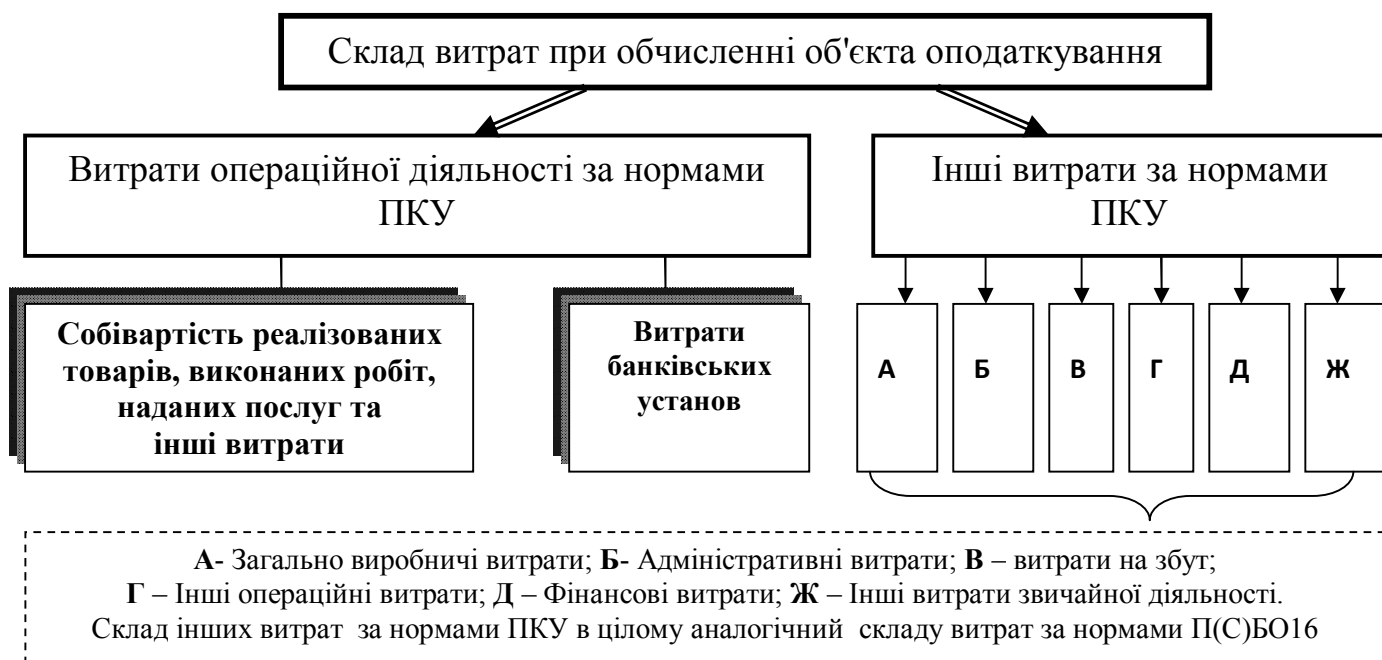

Рис. 3.2. Склад витрат при обчисленні об'єкта оподаткування

Склад витрат, пов'язаних з формуванням собівартості реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг наведений у табл.3.7.

Таблиця 3.7

Склад витрат, пов'язаних з формуванням собівартості реалізованих товарів,
виконаних робіт, наданих послуг

№ з/п	Вид собівартості	Склад витрат
1	2	3
1	Собівартість придбаних і реалізованих товарів	Формується відповідно до ціни їх придбання з урахуванням ввізного мита і витрат на доставку та доведення до стану, придатного для продажу
2	Собівартість виготовлених і реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг	Складається з витрат, прямо пов'язаних з виробництвом таких товарів, виконанням робіт, наданням послуг, а саме: - прямих матеріальних витрат; - прямих витрат на оплату праці; - амортизації виробничих основних засобів та нематеріальних активів; - вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг; - інших прямих витрат, тобто, які можуть бути безпосередньо віднесені на конкретний об'єкт витрат

Витрати, які враховуються для визначення об'єкта оподаткування, визнаються на підставі первинних документів, що підтверджують здійснення платником податку витрат, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку, та інших документів, встановлених нормами ПКУ.

Платник податку для визначення об'єкта оподаткування має право на врахування витрат, підтверджених документами, що складені нерезидентами відповідно до правил інших країн.

Витрати, не віднесені до складу витрат минулих звітних податкових періодів у зв'язку з втратою, знищенням або зіпсуттям документів, що підтверджують здійснення витрат, та підтверджених такими документами у звітному податковому періоді, вважаються витратами цього періоду.

Порядок визнання витрат, наведений у табл.3.8

Таблиця 3.8

Порядок визнання витрат

Склад витрат	Дата визнання витрат
1	2
Витрати, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг (крім нерозподілених постійних загальновиробничих витрат)	Визнаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів, виконаних робіт, наданих послуг Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції в періоді їх виникнення. Довідка: Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати - це витрати на обслуговування і управління виробництвом, що є незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу діяльності, та які не розподіляються на кожен об'єкт витрат за базою розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності, прямих витрат тощо).
Інші витрати	Визнаються витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені, з урахуванням наступного: - датою здійснення витрат, нарахованих у вигляді сум податків та зборів, вважається останній день звітного податкового періоду, за який проводиться нарахування податку та збору; - датою здійснення витрат у вигляді благодійних чи інших внесків або вартості товарів (робіт, послуг) до неприбуткових організацій є дата фактичного перерахування внесків або вартості товарів (робіт, послуг).

Не включаються до складу витрат витрати, які не пов'язані з провадженням господарської діяльності.

Також не вважаються витратами з метою оподаткування:

- платежі платника податку в сумі вартості товару на користь комітента, принципала тощо за договорами комісії, агентськими договорами та іншими аналогічними договорами, перераховані платником на виконання цих договорів;

- суми попередньої (авансової) оплати товарів, робіт, послуг;

- витрати на погашення основної суми отриманих позик, кредитів;

- витрати на придбання, виготовлення, будівництво, реконструкцію, модернізацію та інше поліпшення основних засобів та витрати, пов'язані з видобутком корисних копалин, а також з придбанням (виготовленням) нематеріальних активів, які підлягають амортизації;

- суми податку на прибуток, податку на додану вартість, включеного до ціни товару (роботи, послуги), що придбаваються платником податку для виробничого або невиробничого використання, податків на доходи фізичних осіб, які відраховуються із сум виплат таких доходів (для платників податку, які не зареєстровані як платники податку на додану вартість, до складу витрат входять суми податків на додану вартість, сплачених у складі ціни придбання товарів, робіт, послуг, вартість яких належить до витрат такого платника податку);

- витрати на утримання органів управління об'єднань платників податку, включаючи утримання материнських компаній, які є окремими юридичними особами;

- дивіденди;

- сума збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності, яка враховується у зменшення податкового зобов'язання платника податку в порядку, передбаченому ПКУ;

- витрати, понесені (нараховані) у звітному періоді у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з консалтингу, маркетингу, реклами в обсязі, що перевищує 4 % доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (за вирахуванням податку на додану вартість та акцизного податку) за рік, що передує звітному. При цьому до складу витрат не включаються у повному обсязі витрати,

понесені (нараховані) у звітному періоді у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з консалтингу, маркетингу, реклами у випадку, якщо особа, на користь якої здійснюються відповідні платежі, є нерезидентом, що має офшорний статус;

– фактична вартість остаточно забракованої продукції, крім втрат від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів) та витрат на виправлення такого технічно неминучого браку, в разі реалізації такої продукції. При цьому платник податку має право самостійно визначати допустимі норми технічно неминучого браку в наказі по підприємству за умови обґрунтування його розміру у відповідній сфері;

– витрати, не підтвержені відповідними розрахунковими, платіжними та іншими первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку та нарахування податку. У разі втрати, знищення або зіпсуття зазначених документів платник податку має право письмово заявити про це органу державної податкової служби та здійснити заходи, необхідні для поновлення таких документів. Письмова заява має бути надіслана до/або разом із поданням розрахунку податкових зобов'язань за звітний податковий період. Платник податків зобов'язаний відновити втрачені, знищені або зіпсовані документи протягом 90 календарних днів з дня, що настає за днем надходження такої заяви до органу державної податкової служби, митного органу.

Якщо платник податку поновить зазначені документи в наступних податкових періодах, підтвержені витрати включаються до витрат за податковий період, на який припадає таке поновлення.

В обліку з метою оподаткування при визначенні об'єкта оподаткування визначаються витрати подвійного призначення, до яких відносяться:

- витрати на забезпечення найманих працівників спеціальним одягом, взуттям, спеціальним (форменим) одягом, мийними та знешкоджувальними засобами, засобами індивідуального захисту, що необхідні для виконання професійних обов'язків, а також продуктами спеціального харчування за переліком Кабінету

Міністрів України та/або галузевими нормами безплатної видачі працівникам спеціального одягу, спеціального взуття та інших засобів індивідуального захисту.

- витрати на організацію, утримання та експлуатацію пунктів безплатного медичного огляду, безплатної медичної допомоги та профілактики працівників (у тому числі забезпечення медикаментами, медичним устаткуванням, інвентарем, а також витрати на заробітну плату найманих працівників);

- витрати, пов'язані з науково-технічним забезпеченням господарської діяльності, на винахідництво і раціоналізацію господарських процесів, проведення дослідно-експериментальних та конструкторських робіт, виготовлення та дослідження моделей і зразків, пов'язаних з основною діяльністю платника податку, витрати з нарахування роялті та придбання нематеріальних активів (крім тих, що підлягають амортизації) для їх використання в господарській діяльності платника податку.

- витрати на професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників робітничих професій, а також у разі якщо законодавством передбачено обов'язковість періодичної перепідготовки або підвищення кваліфікації;

- витрати на навчання та/або професійну підготовку, перепідготовку або підвищення кваліфікації у вітчизняних або закордонних навчальних закладах, якщо наявність сертифіката про освіту в таких закладах є обов'язковою для виконання певних умов ведення господарської діяльності;

- будь-які витрати на гарантійний ремонт (обслуговування) або гарантійні заміни товарів, проданих платником податку, вартість яких не компенсується за рахунок покупців таких товарів, у розмірі, що відповідає рівню гарантійних замін, прийнятих/оприлюднених платником податку.

- витрати платника податку на проведення реклами;

- будь-які витрати із страхування ризиків загибелі врожаю, транспортування продукції платника податку; цивільної відповідальності, пов'язаної з експлуатацією транспортних засобів тощо;

- витрати на відрядження фізичних осіб, які перебувають у трудових відносинах із таким платником податку або є членами керівних органів платника податку за наявності підтвердних документів, що засвідчують вартість цих витрат у вигляді транспортних квитків або транспортних рахунків (багажних квитанцій) тощо.

Первинними документами, на основі яких визначається сума витрат з метою розрахунку оподаткованого прибутку, є:

- накладні на придбання матеріальних цінностей, які використані у господарської діяльності суб'єкта господарювання;
- акти виготовлення продукції, виконаних робіт (послуг);
- таблиці, наряди, листки на доплату, лікарняні, розрахунки на відпустку та інші документи, пов'язані з нарахуванням заробітної плати працівників;
- аналітичні таблиці, бухгалтерські довідки щодо нарахування податкових платежів, джерелом покриття яких є витрати, пов'язані з господарською діяльністю;
- авансові звіти з додатками;
- платіжні доручення, банківські виписки
- інші первинні документи, які підтверджують правомірність віднесення витрат на зменшення оподаткованого прибутку.

Інформація з первинних документів узагальнюється в податкових регістрах, які законодавчо не регламентовані. Приклади автоматизованих форм облікових регістрів із застосуванням програмних продуктів наведені на рис.3.3, 3.4

Дата	Документ	Операция	Дебет		Кредит		Текущее сальдо
			Счет	Сумма	Счет	Сумма	
Сальдо на начало				0,00		0,00	
31.01.2012	Начисление процентов по кредитам 000000025 от 31.01.2012 9:17:04	Хозяйственная (облагаемая) Другие ВР	ВР	5 143,13	ВР	5 143,13	0,0

Рис.3.3. Картка рахунку «Податкові витрати»

Уборотно-сальдовая ведомость по счету ВР [налоговый] [1 квартал 2012 г.] Товариство з обмеженою відповідальністю						
Действия ▾ Сформировать Заголовок Настройка...						
Период с: 01.01.2012 по: 31.03.2012 Счет: ВР Организация: ОТК						
Субконто	Сальдо на начало периода		Оборот за период		Сальдо на конец пер	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кр
Хозяйственная (облагаемая)			15 093,84	15 093,84		
Другие ВР			15 093,84	15 093,84		

Рис.3.4. Оборотно-сальдова відомість по рахунку «Податкові витрати»

Витрати, які впливають на зменшення оподаткованого прибутку, можна визначити на підставі наступних бухгалтерських проведеннь, але з урахуванням особливого податкового алгоритму обчислення окремих видів витрат (табл.3.9)

Таблица 3.9

Порівняльні підсистем обліку при визначенні податкових витрат

Витрати, які впливають на зменшення оподаткованого прибутку		
Види витрат у системі оподаткування	Вихідні дані бухгалтерського обліку	
	Кореспонденція рахунків	Господарська операція
1	2	3
Витрати операційної діяльності		
Собівартість придбаних та реалізованих товарів (робіт, послуг)	Дт901 Кт26,91	собівартість реалізованої готової продукції робіт, послуг
	Дт902 Кт28	собівартість реалізованих товарів
	Дт943 Кт20,22,25	собівартість реалізованих виробничих запасів
Інші витрати		
Адміністративні витрати	Дт79 Кт92	Адміністративні витрати віднесені на формування фінансового результату
Витрати на збут	Дт79 Кт93	Витрати на збут віднесені на формування фінансового результату
Фінансові витрати	Дт79 Кт95	Фінансові витрати віднесені на формування фінансового результату
Інші витрати звичайної діяльності та інші операційні витрати	Дт949 Кт20,26,28,23,30,31	Списано інші витрати операційної діяльності
	Дт79 Кт944 (38)	Списано сумнівні та безнадійні борги
	Дт79 Кт97	Списано інші витрати
	Дт79 Кт99	Списано надзвичайні витрати
	Дт 23,90, 91, 92,93,94, 95 Кт 63,68,39	Списано витрати операційної діяльності

Необхідно відмітити, що нормами ПКУ передбачений особливий порядок визначення доходів та витрат, оподаткованого прибутку при здійсненні окремих операцій, до яких відносяться:

- операції з розрахунками в іноземній валюті;
- операції із пов'язаними особами;
- нарахування та сплата дивідендів;
- операції з борговими вимогами та зобов'язаннями;
- операції з відступлення права вимоги;
- операції лізингу (оренди);
- операції з торгівлі цінними паперами, деривативами та іншими, ніж цінні папери, корпоративними правами;
- товарообмінні (бартерні) операції;
- за договорами управління майном;
- за договорами спільної діяльності на території України без створення юридичної особи;
- операції під час реорганізації юридичних осіб;
- операції виробників сільськогосподарської продукції;
- операції страховика;
- діяльність неприбуткових установ та організацій.

3.3. Визначення податкової амортизації

Основні засоби – це матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним

або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Амортизація основних засобів - систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Амортизації підлягають:

- витрати на придбання основних засобів, нематеріальних активів та довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності;

- витрати на самостійне виготовлення (створення) основних засобів, нематеріальних активів, вирощування довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності, в тому числі витрати на оплату заробітної плати працівникам, які були зайняті на виготовленні (створенні) основних засобів та нематеріальних активів;

- витрати на проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів, що перевищують 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітнього року;

- витрати на капітальне поліпшення землі, не пов'язане з будівництвом, а саме іригацію, осушення та інше подібне капітальне поліпшення землі;

- капітальні інвестиції, отримані платником податку з бюджету, у вигляді цільового фінансування на придбання (створення) об'єкта інвестування (основного засобу, нематеріального активу) за умови визнання доходів пропорційно сумі нарахованої амортизації по такому об'єкту відповідно до положень ПКУ;

- сума переоцінки вартості основних засобів, проведеної відповідно до вимог ПКУ;

Не підлягають амортизації та повністю відносяться до складу витрат за звітний період витрати платника податку на:

- утримання основних засобів, що знаходяться на консервації;

– ліквідацію основних засобів;

– придбання (виготовлення) сценічно-постановочних предметів вартістю до 5 тисяч гривень театральнo-видовищними підприємствами - платниками податку;

Також не підлягають амортизації, але проводяться за рахунок відповідних джерел фінансування витрати на придбання/самостійне виготовлення та ремонт, а також на реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих основних засобів (Термін "невиробничі основні засоби" означає необоротні матеріальні активи, які не використовуються в господарській діяльності платника податку).

Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів за строками корисного використання наведена у табл. 3.9, 3.10

Таблиця 3.9

Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів за строками корисного використання

Групи	Назва основних засобів та інших необоротних активів	Мінімально допустимі строки корисного використання, роки
1	2	3
1	земельні ділянки	амортизація не нараховується
2	капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
3	будівлі,	20
	споруди,	15
	передавальні пристрої	10
4	машини та обладнання	5
	з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
5	транспортні засоби	5

Продовження таблиці 3.9

1	2	3
6	інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
7	тварини	6
8	багаторічні насадження	10
9	інші основні засоби	12
10	бібліотечні фонди	-
11	малоцінні необоротні матеріальні активи	-
12	тимчасові (не титульні) споруди	5
13	природні ресурси	Амортизація не нараховується
14	інвентарна тара	6
15	предмети прокату	5
16	довгострокові біологічні активи	7

Таблиця 3.10

Класифікація нематеріальних активів за строками корисного використання

Групи	Назва нематеріальних активів	Строк дії права користування
1	2	3
1	права користування природними ресурсами (право користування надрами, іншими ресурсами природного середовища, геологічною та іншою інформацією про природне середовище)	відповідно до правовстановлюючого документа
2	права користування майном (право користування земельною ділянкою, крім права постійного користування, право користування будівлею, право на оренду приміщень тощо)	
3	права на комерційні позначення (права на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні (фірмові) найменування тощо), крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	
4	права на об'єкти промислової власності (на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, сорти рослин, породи тварин, компонування (топографії) інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, в тому числі ноу-хау, захист від недобросовісної конкуренції тощо) крім тих, витрати на придбання яких є роялті	відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 5 років
5	авторське право та суміжні з ним права (право на літературні, художні, музичні твори, комп'ютерні програми, програми для електронно-обчислювальних машин, компіляції даних (бази даних), фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення тощо) крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті	відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як 2 роки
6	інші нематеріальні активи (право на ведення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)	відповідно до правовстановлюючого документа

Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів переглядається в разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання,

але він не може бути меншим, ніж визначено за нормами.

Якщо відповідно до правовстановлюючого документа строк дії права користування нематеріального активу не встановлено, такий строк становить 10 років безперервної експлуатації.

При визначенні строку корисного використання (експлуатації) слід урахувати:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється наказом по підприємству при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), призупиняється на період його виводу з експлуатації (для реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та інших причин) на підставі документів, які свідчать про виведення таких основних засобів з експлуатації).

Амортизація об'єкта основних засобів нараховується, виходячи з нового строку корисного використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання (крім виробничого методу нарахування амортизації).

Амортизація основних засобів провадиться до досягнення залишкової вартості об'єктом його ліквідаційної вартості.

Амортизація необоротних активів нараховується із застосуванням таких методів (табл.3.11).

Нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством за методом, визначеним наказом про облікову політику з метою складання фінансової звітності, та може переглядатися в разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Методи нарахування амортизації основних засобів у системі оподаткування

Назва методів амортизації у податковому обліку	Обов'язкове застосування методу амортизації	Сутність застосування методів амортизації
1	2	
Прямолінійний метод	Об'єкти груп 9, 12, 14, 15	Річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів
Зменшення залишкової вартості		Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість;
Прискорене зменшення залишкової вартості	Тільки для об'єктів груп 4,5	Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється відповідно до строку корисного використання об'єкта і подвоюється.
Кумулятивний		Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.
Виробничий	Об'єкти груп 9, 12, 14, 15	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.
За рішенням платника податків (50% або 100%)	Малоцінні необоротні матеріальні активи, бібліотечні фонди	У першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 % амортизованої вартості, решта 50 % амортизованої вартості - у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 % його вартості.

Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.

Облік вартості, яка амортизується, ведеться за кожним об'єктом, що входить

до складу окремої групи основних засобів, у тому числі вартість ремонту, поліпшення таких засобів, отриманих безоплатно або наданих в оперативний лізинг (оренду), як окремий об'єкт амортизації.

Амортизація об'єкта основних засобів нараховується протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта помісячно, починаючи з місяця, що настає за місяцем введення об'єкта основних засобів в експлуатацію і зупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання, консервації та інших видів поліпшення та консервації.

Амортизаційні відрахування розрахункового кварталу за кожним об'єктом основних засобів визначаються як сума амортизаційних відрахувань за три місяці розрахункового кварталу, обчислених із застосуванням обраного платником податку методу нарахування амортизації відповідно до кожної групи основних засобів.

Отже, в обліку з метою оподаткування амортизації підлягають витрати на придбання (самостійно виготовлення) основних засобів, нематеріальних активів для використання в господарській діяльності. Склад таких витрат наведений у табл.3.12

Таблиця 3.12

Склад витрат на придбання основних засобів, які підлягають амортизації у обліку з метою оподаткування

№ з/п	Умови придбання основних засобів	Склад витрат на придбання основних засобів, які формують первісну вартість об'єкта основних засобів, що підлягаю податкової амортизації
1	2	3
1	Придбання від постачальників за компенсацію	<ul style="list-style-type: none"> - суми, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків); - реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням/отриманням прав на об'єкт основних засобів; - суми ввізного мита; - суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються платнику); - витрати на страхування ризиків доставки основних засобів; - витрати на транспортування, установлення, монтаж, налагодження основних засобів; - фінансові витрати, включення яких до собівартості кваліфікаційних активів передбачено П(С)БО; - інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою

		метою
Продовження таблиці 3.12		
1	2	3
2	Самостійне виготовлення основних засобів	Всі виробничі витрати, що пов'язані з виготовленням та введенням в експлуатацію основних засобів, а також витрати на виготовлення таких основних засобів, без урахування сплаченого податку на додану вартість, у разі якщо платник податку зареєстрований платником податку на додану вартість, незалежно від джерел фінансування.
3	Внесок основних засобів до статутного капіталу підприємства	Вартість, погоджена засновниками (учасниками) підприємства, але не вище звичайної ціни. Довідка: звичайна ціна – це ціна, визначена сторонами договору, якщо інше не встановлено ПКУ. При цьому, якщо не доведено зворотне, вважається, що така звичайна ціна відповідає рівню ринкових цін.
4	Вартість об'єкта основних засобів, отриманого в обмін на неподібний об'єкт	Вартість переданого об'єкта основних засобів, яка амортизується, за вирахуванням сум накопиченої амортизації, збільшеній/зменшеній на суму коштів чи їх еквівалента, що була передана/отримана під час обміну, але не вище звичайної ціни об'єкта основних засобів, отриманого в обмін

Первісна вартість основних засобів збільшується на суму витрат, пов'язаних із ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція), що приводить до зростання майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єктів у сумі, що перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного податкового року.

Сума витрат, що пов'язана з ремонтом та поліпшенням об'єктів основних засобів, у тому числі орендованих або отриманих у концесію чи створених (збудованих) концесіонером у розмірі, що не перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів на початок звітного року, відноситься платником податку до складу витрат.

До продажу або іншого відчуження основних засобів та нематеріальних активів прирівнюються операції із внесення основних засобів та нематеріальних активів до статутного фонду іншої особи, передача основних засобів у фінансовий лізинг (оренду).

Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження над

балансовою вартістю окремих об'єктів основних засобів та нематеріальних активів включається до доходів платника податку, а сума перевищення балансової вартості над доходами від такого продажу або іншого відчуження включається до витрат платника податку.

Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження над первісною вартістю придбання невиробничих основних засобів та витрат на ремонт, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані, включається до доходів платника податку, а сума перевищення первісної вартості над доходами від такого продажу або іншого відчуження включається до витрат платника податку.

Сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження безоплатно отриманих основних засобів або нематеріальних активів над вартістю таких основних засобів або нематеріальних активів, що була включена до складу доходів у зв'язку з отриманням, включається до доходів платника податку, а сума перевищення вартості, що була включена до складу доходів у зв'язку з безоплатним отриманням над доходами від такого продажу або іншого відчуження включається до витрат платника податку.

Платники податку всіх форм власності мають право проводити переоцінку об'єктів основних засобів, застосовуючи щорічну індексацію вартості основних засобів, що амортизується, та суми накопиченої амортизації на коефіцієнт індексації, який визначається за формулою:

$$K_i = [I(a-1) - 10] : 100, \quad (3.1)$$

де $I(a-1)$ - індекс інфляції року, за результатами якого проводиться індексація. Якщо значення K_i не перевищує одиниці, індексація не проводиться.

Збільшення вартості об'єктів основних засобів, що амортизується, здійснюється станом на кінець року (дату балансу) за результатами якого проводиться переоцінка та використовується для розрахунку амортизації з першого

дня наступного року. Первинними документами, на основі яких визначаються доходи та витрати при здійсненні операцій з основними засобами з метою розрахунку оподаткованого прибутку, є:

- накладні на придбання основних засобів, які використані у господарської діяльності суб'єкта господарювання, на продаж (відчуження) основних засобів;
- акти виконаних робіт (послуг) щодо поліпшення основних засобів;
- акти приймання - передачі основних засобів;
- розрахунок амортизації основних засобів;
- інвентаризаційні відомості наявності основних засобів;
- таблиці, наряди, листки на доплату, лікарняні, розрахунки на відпустку та інші документи, пов'язані з нарахуванням заробітної плати працівників;
- таблиці, бухгалтерські довідки щодо нарахування податкових платежів, джерелом покриття яких є витрати, пов'язані з господарською діяльністю;
- авансові звіти з додатками, платіжні доручення, банківські виписки тощо.

Інформація з первинних документів узагальнюється в податкових регістрах, які самостійно розробляються суб'єктами господарювання у зв'язку з відсутністю їх нормативної регламентації. Приклади автоматизованих форм облікових регістрів із застосуванням програмних продуктів наведені на рис.3.13, 3.14.

Налоговая группа					Стоимость на начало периода	Стоимость (приход)	Амортизация за период
Основное средство	Дата ввода в эксплуатацию	Дата снятия с учета	Счет учета	Код ОС			

Рис.3.13. Відомість з нарахування податкової амортизації основних засобів

№		Основное средство	Сумма улучшения (БУ)	Сумма улучшения (НУ)	Ст-ть для выч. аморти. (БУ)	Срок использ. для выч. аморти....	Новый срок и...	Н...
Инв. №			Сумма улучшения в пределах норм (НУ)	Ст-ть для выч. аморти. (НУ)	Срок использ. для выч. аморти. (НУ)	Факт. срок использ. (БУ)	Ф..	Ф..
1		Арендванный автомоб...	895,83		895,83			

Рис.3.14. Відомість з обліку проведення поліпшень основних засобів (витяг)

Визначимо на умовному прикладі суму податку на прибуток за звітний квартал поточного року.

Вихідні дані

ТОВ «Шлях» у звітному періоді проведені наступні операції (табл.3.15)

Таблица 3.15

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1	Реалізовані транспортні послуги підприємству «Альфа».....	120 000
2	Нарахована заробітна плата робітникам.....	30 000
3	Нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ) від фонду оплати праці 36,7%.....	?
4	Наданий звіт про відрядження начальника маркетингу (додані білети, п/накладні на придбання з/частин)на суму 2 400 грн., в т. ч. ПДВ 300 грн.....	?
5	Отримано Акт про проведені рекламні заходи від МПП «Фора», в т.ч. ПДВ.....	9000
6	Отримано рахунок від орендодавця за оренду офісу, в т.ч. ПДВ.....	360
7	Проведено перерахування коштів дитячому фонду.....	7000
8	Перераховано постачальнику сума штрафу за неналежне виконання контракту.....	2000
9	Отримано суму неустойки та пені від МПП «Ритм»	500
10	Реалізовані запасні частини з оптового складу покупцям.....	1800

Необхідно визначити податок на прибуток з метою оподаткування.

Розв'язання

Таблица 3.16

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Облік у системі оподаткування		Бухгалтерський облік		
			Доходи	Витрати	Дт	Кт	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Реалізовані транспортні	120000	100 000		36	70	120000

Продовження таблиці 3.16

1	2	3	4	5	6	7	8
	послуги підприємству «Альфа»				70	64	20000
2	Собівартість реалізованих транспортних послуг:			47210	90	23	47210
	Нарахована заробітна плата виробничим робітникам	30 000			23	66	30 000
	Нарахування ЄСВ від фонду оплати праці 36,7%	11010			23	65	11010
	Витрачені ПММ на виробництво	6200			23	22	6200
4	Наданий звіт про відрядження начальника маркетингу на суму 2 400 грн., в т.ч. ПДВ 300 грн.			2100	93	372	2100
					64	372	300
5	Отримано Акт про проведення реклами продукції ТОВ «Шлях» від МПП «Фора», в т.ч. ПДВ	9000		7500	93	68	7500
					64	68	1500
6	Отримано рахунок від орендодавця за оренду офісу, в т.ч. ПДВ	360		300	92	68	300
					64	68	60
7	Проведено перерахування коштів дитячому фонду	7000			94	311	7000
8	Перераховано постачальнику сума штрафу	2000			94	311	2000
9	Отримано суму пені від МПП «Ритм»	500	500		36	71	500
10	Визначено прибуток (збиток) з метою оподаткування / фінансовий результат у бухгалтерському обліку (довідка: ставка податку на прибуток – 19%)			Оподаткований прибуток: 43390 грн. (100500-57110=43390)	79	90	47210
					79	93	9600
					79	92	300
					79	94	9000
				Податок на прибуток: 8244 грн. (43390x19%)	70	79	100000
					71	79	500
					79	98	6534
				79	44	27856	

На підставі даних первинних документів та облікових регістрів, формується податкова звітність з податку на прибуток, типові форми якої затверджуються Наказом Міністерства фінансів України.

Основною податковою звітністю з податку на прибуток є Податкова декларація з податку на прибуток підприємства, фінансові показники якої повинні підтверджуватися первинними документами та відповідати обліку у системі оподаткування.

Контрольні запитання, тести, практичні завдання

Контрольні запитання

1. Визначте платників податку на прибуток.
2. Що є об'єктом оподаткування податком на прибуток та податковою базою?
3. Як визначається прибуток з метою визначення податку на прибуток?
4. Які прийняті ставки податку на прибуток?
5. Які операції звільняються від оподаткування податком на прибуток?
6. Яким чином надаються пільги з податку на прибуток?
7. Розкрийте поняття «Дохід» у відповідності з нормами ПКУ.
8. Який склад доходів, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування?
9. Який склад доходів від операційної діяльності за вимогам ПКУ?
10. Який склад інших доходів за вимогам ПКУ?
11. Які доходи не враховуються для визначення об'єкта оподаткування?
12. Визначте дату отримання доходів від здійснення таких операцій, як:
 - а. Продаж товарів за договором комісії платником податку - комітентом
 - б. Проведення кредитно-депозитних операцій
 - в. Безоплатне отримання товари (роботи, послуги)
 - г. Доходи у вигляді орендних платежів
 - д. Доходи від продажу іноземної валюти
 - е. Суми штрафів та/або неустойки чи пені, отримані за рішенням сторін
 - ж. Сума процентів за цінними паперами, придбаними з метою їх продажу або утримання до дати погашення.
13. Розкрийте поняття «Витрати» у відповідності до норм ПКУ.
14. Наведіть класифікацію витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування.
15. Наведіть склад витрат операційної діяльності, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування.
16. Наведіть склад інших витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта

оподаткування.

17. Наведіть склад витрат, пов'язаних з формуванням собівартості реалізованих товарів, робіт, послуг у відповідності до норм ПКУ.

18. Розкрийте поняття «господарська діяльність» у відповідності до норм ПКУ.

19. Наведіть склад витрат, що не враховуються при визначенні оподаткованого прибутку.

20. Наведіть склад витрат подвійного призначення при визначенні об'єкта оподаткування.

21. Розкрийте поняття «Амортизація» у відповідності до норм ПКУ.

22. Поясніть, що є об'єктами амортизації у податковому обліку.

23. Поясніть, які витрати платника податку не підлягають амортизації у податковому обліку.

24. Поясніть особливості класифікації груп основних засобів та інших необоротних активів за нормами ПКУ.

25. Наведіть методи, які застосовуються у обліку з метою оподаткування при нарахуванні амортизації необоротних активів та розкрийте їх сутність застосування цих методів.

26. Як формується сума доходів від продажу об'єктів основних виробничих засобів?

27. Як формується сума доходів від продажу об'єктів основних невиробничих засобів та безоплатно отриманих основних засобів або нематеріальних активів??

28. Які операції прирівнюються до продажу або іншого відчуження основних засобів та нематеріальних активів?

29. Як проводиться переоцінка об'єктів основних засобів за правилами податкового законодавства?

30. Проведення яких операцій передбачає особистий порядок визначення оподаткованого прибутку?

Тести

1. Платниками податку на прибуток є:

- а) резиденти і нерезиденти;
- б) юридичні, фізичні особи та неприбуткові установи у разі отримання прибутку від неосновної діяльності або доходів, що підлягають оподаткуванню;
- в) суб'єкти господарювання - юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність як на території України, так і за її межами;
- г) суб'єкти господарювання України - юридичні та фізичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами.

2. Об'єктом оподаткування податком на прибуток є:

- а) балансовий прибуток;
- б) оподаткований прибуток;
- в) доходи;
- г) виручка.

3. Прибуток з метою визначення податку на прибуток визначається як:

- а) різниця між сумою доходів, визначених за нормами П(С)БО та сумою витрат, визначених за правилами П(С)БО;
- б) зменшення суми доходів на собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг) та суму інших витрат звітного періоду;
- г) різниця між сумою доходів звітного періоду та сумою виробничих, адміністративних, фінансових та інших витрат.

4. Ставка податку на прибуток після 01.01.2012р. становить:

- а) 23%;
- б) 19%;
- в) 16%;
- г) 21%.

5. Прибуток, який звільняється від оподаткування податком на прибуток при здійсненні наступних операцій:

- а) прибуток, отриманий від зовнішньоекономічних операцій;
- б) прибуток, отриманий від фінансової діяльності;
- в) прибуток, отриманий від надання освітніх послуг дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів недержавної форми власності;
- г) прибуток, отриманий від надання послуг неприбутковим установам.

6. Пільги з податку на прибуток надаються у вигляді:

- а) звільнення від оподаткування;
- б) зменшення об'єкту оподаткування;
- в) застосування понижених ставок;
- г) всі відповіді правильні.

7. Пільги з податку на прибуток надаються:

- а) податковою службою;
- б) керівником податкового органу;
- в) головою Міської Ради;
- г) у відповідності із чинним законодавством.

8. Доходи, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються з:

- а) операційних, фінансових, надзвичайних доходів та доходів від участі в капіталі;
- б) доходу від операційної діяльності та інших доходів;
- в) доходів від звичайної діяльності та надзвичайних доходів;
- г) доходів від реалізації товарів, продукції, робіт, послуг.

9. У відповідності з нормами Податкового кодексу України дохід – це:

- а) сума доходів платника у грошовій та в інших матеріальних формах;
- б) сума доходів платника від основної діяльності;
- в) сума доходів платника від усіх видів діяльності тільки в грошовій формі;
- г) загальна сума доходів платника від усіх видів діяльності у грошовій, матеріальній, нематеріальній формах.

10. Доходи, які включаються до складу доходу з метою оподаткування податком на прибуток:

- а) доходи від продажу товарів (робіт, послуг);
- б) доходи у вигляді безповоротної фінансової допомоги;
- в) суми отриманих штрафів;
- г) всі відповіді правильні.

11. Доходи від операційної діяльності складаються з:

- а) доходів від реалізації товарів (робіт, послуг) та доходів банківських установ;
- б) доходи від продажу товарів (робіт, послуг) та доходів у вигляді безповоротної фінансової допомоги;
- в) доходів від реалізації товарів (робіт, послуг) та доходів від безоплатно отриманих матеріальних цінностей, робіт, послуг;
- г) всі відповіді правильні.

12. До складу інших доходів відносяться:

- а) доходи у вигляді дивідендів, отриманих від нерезидентів, процентів, роялті, від володіння борговими вимогами;
- б) доходи від операцій оренди/лізингу;
- в) доходи від безоплатно отриманих матеріальних цінностей, робіт, послуг;
- г) всі відповіді правильні.

13. Доходи, що не враховуються для визначення об'єкта оподаткування:

а) сума попередньої оплати, яка отримана в рахунок оплати товарів, робіт, послуг;

б) доходи від операцій фінансового лізингу;

в) доходи від розміщення цінних паперів;

г) доходи від експортних операцій.

14. У відповідності до норм Податкового кодексу України витрати – це:

а) компенсація вартості цінностей, що використані у процесі виробництва;

б) будь-які витрати платника податку понесені ним у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань;

в) сума будь-яких витрат у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань;

г) сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних як компенсація вартості товарів (робіт, послуг), які купуються (виготовляються) таким платником податку для їх подальшого використання у власній діяльності.

15. Витрати, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються з:

а) витрат операційної діяльності та інших витрат за нормами ПКУ;

б) витрат операційної діяльності та інших витрат за нормами П(С)БО;

в) будь-яких витрат у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань;

г) витрат від основної діяльності та надзвичайних витрат.

16. До складу витрат операційної діяльності, що враховуються при обчисленні

об'єкта оподаткування, включаються:

- а) собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг), загально виробничі, адміністративні витрати, витрати на збут;
- б) собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг), витрати банківських установ та інші витрати;
- в) собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг), загально виробничі, фінансові витрати; та інші витрати звичайної діяльності;
- г) виробнича собівартість товарів (робіт, послуг), витрати банківських установ та інші витрати.

17. Наведіть склад інших витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування:

- а) загально виробничі, адміністративні витрати;
- б) інші операційні витрати, інші витрати звичайної діяльності;
- в) фінансові витрати , витрати на збут;
- г) всі відповіді правильні.

18. Склад витрат, пов'язаних з формуванням собівартості реалізованих товарів, робіт, послуг у відповідності з нормами Податкового кодексу України:

- а) Собівартість придбаних і реалізованих товарів;
- б) Собівартість виготовлених і реалізованих товарів;
- в) Собівартість виготовлених і реалізованих робіт, послуг;
- г) всі відповіді правильні.

19. У відповідності до норм Податкового кодексу України господарська діяльність – це:

- а) діяльність, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) продукції, товарів, робіт, послуг;
- б) будь-яка діяльність, яка спрямована на отримання доходу;

- в) будь-яка діяльність юридичної або фізичної особи;
- г) всі відповіді правильні.

20. Витрати, що не враховуються при визначенні оподаткованого прибутку:

- а) вартість отриманих послуг (робіт) з консалтингу, маркетингу, реклами;
- б) витрати на організацію, утримання та експлуатацію пунктів безоплатного медичного огляду;
- в) витрати, які пов'язані з поліпшенням основних фондів;
- г) витрати, які не пов'язані з провадженням господарської діяльності.

21. В якому розмірі включаються до складу витрат у податковому обліку суми витрат, пов'язані з поліпшенням основних фондів?

- а) 50% від первісної вартості груп основних засобів на початок звітного періоду;
- б) 10% первісної вартості груп основних засобів на початок звітного періоду;
- в) 10% сукупної балансової вартості груп основних засобів на початок звітного року.
- г) не включаються взагалі.

22. У податковому обліку амортизації підлягають:

- а) витрати на придбання (виготовлення) основних засобів для використання в господарській діяльності;
- б) утримання основних засобів, що знаходяться на консервації ;
- в) витрати на придбання (виготовлення) сценічно-постановочних предметів вартістю до 5 т. грн.;
- г) витрати на придбання (виготовлення) невиробничих основних засобів.

23. У податковому обліку не підлягають амортизації та повністю відносяться до складу витрат за звітний період витрати платника податку на:

а) сума переоцінки вартості основних засобів, проведеної відповідно до норм Податкового кодексу України;

б) витрати на проведення ремонту, модернізації основних засобів; що перевищують 10 % сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, на початок звітного року;

в) ліквідацію основних засобів;

г) витрати на самостійне виготовлення основних засобів для використання в господарській діяльності.

24. Методи, які застосовуються у податковому обліку при нарахуванні амортизації основних засобів:

а) прямолінійний, кумулятивний, виробничий

б) податковий; зменшення залишкової вартості та прискорене зменшення залишкової вартості;

в) 50% ;

г) 100%.

25. В доходи від продажу об'єктів основних виробничих засобів включається:

а) вартість продажу об'єктів основних засобів, яка визначена контрактом;

б) сума перевищення доходів від продажу над балансовою вартістю цих активів на дату продажу;

в) собівартість реалізованих основних виробничих засобів;

г) вартість продажу об'єктів основних засобів, яка визначена за звичайною ціною.

26. В доходи від продажу об'єктів основних невиробничих засобів включається:

а) вартість продажу об'єктів основних засобів, яка визначена контрактом;

б) сума перевищення доходів від продажу над балансовою вартістю цих

активів на дату продажу;

в) сума перевищення доходів від продажу над первісною вартістю цих активів на дату продажу;

г) вартість продажу об'єктів основних засобів, яка визначена за звичайною ціною.

27. В доходи від продажу безоплатно отриманих основних засобів включається:

а) сума перевищення доходів від продажу над балансовою вартістю цих активів на дату продажу;

б) вартість продажу об'єктів основних засобів, яка визначена контрактом;

в) сума перевищення доходів від продажу над вартістю таких основних засобів, що була включена до складу доходів у зв'язку з отриманням;

г) вартість продажу об'єктів основних засобів, яка визначена за звичайною ціною.

28. До продажу або іншого відчуження основних засобів прирівнюються:

а) передача основних засобів у оперативний лізинг;

б) внесення основних засобів до статутного фонду іншої особи;

в) ліквідація основних засобів по самостійному рішення платника податків;

г) передача на зберігання.

29. Переоцінка об'єктів основних засобів у податковому обліку проводиться:

а) за вимогами Положень(стандартів) бухгалтерського обліку;

б) за вимогами Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;

в) за вимогами Податкового кодексу України;

г) по самостійному рішення підприємства виходячи з ринкової вартості таких об'єктів основних засобів.

30. При проведенні переоцінки об'єктів основних засобів у податковому

обліку:

- а) обов'язково застосовують щорічну індексацію вартості основних засобів, що амортизується;
- б) не застосовують щорічну індексацію вартості основних засобів, що амортизується, якщо індекс інфляції року не перевищує одиниці;
- в) не застосовують щорічну індексацію вартості основних засобів;
- г) переоцінку здійснюють виходячи з ринкових цін на аналогічні активи на активному ринку.

Практичні завдання

Завдання 1

На підставі вихідних даних слід розрахувати суму податку на прибуток за I квартал поточного року ТОВ «Шлях». Товариство є платником податку на додану вартість.

Вихідні дані

№ з/п	Зміст операції	Загальна сума, грн.
1	Реалізовані транспортні послуги підприємству «Альфа»	120 000
2	Собівартість реалізованих транспортних послуг	70 000
3	Наданий звіт про відрядження начальника маркетингу (додані білети, п/накладні на придбання з/частин) на суму 2 400 грн., у тому числі ПДВ 300 грн.	
4	Отримано Акт про проведені рекламні заходи від МПП «Фора», у тому числі ПДВ	9000
5	Отримано рахунок від орендодавця за оренду офісу, у тому числі ПДВ	360
6	Проведено перерахування коштів дитячому фонду	7000
7	Перераховано постачальнику сума штрафу за неналежне виконання контракту	2000
8	Отримано суму неустойки та пені від МПП «Ритм»	500
9	Реалізовані запасні частини з оптового складу покупцям	1800
10	Собівартість реалізованих матеріалів	1200

Завдання 2

ТОВ "Глорія" у звітному кварталі відвантажило покупцю «А» пилососи на суму 24000 грн. та отримало передоплату від замовника «Б» за майбутню поставку пральних машин у сумі 30000 грн. Собівартість пральних машин становить 18000 грн., пилососів - 12000 грн. ТОВ "Глорія" є платником податку на додану вартість.

Необхідно розрахувати податок на прибуток ТОВ "Глорія" за звітний квартал.

Завдання 3.

ТОВ "Інтер" у звітному кварталі отримало передоплату в сумі 10800 грн. від замовника «В» за будівельно-монтажні роботи і виконало ремонтні роботи замовнику «С» на суму 8000 грн. Собівартість виконаних будівельно-монтажних робіт складає 6000 грн., ремонтних робіт -5000 грн. ТОВ "Інтер" є платником податку на додану вартість.

Необхідно розрахувати податок на прибуток ТОВ "Інтер" за звітний квартал.

Завдання 4.

На підставі вихідних даних необхідно визначити суму податку на прибуток за звітний квартал ПП «Промінь». Підприємство є платником податку на додану вартість.

Вихідні дані

№ з/п	Зміст операції	Загальна сума, грн.
1	Вартість придбаних матеріалів, сировини від постачальника, у тому числі ПДВ	1800
2	Вартість придбаного автомобілю, у тому числі ПДВ	24000
3	Вартість відвантаженої продукції покупцю	48000
4	Собівартість відвантаженої продукції покупцю	32000
7	Амортизаційні відрахування виробничого обладнання за звітний період	7000

Завдання 5.

МПП «Дельта» відвантажило товар першому покупцю на 25000 грн., другому покупцю - на 30000 грн. Надійшов на розрахунковий рахунок аванс від третього покупця в сумі 10000 грн. Нараховані банком відсотки за збереження коштів - 500 грн., за надане в оренду іншому підприємству майно отримано 250 грн. Собівартість реалізованого товару - 42000 грн., поточний ремонт виробничого обладнання - 5000 грн. Балансова вартість основних засобів на початок звітної періоду - 10000 грн. МПП «Дельта» є платником податку на додану вартість.

Необхідно розрахувати податок на прибуток МПП «Дельта» за звітний квартал.

Завдання 6.

На підставі вихідних даних необхідно визначити суму податку на прибуток за звітний квартал ПП «Норма». Підприємство є платником податку на додану вартість.

Вихідні дані

№ з/п	Зміст операції	Загальна сума, грн.
1	Реалізована готова продукція покупцям	30000
2	Дохід від акцій, що належать підприємству	500
3	Вартість матеріалів, витрачених на виробництво реалізованої продукції	17000
4	Штрафи, пеня, неустойка, перераховані постачальникам	1000
7	Витрати на реконструкцію основних виробничих засобів	9000
8	Балансова вартість основних виробничих засобів на початок звітного періоду	24000
9	Сума амортизаційних відрахувань основних виробничих засобів	1200
10	Сума амортизаційних відрахувань основних невикористаних засобів	400

Завдання 7.

На підставі вихідних даних необхідно визначити суму податку на прибуток за звітний квартал ПП «Зірка». Підприємство є платником податку на додану вартість.

Вихідні дані

№ з/п	Зміст операції	Загальна сума, грн.
1	Реалізована продукція покупцю ТОВ «Гайм», у тому числі ПДВ	36 000
2	Собівартість реалізованої продукції	12 000
3	Отримані від постачальників штрафи за неналежне виконання контракту	1000
4	Здійснена передплата постачальнику МПП «Ікс» за майбутню поставку товару	3000
5	Отримана поворотна фінансова допомога від фізичної особи-засновника терміном на два роки (до кінця кварталу не повернена)	10000
6	Прибуток від курсової різниці	300
7	Витрати на будівництво основних засобів згідно акту виконаних будівельних робіт підрядника - МПП «Будівельник», у тому числі ПДВ	18000
8	Виконано поточний ремонт виробничого цеху власними силами	6000
Довідка: Балансова вартість основних виробничих засобів на початок року склала 300000 грн.		
9	Сума амортизаційних відрахувань адміністративного будинку	2600
10	Сплачено та отримано торговий патент	200

11	Безкоштовно передана власна продукція у лікарню, як благодійна допомога	1000
12	Списана дебіторська заборгованість, по якій минув термін позовної давності	2000
13	Придбанні матеріальні цінності від постачальника МПП «Майстер» , у тому числі ПДВ	9 000

Завдання 8.

Необхідно розрахувати податок на прибуток ТОВ «Сокіл» за звітний квартал на підставі вихідних даних. ТОВ «Сокіл» не є платником податку на додану вартість.

Вихідні дані:

1. Отримано виторг від реалізації товарів в розмірі 58 000 грн., собівартість реалізації -40000 грн.
2. Використані матеріальні цінності, які передані на склад товариства на відповідальне збереження в сумі 45 800 грн.
3. Здійснено експортне відвантаження товарів на суму 2000 доларів США, що в національному еквіваленті складає 16000 грн., собівартість реалізації товарів - 9000 грн.
4. Отримано безповоротну фінансову допомогу терміном на два роки від фізичної особи (не засновника) у сумі 6000 грн.
5. Для виробничих потреб були використані матеріали в сумі 12000 грн.
7. Був здійснений ремонт невиробничих основних засобів у сумі 4520 грн., балансова вартість основних засобів на початок періоду становила 145700 грн.
8. Були придбані передплатні видання: журнал «Наталі» на суму 2000 грн., журнал «Бізнес» на суму 3000 грн.

Завдання 9.

ПП «Універсал», платник ПДВ, протягом звітного податкового періоду:

- оприбуткувало:

- 1) два телевізори вартістю 14 600 грн., крім того ПДВ; один з них у тому же періоді переданий на базу відпочинку, інший - зберігається на складі;

2) матеріали вартістю 11 800 грн., у тому числі ПДВ; передані у виробництво на суму 9 800 грн.;

- реалізувало:

1) верстат за ціною 15 480 грн., первісна вартість верстату – 12000 грн., знос на дату продажу -4000 грн.;

2) готову продукцію на суму 54000 грн., у тому числі ПДВ, витрати на її виробництво склали 44 000 грн.

Необхідно розрахувати податок на прибуток ПП «Універсал» за звітний квартал.

Завдання 10.

ПП «Лілея», платник ПДВ, у звітному кварталі провело такі операції:

- відвантажило товарів фірмі «Колібри» на загальну суму 24000 грн., собівартість якого 15000 грн.;

- оприбуткувало товарів від фірми «Садівник» на 18 000 грн.;

- на розрахунковий рахунок ПП «Лілея» надійшло штрафів за недотримання договірних термінів оплати від покупця в розмірі 7 000 грн.;

- нарахувало заробітну плату та здійснило відрахування від заробітної плати продавцям в розмірі 6 000 грн.;

- перерахувало авансові внески фірмі «Агрус» у сумі 12 000 грн. за продукцію, що надійде в наступному кварталі;

- одержало від постачальника «Транш» 20 станки за ціною 3500 грн. за кожний для подальшої реалізації;

- отримало по імпорту зрізані троянди 500 шт. та орхідей 300 шт. контрактною вартістю 1 та 3 доларів США за штуку відповідно. Ввізне мито за 1 троянду становить 0,5 євро, за 1 орхідею – 1 євро. Уся імпортована продукція у цьому же податковому періоді реалізована на внутрішньому ринку України за ціною 15 грн. за троянду та 60 грн. за орхідею.

Необхідно розрахувати податок на прибуток ПП «Лілея» за звітний квартал.

РОЗДІЛ 4. ОБЛІК ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ (ПДФО)

4.1. Елементи ПДФО

Платниками податку є:

- фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;

- фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;

- податковий агент.

Податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб – це юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), само зайнята особа, представництво нерезидента - юридичної особи, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений ПКУ, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам та нести відповідальність за порушення його норм в порядку.

Об'єкт оподаткування ПДФО наведено у табл.4.1.

Таблиця 4.1

Об'єкт оподаткування ПДФО за нормами ПКУ

№ з/п	Об'єкт оподаткування ПДФО	
	Резидента є:	Нерезидента є:
1	2	3
1	Загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід	Загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні
2	Доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання)	

1	2	3
3	Іноземні доходи - доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України	

Базою оподаткування є загальний оподатковуваний дохід.

Загальний оподатковуваний дохід – це будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду.

У разі використання права на податкову знижку базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається за формулою:

$$\text{Д ч.р.} = \text{Дз} - \text{Зп}, \quad (4.1)$$

де Дч.р.- чистий річний оподатковуваний дохід;

Дз - загальний оподатковуваний дохід;

Зп – податкова знижка такого звітного року.

Склад загального річного оподаткованого доходу наведений у табл. 4.2

Таблиця 4.2

Склад загального річного оподаткованого доходу

№ з/п	Склад загального річного оподаткованого доходу	Примітки
1	2	3
1	Загальні місячні оподатковувані доходи	Це суми оподатковуваних доходів, нарахованих (виплачених, наданих) протягом такого звітного податкового місяця
2	Іноземні доходи, отримані протягом такого звітного податкового року	
3	Доходи, отримані фізичною особою - підприємцем від провадження господарської діяльності	Відповідно до п.177.2, 177.3 ст.177 ПКУ об'єктом оподаткування ПДФО є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та не грошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи - підприємця. Для фізичної особи - підприємця, зареєстрованого як платник ПДВ, не включаються до витрат і доходу суми ПДВ, що входять до ціни

1	2	3
		придбаних або проданих товарів (робіт, послуг).
4	Доходи, отримані фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність	Незалежна професійна діяльність - це участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, адвокатів, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи, зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою - підприємцем та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб.

За особливими правилами визначається база оподаткування ПДФО при отриманні доходів у будь-якій не грошовій формі та для коштів, надміру витрачених платником податку на відрядження або під звіт і не повернутих у встановлені законодавством строки.

У цих випадках базою оподаткування ПДФО є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, правила визначення яких встановлені ПКУ, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за формулою:

$$K = 100 : (100 - Cп), \quad (4.2)$$

де К - коефіцієнт;

Сп - ставка податку, встановлена для таких доходів на момент їх нарахування.

За особливими правилами визначається база оподаткування доходів у формі заробітної плати (рис. 4.1)

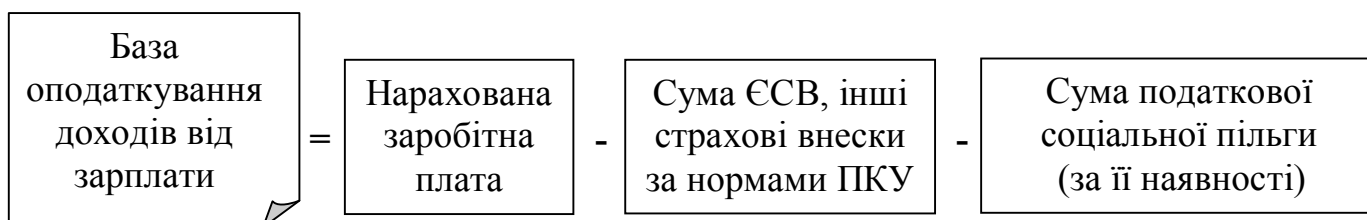

Рис. 4.1. База оподаткування доходів у формі заробітної плати

База оподаткування при нарахуванні доходів у вигляді винагороди за цивільно-правовими договорами за виконання робіт (надання послуг) визначається за формулою:

$$Б = В - ЄСВ, \quad (4.3)$$

де Б - база оподаткування при нарахуванні доходів у вигляді винагороди за цивільно-правовими договорами за виконання робіт (надання послуг);

В - нарахована сума винагороди;

ЄСВ - сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

База оподаткування доходів отриманих фізичною особою:

- підприємцем від провадження господарської діяльності (крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування);

- яка провадить незалежну професійну діяльність

визначається за формулою:

$$Б = Д - В, \quad (4.4)$$

де Б - база оподаткування при нарахуванні доходів;

Д - чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та не грошовій формі);

В - документально підтверджені витрати, які пов'язані з господарською діяльністю такої фізичної особи - підприємця.

До переліку витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, належать документально підтверджені витрати, що включаються до витрат операційної діяльності згідно ПКУ.

Виходячи з цього, фізичні особи - підприємці зобов'язані вести Книгу обліку доходів і витрат та мати підтверджуючі документи щодо походження товару.

Форма Книги обліку доходів і витрат та порядок її ведення визначаються центральним органом державної податкової служби.

У разі відсутності довідки про взяття на облік особи, яка провадить незалежну професійну діяльність, базою оподаткування є сума доходів, отриманих від такої діяльності без урахування витрат.

Ставки ПДФО наведено у табл.4.3

Таблиця 4.3

Ставки ПДФО

№ з/п	Ставка, %	База оподаткування
1	2	3
1	15	Доходи у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які виплачуються (надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами; виграшу у державну та недержавну грошову лотерею, виграш гравця (учасника), отриманий від організатора азартної гри.
2	17	Якщо загальна сума отриманих платником податку у звітному податковому місяці доходів перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року, ставка податку становить 17 відсотків суми перевищення з урахуванням податку, сплаченого за ставкою 15%.
3	5	Доход, нарахований як: - процент на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок; - процентний або дисконтний дохід за іменним ощадним (депозитним) сертифікатом; - процент на вклад (депозит) члена кредитної спілки у кредитній спілці; - дохід, який виплачується компанією, що управляє активами інституту спільного інвестування, на розміщені активи відповідно до закону; - дохід за іпотечними цінними паперами (іпотечними облигаціями та сертифікатами) відповідно до закону; - дохід у вигляді відсотків (дисконту), отриманий власником облигації від їх емітента відповідно до закону; - дохід за сертифікатом фонду операцій з нерухомістю та дохід, отриманий платником податку внаслідок викупу (погашення) управителем сертифікатів фонду операцій з нерухомістю в порядку, визначеному в проспекті емісії сертифікатів; - доходи у вигляді дивідендів; - доходи в інших випадках, прямо визначених нормами ПКУ.
4	30	Доходи, нараховані як виграш чи приз (крім у державній та недержавній грошовій лотереї та виграшу гравця (учасника), отриманий від організатора азартної гри) на користь резидентів або нерезидентів.
5	10	Доходи у формі заробітної плати шахтарів – працівників, які видобувають вугілля, залізну руду, руди кольорових і рідкісних металів, марганцеві та уранові руди, працівників шахтобудівних підприємств, які зайняті на підземних роботах

1	2	3
		повний робочий день та 50 відсотків і більше робочого часу на рік, а також працівників державних воєнізованих аварійно-рятувальних служб (формувань) за Списком N 1 виробництв, робіт, професій, посад і показників на підземних роботах, на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, зайнятість в яких повний робочий день дає право на пенсію за віком на пільгових умовах, затвердженим Кабінетом Міністрів України.
6	Інший розмір	За правилами, встановленими нормами ПКУ

Податкові соціальні пільги

Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та винагороди), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

Перелік податкових соціальних пільг наведено у табл.4.4

Таблиця 4.4

Перелік податкових соціальних пільг

№ з/п	Розмір пільги	Умови застосування
1	2	3
1	50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць) встановленому законом на 1 січня звітного податкового року	Для будь-якого платника податку (у періоді з 01.01.2011 р. до 31.12.2014 р. згідно із абз.8 п.1 розд. XIX ПКУ). Довідка: Граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги у 2013році -1610 грн. Прожитковий мінімум у 2013році – 1147 грн. Сума пільги у 2013році - 573,5 грн.(1147x50%).
2	100 % розміру суми пільги, визначеної за правилами у п.1	Для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, - у розрахунку на кожну таку дитину. Сума пільги у 2013році - 573,5 грн. (573,5x 100%).
3	150 % розміру суми пільги, визначеної за правилами у п.1	Для такого платника податку, який: а) є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем) або опікуном, піклувальником - у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років; б) утримує дитину-інваліда - у розрахунку на кожну таку дитину віком до 18 років;

1	2	3
		<p>в) є особою, віднесеною законом до першої або другої категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з їх участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;</p> <p>г) є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;</p> <p>г) є інвалідом I або II групи, у тому числі з дитинства, крім інвалідів, пільга яким визначена підпунктом "б";</p> <p>д) є особою, якій присуджено довічну стипендію як громадянина, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;</p> <p>е) є учасником бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на якого поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", крім осіб, визначених у підпункті "б".</p> <p>Довідка: Сума пільги у 2013 році - 860,25 грн.(573,5x150%).</p>
4	200 % розміру суми пільги, визначеної за правилами у п.1	<p>Для такого платника податку, який є:</p> <p>а) Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особою, нагородженою чотирма і більше медалями "За відвагу";</p> <p>б) учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу, та інвалідом I і II групи, з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";</p> <p>в) колишнім в'язнем концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або особою, визнаною репресованою чи реабілітованою;</p> <p>г) особою, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками;</p> <p>г) особою, яка перебувала на блокадній території колишнього Ленінграда (Санкт-Петербург, Російська Федерація) у період з 8 вересня 1941 року по 27 січня 1944 року.</p> <p>Довідка: Сума пільги у 2013 році - 1147 грн.(573,5x200%).</p>

Працівник підприємства зобов'язаний надати працедавцю заяву про застосування соціальної податкової пільги, зразок якої наведено нижче по тексту.

<p>ЗАЯВА про застосування податкової соціальної пільги</p>	
<p>1. Прошу застосувати до нарахованого мені доходу у вигляді заробітної плати податкову соціальну пільгу в розмірі визначеному в пп. 169.1.1 п. 169.1 ст. 169 ПКУ</p>	
<p>2. Для застосування податкової соціальної пільги надаю такі документи: (назва документа та його реквізити)</p>	
<p>Наведена інформація є достовірною.</p>	
<p>Мені відомо, що згідно з пп. 169.2.1. п. 169.2 ст. 169 ПКУ податкова соціальна пільга застосовується виключно за одним місцем нарахування (виплати) місячного доходу у вигляді заробітної плати.</p>	
Дата	Підпис

У разі якщо платник податку має право на застосування податкової соціальної пільги з двох і більше підстав, то застосовується одна податкова соціальна пільга з підстави, що передбачає її найбільший розмір, крім окремих випадків.

4.2. Види доходів. Податкова знижка.

До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу включаються:

- доходи у вигляді заробітної плати, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового договору (контракту);
- суми винагород та інших виплат, нарахованих (виплачених) платнику податку відповідно до умов цивільно-правового договору;
- доходи від продажу об'єктів майнових і немайнових прав, зокрема інтелектуальної (промислової) власності, та прирівняні до них права, доходи у вигляді сум авторської винагороди, іншої плати за надання права на користування або розпорядження іншим особам нематеріальним активом (творами науки, мистецтва, літератури або іншими нематеріальними активами), об'єкти права інтелектуальної промислової власності та прирівняні до них права (далі - роялті), у тому числі отримані спадкоємцями власника такого нематеріального активу;
- дохід від надання майна в лізинг, оренду або суборенду;
- дохід у вигляді дивідендів, вигахів, призів, процентів;
- інвестиційний прибуток від проведення платником податку операцій з цінними паперами, деривативами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах;
- дохід у вигляді вартості успадкованого чи отриманого у дарунок майна;
- дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (вартість використання житла, інших об'єктів матеріального або нематеріального майна, наданих платнику податку в безоплатне користування, або компенсації вартості такого використання, крім випадків, коли таке надання або компенсація зумовлені виконанням платником податку трудової функції відповідно до трудового договору

(контракту) чи передбачені нормами колективного договору; вартості майна та харчування, безоплатно отриманого платником податку;

- суми безповоротної фінансової допомоги;

- вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг), визначеної за правилами звичайної ціни, а також суми знижки звичайної ціни (вартості) товарів (робіт, послуг), індивідуально призначеної для такого платника податку;

- інші доходи, які визначаються за правилами ПКУ. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу:

- сума державної та соціальної матеріальної допомоги, державної допомоги у вигляді адресних виплат та надання соціальних і реабілітаційних послуг, житлових та інших субсидій або дотацій, компенсацій, винагород і страхових виплат, які отримує платник податку з бюджетів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;

- сума доходів, отриманих платником податку у вигляді процентів, що нараховані на цінні папери, емітовані Міністерством фінансів України;

- сума відшкодування платнику податку розміру шкоди, заподіяної йому внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- кошти, отримані платником податку на відрядження або під звіт;

- вартість товарів, які надходять платнику податку як гарантійна заміна;

- аліменти, що виплачуються платнику податку згідно з рішенням суду або за добровільним рішенням сторін у сумах, визначених згідно із Сімейним кодексом України;

- дивіденди, які нараховуються на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою - резидентом, що нараховує такі дивіденди, за умови, що таке нарахування жодним чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента, та в результаті якого збільшується статутний фонд емітента на сукупну номінальну вартість нарахованих дивідендів;

- кошти або вартість майна (послуг), що надаються як допомога на лікування та медичне обслуговування платника податку за рахунок коштів благодійної організації або його роботодавця, в тому числі в частині витрат роботодавця на обов'язковий профілактичний огляд працівника згідно із Законом України "Про захист населення від інфекційних хвороб" та на вакцинацію працівника, спрямовану на профілактику захворювань в період загрози епідемій відповідно до Закону України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" за наявності відповідних підтвердних документів, крім витрат, що компенсуються виплатами з фонду загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування;

- кошти або вартість майна (послуг), що надаються як допомога на поховання платника податку за нормами ПКУ;

- вартість дарунків (а також призів переможцям та призерам спортивних змагань), якщо їх вартість не перевищує 50 % однієї мінімальної заробітної плати (у розрахунку на місяць), встановленої на 1 січня звітного податкового року, за винятком грошових виплат у будь-якій сумі;

- доходи у вигляді процентів на поточні банківські рахунки, за якими на користь фізичних осіб здійснюються виключно виплати заробітної плати, стипендій, пенсій, соціальної допомоги та інших передбачених законом соціальних виплат. Ознаки таких рахунків визначаються Національним банком України;

- сума коштів, отриманих як виграш, приз у державну грошову лотерею в розмірі, що не перевищує 50 мінімальних заробітних плат, розмір якої встановлюється законом;

- інші доходи, які згідно нормам ПКУ не включаються до складу загального місячного (річного) оподатковуваного доходу.

Основними обліковими документами, які є підставою для нарахування та перерахування ПДФО у бюджет, є: розрахунково-платіжні (зокрема, зведені) відомості, таблиці робочого часу, зведені розрахунки по нарахуванню податкових платежів, розрахункові листи, лікарняні листи, розрахунки відпускні, акти

виконаних робіт, послуг, накладні на отримання або продаж матеріальних цінностей, оборотно-сальдові відомості тощо.

В автоматизованому режимі за допомогою програмних продуктів застосовуються різні облікові реєстри з метою ведення обліку у системі оподаткування.

Зразки облікових реєстрів наведені на рис.4.2., 4.3.

N	К...	П...	Работник ...	Налоговый п...	Доход НДФЛ	Вид ставки	Увеличенная ставка	Доход	Налог	Льгота	К...	Доход (полный)
1			Молодець...	Март 2012	102	Основная	Увеличенная	700,00	102,27			700,00

Рис.4.2. Відомість нарахування заробітної плати та ПДФО працівника (витяг)

Расчетный листок за январь 2013 г.							
Петрова Мария Степановна							
Подразделение: Административное				Должность: Главный бухгалтер			
Код по ДРФО: 2155704162				Оклад / Тариф: 2 200,00 грн.			
Табельный номер: 4							
Начисление				Удержание			
Вид	Период	Дни	Часы	Сумма	Вид	Период	Сумма
Премия месячная	Январь 2013	1	68	3 300,00	НДФЛ	Январь	1 042,96
Премия разовая		20	160	1 200,00	Удержание ЕСВ (3,6 %)	2013	259,66
Оклад по дням		1	68	2 200,00	Всего удержано:		1 302,62
Индексация зарплаты		20	160	512,71			
Всего начислено:				7 212,71			
К выплате:				5 910,09			
Выплаты				Дата выплаты	За период	Сумма	
Выплата				15.01.2013	январь 2013	2 250,00	
Выплата				31.01.2013	январь 2013	3 660,09	
				Всего выплачено:		5 910,09	
Долг предприятия на начало месяца: -2,15				Долг предприятия на конец месяца: - 2,15			

Рис.4.3. Розрахунковий лист по заробітній платі робітника (витяг)

Облік ПДФО у системі оподаткування доцільно організувати за правилами, встановленими для бухгалтерського обліку з використанням бухгалтерських проведення.

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку утримань з заробітної плати працівників наведено у табл.4.5

Таблиця 4.5

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку
утримань з заробітної плати працівників

№	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Утримано із зарплати працівників сума ПДФО	661	641
2.	Утримано із зарплати працівників сума ЄСВ	661	651
3.	Сплата до бюджету суми ПДФО	641	311
4.	Нараховані відпускні	471	661
5.	Утримано із суми відпускних ЄСВ та ПДФО	661	651
		661	641

Податкова знижка

Податкова знижка для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарювання, - це документально підтверджена сума (вартість) витрат платника податку - резидента у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів - фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподатковуваного доходу, одержаного за наслідками такого звітного року у вигляді заробітної плати.

Платник податку має право на податкову знижку за наслідками звітного податкового року. Підстави для нарахування податкової знижки із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації.

До податкової знижки включаються тільки витрати, які підтверджені відповідними платіжними та розрахунковими документами, зокрема квитанціями, фіскальними або товарними чеками, прибутковими касовими ордерами, копіями

договорів, що ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) і їх покупця (отримувача).

Перелік окремих витрат, дозволених до включення до податкової знижки:

- сума процентів, сплачених за користування іпотечним житловим кредитом;
- сума коштів або вартість майна, переданих платником податку у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям у розмірі, що не перевищує 4 % суми його загального оподаткованого доходу такого звітного року;
- сума коштів, сплачених платником податку на користь закладів освіти для компенсації вартості здобуття середньої професійної або вищої освіти такого платника податку та/або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, який який не одержує заробітної плати;
- сума коштів, сплачених платником податку на користь закладів охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг з лікування такого платника податку або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, у тому числі для придбання ліків;
- інші витрати, які передбачені вимогами ПКУ.

Загальна сума податкової знижки, нарахована платнику податку в звітному податковому році, не може перевищувати суми річного загального оподаткованого доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата, зменшена з урахуванням положень ПКУ.

Якщо платник податку не скористався правом на нарахування податкової знижки за наслідками звітного податкового року, таке право на наступні податкові роки не переноситься.

Необхідно відмітити, що існує особливий порядок оподаткування окремих видів доходів, операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого та рухомого майна, який визначений нормами ПКУ.

Контрольні запитання, тести, практичні завдання

Контрольні запитання

1. Визначите платників податку з доходів фізичних осіб.
2. Що є об'єктом оподаткування податком з доходів фізичних осіб?
3. Як визначається база оподаткування з метою визначення податком з доходів фізичних осіб?
4. Які існують види ставок податку з доходів фізичних осіб?
5. Які застосуються податкові соціальні пільги при нарахуванні та сплаті податку з доходів фізичних осіб?
6. До яких видів доходу застосовується податкова соціальна пільга?
7. Що є базою оподаткування податку з доходів фізичних осіб під час нарахування (надання) доходів у будь-якій не грошовій формі?
8. За яким алгоритмом визначається база оподаткування податку з доходів фізичних осіб при нарахуванні (наданні) доходів у будь-якій не грошовій формі?
9. Що є базою оподаткування податку з доходів фізичних осіб при нарахуванні (наданні) доходів у формі заробітної плати?
10. Наведіть класифікацію доходів, які складають загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід фізичної особи.
11. Наведіть види доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу.
12. Дайте визначення поняття «Податкова знижка».
13. Розкрийте сутність податкової знижки при визначенні податку з доходів фізичних осіб.
14. Які існують види податкової знижки?
15. Які умови необхідні для застосування податкової знижки?
16. За наслідками яких звітних податкових періодів платник податку має право на застосування податкової знижки?

Тести

1. Платниками податку з доходів фізичних осіб є:

- а) фізичні особи - резиденти і нерезиденти, які отримують доходи;
- б) юридичні особи та фізичні особи, які отримують доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- в) фізичні особи, які отримують доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- г) всі відповіді правильні.

2. Об'єкт оподаткування податку з доходів фізичних осіб резидента є:

- а) загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- б) доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання);
- в) іноземні доходи, тобто доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України
- г) всі відповіді правильні.

3. База оподаткування податку з доходів фізичних осіб за загальними правилами є:

- а) чистий річний оподатковуваний дохід;
- б) загальний річний оподатковуваний дохід;
- в) річний прибуток;
- г) всі відповіді правильні.

4. Чистий річний оподатковуваний дохід для визначення податку з доходів фізичних осіб визначається:

- а) шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми витрат, понесених суб'єктом господарювання у звітному році;
- б) шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податкової знижки звітного року;
- в) шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податків, нарахованих та сплачених суб'єктом господарювання у звітному році;

г) шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податкової знижки звітного місяця.

5. Загальний річний оподатковуваний дохід для визначення податку з доходів фізичних осіб дорівнює:

- а) \sum загальних місячних оподатковуваних доходів + \sum доходів від провадження господарської діяльності + \sum доходів від незалежної професійної діяльності
- б) \sum загальних місячних оподатковуваних доходів + \sum іноземних доходів + \sum доходів від незалежної професійної діяльності
- в) \sum загальних місячних оподатковуваних доходів + \sum іноземних доходів + \sum доходів від провадження господарської діяльності + \sum доходів від незалежної професійної діяльності
- г) всі відповіді правильні.

6. Ставка податку з доходів фізичних осіб від доходів у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які виплачуються (надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами, складає :

- а) 15%
- б) 30%
- в) 5%
- г) 21%.

7. Ставка податку з доходів фізичних осіб від доходу, нарахованого як процент на поточний або депозитний банківський рахунок або процентний дохід за іменним ощадним (депозитним) сертифікатом, складає:

- а) 10%
- б) 3%
- в) 5%
- г) 15%.

8. Ставка податку з доходів фізичних осіб від доходу, нарахованого як виграш чи приз, отриманий на користь резидентів або нерезидентів, складає:

- а) 20%
- б) 30%
- в) 15%
- г) 25%.

9. Ставка податку з доходів фізичних осіб від доходів доходи у вигляді дивідендів, складає :

- а) 5%
- б) 10%
- в) 15%
- г) 20%.

10. Загальний місячний оподаткований дохід у вигляді заробітної плати для будь-якого платника податку у 2013 році зменшується на суму податкової соціальної пільги з податку на доходи фізичних осіб у розмірі:

- а) 50%
- б) 100%
- в) 150%
- г) 200%.

11. База оподаткування ПДФО при нарахуванні доходів у вигляді винагороди за цивільними договорами за виконання робіт (послуг), визначається як:

- а) сума отриманої винагороди;
- б) сума отриманої винагороди за мінусом єдиного соціального внеску;
- в) сума отриманої винагороди за мінусом соціальної пільги;
- г) сума отриманої винагороди за мінусом понесених витрат.

12. База оподаткування доходів отриманих фізичною особою - підприємцем від провадження господарської діяльності (крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування), визначається як:

- а) сума загального оподатковуваного доходу;
- б) сума загального доходу за мінусом витрат, пов'язаних з господарською діяльністю;
- в) сума загального доходу за мінусом єдиного соціального внеску;
- г) сума загального доходу за мінусом соціальної пільги.

13. База оподаткування доходів отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність, визначається як:

- а) сума загального доходу за мінусом соціальної пільги.
- б) сума загального доходу за мінусом єдиного соціального внеску;
- в) сума загального оподатковуваного доходу;
- г) сума загального доходу за мінусом витрат, пов'язаних з господарською діяльністю.

14. Загальний місячний оподаткований дохід у вигляді заробітної плати для платника ПДФО, який є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем) або опікуном (піклувальником) зменшується на суму податкової соціальної пільги, яка застосовується у відсотках до загальної соціальної пільги у розмірі:

- а) 50%;
- б) 100%;
- в) 150%;
- г) 200%.

15. Податкова соціальна пільга застосовується до нарахованого місячного доходу платнику податку у вигляді:

- а) заробітної плати тільки за одним місцем нарахування (виплати) такого

доходу;

б) інших доходів ніж заробітна плата платника податку;

в) заробітної плати, яку платник податку протягом звітного податкового місяця отримує одночасно з доходами у вигляді стипендії, грошового чи майнового (речового) забезпечення учнів, студентів, аспірантів, ординаторів, ад'юнктів, військовослужбовців, що виплачуються з бюджету;

г) доходу від провадження підприємницької діяльності, а також іншої незалежної професійної діяльності.

16. Податкова соціальна пільга застосовується до доходу:

а) якщо розмір доходу не перевищує суми, що дорівнює розміру мінімальної заробітної плати, діючої для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень;

б) розмір доходу не перевищує розміру мінімальної заробітної плати, діючої для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року;

в) якщо розмір доходу не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

г) не має правильної відповіді.

17. Базою оподаткування податку з доходів фізичних осіб під час нарахування (надання) доходів у будь-якій негрошовій формі є:

а) вартість доходу, яка розрахована за умовами контракту між сторонами;

б) вартість доходу, яка розрахована за звичайними цінами та помножена на відповідний коефіцієнт за вимогами Податкового кодексу України;

в) вартість доходу, яка розрахована за справедливими цінами та помножена на відповідний коефіцієнт за вимогами Податкового кодексу України;

г) всі відповіді правильні.

18. База оподаткування ПДФО при нарахуванні (наданні) доходів у формі заробітної плати визначається, як:

- а) нарахована заробітна плата, зменшена на суму єдиного соціального внеску;
- б) нарахована заробітна плата;
- в) нарахована заробітна плата, зменшена на суму єдиного соціального внеску, а також на суму податкової соціальної пільги за її наявності;
- г) не має правильної відповіді.

19. Доходи, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу:

- а) сума державної та соціальної матеріальної допомоги, державної допомоги у вигляді адресних виплат та надання соціальних і реабілітаційних послуг;
- б) кошти, отримані платником податку на відрядження або під звіт;
- в) дивіденди, які нараховуються на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою - резидентом, що нараховує такі дивіденди;
- г) всі відповіді правильні.

20. Платник податку має право на податкову знижку за наслідками:

- а) звітного податкового місяця;
- б) звітного податкового кварталу;
- в) звітного податкового року;
- г) всі відповіді правильні.

21. Податкова знижка - це:

- а) витрати, на які платник податку може зменшити оподаткований дохід при визначенні податку з доходів фізичних осіб;
- б) скидка при реалізації фізичною особою - суб'єктом підприємницької діяльності товарів, робіт, послуг;

в) скидка при визначенні податків в процесі реалізації фізичною особою - суб'єктом підприємницької діяльності товарів, робіт, послуг;

г) не має правильної відповіді.

22. Витрати, що включаються до податкової знижки:

а) витрати, які підтверджені відповідними платіжними та розрахунковими документами;

б) Сума коштів, сплачених платником податку на користь закладів охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг з лікування такого платника податку,

в) при наявності квитанції про сплату суми коштів, сплачених платником податку на користь закладів охорони здоров'я для компенсації вартості послуг з лікування такого платника податку;

г) не має правильної відповіді.

23. Якщо платник податку не скористався правом на нарахування податкової знижки за наслідками звітного податкового року, таке право:

а) переноситься на наступні податкові роки;

б) переноситься тільки на наступний податковий рік;

в) не переноситься на наступні податкові роки;

г) не має правильної відповіді.

24. Податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб – це:

а) фізична особа, яка зобов'язана нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений Податковим кодексом України, до бюджету від імені та за рахунок іншої фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі;

б) юридична особа, яка зобов'язана нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений Податковим кодексом України, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі;

в) фізична і юридична особи, які зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений Податковим кодексом України, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам та нести відповідальність за порушення його норм;

г) всі відповіді правильні.

25. Доходи, які включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу, це:

а) кошти, отримані платником податку на відрядження або під звіт;

б) вартість товарів, які надходять платнику податку як гарантійна заміна;

в) аліменти, що виплачуються платнику податку згідно з рішенням суду або за добровільним рішенням сторін у сумах, визначених згідно із Сімейним кодексом України;

г) не має правильної відповіді.

Практичні завдання

Завдання 1.

Працівнику підприємства в одному місяці 2011р. нарахована заробітна плата 5 000 грн. та надано подарунок (холодильник) вартістю 7 000 грн.

Необхідно визначити суму ПДФО, що підлягає утриманню з доходу фізичної особи.

Завдання 2.

Необхідно визначити суму ПДФО, що підлягає утриманню з доходу фізичної особи на підставі вихідних даних.

Вихідні дані

Нарахована заробітна плата робітникам:

Ковтенко О.В.- 2 120 грн. - воїн - афганець

Малонич С.К. - 4 020 грн. - герой Соціалістичної праці

Лунина П.Р.- 8 400 грн.

Перов С.Т.- 14 110 грн. - постраждалий від катастрофи на ЧАЕС

Дукова Т.К. - 12 200 грн. - мати-одиначка з однією дитиною до 18 років.

Завдання 3.

Необхідно розрахувати суму ПДФО, яка підлягає перерахуванню в бюджет, та суму заробітної плати, яка підлягає виплаті робітнику на підставі вихідних даних.

Вихідні дані

Робітниця Іванова М.И. є матір'ю-одиначкою з однією дитиною. Сума нарахованої заробітної плати за звітний місяць складає 12 200 грн. Заява на соціальну пільгу та необхідні документи надані.

Завдання 4.

Необхідно розрахувати суму ПДФО, яка підлягає перерахуванню в бюджет, та суму заробітної плати, яка підлягає виплаті робітнику на підставі вихідних даних.

Вихідні дані

Робітниці Бортниковій Н.В. нарахована заробітна плата за звітний місяць 1500 грн. Заява на соціальну пільгу та необхідні документи надані.

Завдання 5

Необхідно розрахувати суму ПДФО, яка підлягає перерахуванню в бюджет та суми заробітної плати, що належить до виплати на підставі вихідних даних.

Вихідні дані

Нарахована заробітна плата за травень – 400 грн., нараховані відпускні за травень – 900 грн., відпускні за червень – 300 грн.

Завдання 6

Необхідно розрахувати суму ПДФО, яка підлягає перерахуванню в бюджет та суми заробітної плати, що належить до виплати на підставі вихідних даних.

Вихідні дані

Нарахована заробітна плата за листом непрацездатності за рахунок коштів підприємства – 800 грн.

Нарахована заробітна плата за листом непрацездатності за рахунок Фонду соціального страхування – 600 грн.

Працівник не подав заяву на застосування соціальної пільги.

Завдання 7

Необхідно визначити суму ПДФО від доходів приватного підприємця, який є платником єдиного податку 1 групи за умови, що дохід отриманий от впровадження підприємницької діяльності за поточний рік складає 187000 грн.

Завдання 8

Необхідно визначити суму ПДФО від доходів у вигляді безкоштовно отриманих товарів на суму 20000 грн. приватного підприємця, який є платником єдиного податку 3 групи за умови, що він:

- є платником податку на додану вартість;
- не є платником податку на додану вартість.

Завдання 9.

Необхідно визначити суму ПДФО, яку потрібно утримати від доходів фізичної особи на загальних умовах, якщо відомо:

- за поточний рік отримано доходу у вигляді заробітної плати – 21000 грн. без права застосування соціальної пільги;
- отримано проценти на поточний банківський рахунок, на який перераховується заробітна плата – 108 грн.
- отримано безоплатно товар вартістю 1500 грн.
- сплачено сума процентів за користування іпотечним житловим кредитом у розмірі 3800 грн.

Завдання 10.

Необхідно визначити суму ПДФО від доходів приватного нотаріуса, якщо відомо, що його доходи від впровадження основної діяльності на загальній системі оподаткування складають 34000 грн. Витрати для проведення професійної діяльності складають 27000 грн. Ставка ЄСВ становить – 3,6%.

РОЗДІЛ 5. ОБЛІК ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ (ПДВ)

5.1. Елементи ПДВ

ПДВ – це непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм ПКУ.

При розкритті елементів ПДВ необхідно зауважити, що для цілей оподаткування ПДВ нормами ПКУ визначено термін «особа» (табл. 5.1)

Таблиця 5.1

Визначення терміну «особа» для цілей оподаткування ПДВ за нормами ПКУ

№ з/п	Особа	Ознаки
1	2	3
1	Юридична особа, створена відповідно до закону у будь-якій організаційно-правовій формі	Яка є: - платником податків і зборів, встановлених ПКУ, крім єдиного податку; - платником єдиного податку за ставкою у розмірі 3 %; - платником єдиного податку за ставкою у розмірі 5% і добровільно переходить у встановленому порядку на сплату єдиного податку за ставкою у розмірі 3 %
2	Фізична особа - підприємець	Яка є: - платником податків і зборів, встановлених ПКУ, крім єдиного податку; - платником єдиного податку за ставкою у розмірі 3 %; - платником єдиного податку за ставкою у розмірі 5 % і добровільно переходить у встановленому порядку на сплату єдиного податку за ставкою у розмірі 3 %
3	Юридична особа, фізична особа, фізична особа - підприємець	Яка ввозить товари на митну територію України

Платником ПДВ є:

- 1) будь-яка особа, що провадить господарську діяльність і реєструється за

своїм добровільним рішенням як платник податку;

2) будь-яка особа, що зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку;

3) будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню;

4) особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;

5) особа - управитель майна, яка веде окремий податковий облік з податку на додану вартість щодо господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управління за договорами управління майном;

б) інші особи, визначені нормами ПКУ.

У разі якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 300000 гривень (без урахування податку на додану вартість), така особа зобов'язана зареєструватися як платник податку в органі державної податкової служби за своїм місцезнаходженням (місцем проживання), крім особи, яка є платником єдиного податку.

Якщо особи, не зареєстровані як платники податку, ввозять товари на митну територію України в обсягах, що підлягають оподаткуванню згідно із законом, такі особи сплачують податок під час митного оформлення товарів без реєстрації як платники такого податку.

Об'єктом оподаткування є операції платників податку з:

а) постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, у тому числі операції з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу/орендарю;

б) постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;

в) ввезення товарів на митну територію України;

г) вивезення товарів за межі митної території України.

д) постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.

З метою оподаткування ПДВ до операцій з ввезення товарів на митну територію України та вивезення товарів за межі митної території України прирівнюється поміщення товарів у будь-який митний режим, визначений Митним кодексом України.

Слід зауважити, що місце постачання визначено окремою нормою ПКУ для постачання товарів та постачання робіт, послуг. За нормами пп. 14.1.244 п.12.1 ст.14 ПКУ товари – це матеріальні та нематеріальні активи, у тому числі земельні ділянки, а також цінні папери та деривативи, що використовуються у будь-яких операціях, крім операцій з їх випуску (емісії) та погашення.

Порядок визначення місця постачання товарів та послуг наведено у табл. 5.2, табл.5.3.

Таблиця 5.2

Визначення місця постачання товарів

Місце постачання товарів	Умови постачання товарів
1	2
Фактичне місцезнаходження товарів на момент їх постачання	
Місце, де товари перебувають на час початку їх перевезення	у разі якщо товари перевозяться або пересилаються продавцем, покупцем чи третьою особою
Місце, де провадиться складання, монтаж чи встановлення товарів	у разі якщо товари складаються, монтуються продавцем або від його імені

Таблиця 5.3

Визначення місця постачання послуг

Місце постачання послуг	Умови постачання послуг
1	2
Місце фактичного постачання послуг,	у разі постачання послуг, що є допоміжними у транспортній діяльності: навантаження, розвантаження, перевантаження,

1	2
пов'язаних з рухомим майном	складська обробка товарів тощо; у разі постачання послуг із проведення експертизи та оцінки рухомого майна; у разі постачання послуг, пов'язаних із перевезенням пасажирів та вантажів; у разі постачання послуг із виконання ремонтних робіт і послуг із переробки сировини, а також інших робіт і послуг, що пов'язані з рухомим майном
Фактичне місцезнаходження нерухомого майна	для тих послуг, які пов'язані з нерухомим майном
Місце фактичного надання послуг	у сфері культури, мистецтва, освіти, науки, спорту, розваг або інших подібних послуг, включаючи послуги, що надаються для влаштування платних виставок, конференцій тощо
Місце, в якому отримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання	у разі надання рекламних послуг; у разі надання консультаційних, інжинірингових, інженерних, юридичних, бухгалтерських, аудиторських, послуг у сфері інформатизації; у разі надання в оренду (лізинг) рухомого майна, крім транспортних засобів та банківських сейфів; у разі надання посередницьких послуг, транспортно-експедиторських послуг тощо

Не є об'єктом оподаткування ПДВ операції з:

- випуску (емісії), розміщення у будь-які форми управління та продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності, Національним банком України, Міністерством фінансів України, органами місцевого самоврядування, включаючи інвестиційні та іпотечні сертифікати, сертифікати фонду операцій з нерухомістю, деривативи, а також корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах; обміну зазначених цінних паперів та корпоративних прав, виражених в інших, ніж цінні папери, формах, на інші цінні папери; розрахунково-клірингової, реєстраторської та депозитарної діяльності на ринку цінних паперів, а також діяльності з управління активами (у тому числі пенсійними активами, фондами банківського управління);
- передачі майна у схов (відповідальне зберігання), а також у лізинг (оренду), крім передачі у фінансовий лізинг;

– повернення майна із схову (відповідального зберігання) його власнику, а також майна, попередньо переданого в лізинг (оренду) лізингодавцю (орендодавцю), крім переданого у фінансовий лізинг;

– нарахування та сплати процентів або комісій у складі орендного (лізингового) платежу у межах договору фінансового лізингу; по об'єкту фінансового лізингу, оціненого в іноземній валюті, сплата процентів з метою оподаткування визначається у гривнях за курсом валют, визначеним Національним банком України на момент сплати;

– передачі майна в заставу (іпотеку) позикодавцю (кредитору) та/або в забезпечення іншої дійсної вимоги кредитора, повернення такого майна із застави (іпотеки) його власнику після закінчення дії відповідного договору, якщо місце такої передачі (повернення) знаходиться на митній території України;

– надання послуг із страхування, співстрахування або перестрахування особами, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності відповідно до закону, а також пов'язаних з такою діяльністю послуг страхових (перестрахових) брокерів та страхових агентів;

– надання послуг із загальнообов'язкового державного соціального страхування (у тому числі пенсійного страхування), недержавного пенсійного забезпечення, залучення та обслуговування пенсійних вкладів та рахунків учасників фондів банківського управління, адміністрування недержавних пенсійних фондів;

– обігу валютних цінностей (у тому числі національної та іноземної валюти), банківських металів, банкнот та монет Національного банку України, за винятком тих, що використовуються для нумізматичних цілей, базою оподаткування яких є продажна вартість; випуску, обігу та погашення лотерейних білетів державних грошових лотерей, інших документів, що засвідчують право участі в державних грошових лотереях; виплати грошових виграшів (призів) і грошових винагород; постачання негашених поштових марок України, конвертів або листівок з негашеними поштовими марками України, крім колекційних марок, конвертів чи

листівок для філателістичних потреб, базою оподаткування яких є продажна вартість;

– надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування, залучення, розміщення та повернення коштів за договорами позики, депозиту, вкладу (у тому числі пенсійного), управління коштами та цінними паперами (корпоративними правами та деривативами), доручення, надання, управління і переуступки фінансових кредитів, кредитних гарантій і банківських поручительств особою, що надала такі кредити, гарантії або поручительства;

– виплат у грошовій формі заробітної плати (інших прирівняних до неї виплат), а також пенсій, стипендій, субсидій, дотацій за рахунок бюджетів або Пенсійного фонду України чи інших фондів загальнообов'язкового соціального страхування (крім тих, що надаються у майновій формі);

– виплат дивідендів, роялті у грошовій формі або у вигляді цінних паперів, які здійснюються емітентом;

– надання комісійних (брокерських, дилерських) послуг із торгівлі та/або управління цінними паперами (корпоративними правами), деривативами та валютними цінностями, включаючи будь-які грошові виплати (у тому числі комісійні) фондовим або валютним біржам чи позабіржовим фондовим системам або їх членам у зв'язку з організацією та торгівлею цінними паперами ліцензованими торговцями цінними паперами, а також деривативами та валютними цінностями;

– реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення та перетворення) юридичних осіб.

– постачання позашкільним навчальним закладом вихованцям, учням і слухачам платних послуг у сфері позашкільної освіти;

– надання послуг з агентування і фрахтування морського торговельного флоту судновими агентами на користь нерезидентів, які надають послуги з міжнародних перевезень пасажирів, їхнього багажу, вантажів чи міжнародних відправлень;

– ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території

України незалежно від обраного митного режиму товарів, митна вартість яких не перевищує еквівалент 100 євро;

– ввезення на митну територію України товарів, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 300 євро:

- у несупроводжуваному багажі;
- на адресу одного одержувача (юридичної або фізичної особи) в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях;

- на адресу одного одержувача (юридичної або фізичної особи) протягом однієї доби у міжнародних експрес-відправленнях;

- ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 євро, через пункти пропуску через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення;

- ввезення на митну територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей), сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 євро та сумарна вага яких не перевищує 50 кг, через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, пункти пропуску через державний кордон України.

Сутність ПДВ слід розглядати через такі поняття, як:

- податковий кредит;
- податкове зобов'язання.

Податковий кредит – це сума ПДВ, на яку платник має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду.

Податкове зобов'язання – це загальна сума податку на додану вартість, одержана (нарахована) платником податку в звітному (податковому) періоді.

Датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку - дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої - дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів - дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг - дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Датою виникнення податкових зобов'язань орендодавця (лізингодавця) для операцій фінансової оренди (лізингу) є дата фактичної передачі об'єкта фінансової оренди (лізингу) у користування орендарю (лізингоотримувачу).

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі постачання товарів/послуг з оплатою за рахунок бюджетних коштів є дата зарахування таких коштів на банківський рахунок платника податку або дата отримання відповідної компенсації у будь-якій іншій формі, включаючи зменшення заборгованості такого платника податку за його зобов'язаннями перед бюджетом.

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення товарів на митну територію України є дата подання митної декларації для митного оформлення.

Датою виникнення податкових зобов'язань виконавця довгострокових договорів (контрактів) є дата фактичної передачі виконавцем результатів робіт за такими договорами (контрактами).

Попередня (авансова) оплата вартості товарів, що експортуються чи імпортуються, не змінює значення сум податку, які відносяться до податкового кредиту або податкових зобов'язань платника податку, такого експортера або імпортера.

База оподаткування ПДВ визначається в залежності від здійснених операцій за порядком, наведеним у табл.5.4

Порядок визначення бази оподаткування ПДВ за нормами ПКУ

№	Вид операції	Визначення бази оподаткування
1	2	3
1	Постачання товарів/послуг	Визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін
2	Постачання товарів, ввезених на митну територію України	Визначається виходячи з їх договірної вартості, але не нижче митної вартості товарів, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита, за винятком ПДВ, що включаються в ціну товарів/послуг.
3	Послуги, які постачаються нерезидентами на митній території України	Базою є контрактна вартість послуг з урахуванням податків та зборів, за винятком ПДВ, що включаються до ціни постачання. Визначена вартість перераховується в національну валюту за курсом НБУ на дату виникнення податкових зобов'язань.
4	У разі отримання послуг від нерезидентів без їх оплати	База визначається, виходячи із звичайних цін на такі послуги без урахування податку.
5	Постачання товарів/послуг здійснюється за регульованими цінами (тарифами)	Визначається виходячи з їх договірної вартості, визначеної за такими цінами (тарифами).
6	Якщо товари/послуги, необоротні активи (при умові задекларованого податкового кредиту з ПДВ при їх придбанні) починають використовуватися в операціях: - що не є об'єктом оподаткування; - звільнених від оподаткування; - що здійснюються в межах балансу платника податку, у тому числі передача для невиробничого використання, переведення виробничих необоротних активів до складу невиробничих необоротних активів; - що не є господарською діяльністю платника податку	Платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання виходячи з бази оподаткування не нижче звичайних цін. При цьому база оподаткування за необоротними активами визначається виходячи з балансової (залишкової) вартості, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів - виходячи із звичайної ціни), а за товарами/послугами - виходячи з вартості їх придбання.
7	Постачання товарів за договорами фінансового лізингу	Базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість, але не нижче ціни придбання об'єкту лізингу.
	У разі постачання товарів за договорами фінансового лізингу, які були повернуті лізингоодержувачем, не зареєстрованим як платник податку у зв'язку з невиконанням умов такого договору, базою оподаткування є позитивна різниця між ціною продажу та ціною придбання таких товарів.	
8	Постачання виробничих або невиробничих засобів, інших товарів/послуг: без оплати; з частковою оплатою; у межах обміну; у межах	Визначається виходячи їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче звичайних цін

1	2	3
	дарування; у рахунок оплати праці фізичним особам, які перебувають у трудових відносинах із платником; пов'язаній з постачальником особою; іншим, які не є платниками податку	
9	Постачання вживаних товарів (комісійна торгівля), що придбані в осіб, не зареєстрованих як платники податку ----- Постачання однорідних вживаних товарів, придбаних у фізичних осіб, не зареєстрованих як платники податку	Визначається як комісійна винагорода такого платника податку. ----- Визначається як позитивна різниця між ціною продажу та ціною придбання таких товарів,
10	Товари/послуги, що передаються/отримуються у межах договорів комісії (консигнації), поруки, управління	Базою оподаткування є вартість постачання цих товарів, не нижче звичайних цін (або митної вартості)
11	Основні виробничі або невиробничі засоби ліквідуються за самостійним рішенням	Ліквідація для цілей оподаткування розглядається як постачання таких основних виробничих або невиробничих засобів за звичайними цінами, але не нижче балансової вартості на момент ліквідації. Якщо внаслідок ліквідації отримуються складові частини, або інші відходи, які оприбутковуються з метою їх використання в господарській діяльності, на такі операції не нараховуються податкові зобов'язання.
12	Коли платник податку здійснює операції з постачання особам, які не зареєстровані як платники податку, сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, раніше придбаних платником у фізичних осіб, які не є платниками ПДВ	Об'єктом оподаткування є торгова націнка (надбавка), встановлена таким платником податку.
13	У разі постачання квитків на проїзд в автобусах та на перевезення багажу	Базою оподаткування є винагорода, що включає авто станційний збір. До бази не включається вартість перевезення, що перераховується перевізнику, та сума витрат на страхування пасажирів, яка перераховується страховій компанії.
14	У разі ввезення на територію України фізичними особами у ручній поклажі та/або у супроводжуваному багажі товарів (крім підакцизних товарів та особистих речей) >1000 євро ----- > 500 євро ----- сумарна вага яких > 50 кг	через державний кордон України, відкриті для повітряного сполучення, базою оподаткування є частина їх сумарної фактурної вартості, що > 1000 євро ----- через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, через кордон України базою є частина їх фактурної вартості, що > 500 євро. ----- через інші, ніж відкриті для повітряного сполучення, через державний кордон України базою є частина їх сумарної фактурної вартості, що > 50 кг.

Розміри ставок ПДВ:

а) 17 % (до 31.12.13р. - 20%);

б) 0 %.

За нульовою ставкою оподатковуються операції з:

- вивезення товарів за межі митної території України (товари вважаються вивезеними за межі митної території України, якщо таке вивезення підтвержене митною декларацією, оформленою відповідно до вимог Митного кодексу України);

- постачання товарів

а) для заправки або забезпечення морських суден, що:

використовуються для навігаційної діяльності, перевезення пасажирів або вантажів за плату, промислової, риболовецької або іншої господарської діяльності, що провадиться за межами територіальних вод України;

використовуються для рятування або подання допомоги в нейтральних або територіальних водах інших країн;

входять до складу Військово-Морських Сил України та відправляються за межі територіальних вод України;

б) для заправки або забезпечення повітряних суден, що:

виконують міжнародні рейси для навігаційної діяльності чи перевезення пасажирів або вантажів за плату;

входять до складу Повітряних Сил України та відправляються за межі повітряного кордону України;

в) інші за нормами ПКУ.

- постачання таких послуг:

а) міжнародні перевезення пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом (перевезення вважається міжнародним, якщо таке перевезення здійснюється за єдиним міжнародним перевізним документом);

б) послуги, що передбачають роботи з рухомим майном, попередньо ввезеним на митну територію України для виконання таких робіт та вивезеним за межі митної

території України платником, що виконував такі роботи, або отримувачем-нерезидентом (до робіт з рухомим майном належать роботи з переробки товарів, що можуть включати власне переробку або обробку товарів - монтаж, збирання, монтування та налагодження, у результаті чого створюються інші товари, у тому числі постачання послуг з переробки давальницької сировини, а також модернізацію та ремонт товарів, що передбачає проведення комплексу операцій з частковим або повним відновленням виробничого ресурсу об'єкта або його складових частин, визначеного нормативно-технічною документацією, у результаті виконання якого передбачається поліпшення стану такого об'єкта);

в) інші за нормами ПКУ.

У разі якщо операції з постачання товарів звільнено від оподаткування на митній території України, до операцій з експорту таких товарів застосовується нульова ставка.

Звільняються від оподаткування ПДВ операції з:

- постачання продуктів дитячого харчування та товарів дитячого асортименту для немовлят за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

- постачання послуг із здобуття вищої, середньої, професійно-технічної та дошкільної освіти навчальними закладами, у тому числі навчання аспірантів і докторантів, навчальними закладами, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також послуг з виховання та навчання дітей у будинках культури, дитячих музичних, художніх, спортивних школах і клубах, школах мистецтв та послуг з проживання учнів або студентів у гуртожитках.

- постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню (незалежно від способу доставки) на всіх етапах доставки до кінцевого споживача;

- постачання послуг з охорони здоров'я закладами охорони здоров'я, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також постачання послуг реабілітаційними установами для інвалідів та дітей-інвалідів, що мають ліцензію на постачання таких послуг відповідно до законодавства, крім таких послуг:

- постачання послуг з:

а) утримання дітей у дошкільних навчально-виховних закладах, школах-інтернатах;

б) утримання осіб у будинках-інтернатах для громадян похилого віку та інвалідів, дитячих будинках-інтернатах, пансіонатах для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатах, реабілітаційних установах, територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг);

в) харчування та облаштування на нічліг та надання інших соціальних послуг бездомним громадянам у центрах обліку, закладах соціального захисту для бездомних громадян, а також особам, звільненим з місць позбавлення волі, у центрах соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі;

г) харчування дітей у дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах та громадян у закладах охорони здоров'я;

д) харчування, забезпечення майном, комунально-побутовими та іншими послугами, що надаються особам, які утримуються в установах пенітенціарної системи тощо;

- постачання послуг з перевезення пасажирів міським пасажирським транспортом (крім таксі), тарифи на які регулюються в установленому законом порядку.

- постачання релігійними організаціями культових послуг та предметів культового призначення;

- постачання послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами;

- постачання (передплати) періодичних видань друкованих засобів масової інформації та книжок, крім видань еротичного характеру, учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників вітчизняного виробництва, словників українсько-іноземної або іноземно-української мови, доставки таких періодичних видань друкованих засобів масової інформації на митній території України;

- інші операції за нормами ПКУ.

Звітним періодом є один календарний місяць, а у випадках, особливо визначених ПКУ, календарний квартал, з урахуванням особливостей.

Так, платники податку, які мають право на застосування нульової ставки податку на прибуток, на період з 1 квітня 2011 року до 1 січня 2016 року, а також платники податку, які сплачують єдиний податок можуть вибрати квартальний податковий період.

Заява про вибір квартального податкового періоду подається податковому органу разом з декларацією за наслідками останнього податкового періоду календарного року. При цьому квартальний податковий період починає застосовуватися з першого податкового періоду наступного календарного року.

У разі якщо протягом будь-якого періоду з початку застосування квартального податкового періоду платник податку втрачає право на застосування нульової ставки податку на прибуток, такий платник податку зобов'язаний самостійно перейти на місячний податковий період, починаючи з місяця, на який припадає таке перевищення, що зазначається у відповідній податковій декларації за наслідками такого місяця.

У разі якщо платник податку, який застосовував спрощену систему оподаткування, переходить на сплату інших податків і зборів, встановлених ПКУ, такий платник податку зобов'язаний самостійно перейти на місячний податковий період, починаючи з першого місяця переходу на сплату інших податків і зборів, встановлених ПКУ, що зазначається у відповідній податковій декларації за наслідками такого місяця.

Необхідно зазначити, що у системі оподаткування окремі операції оподатковуються за особливими правилами. До таких операцій належать:

- операції, пов'язані з туроператорською та турагентською діяльністю?
- операції у сфері сільського та лісового господарства, а також рибальства;

операції, пов'язані з діяльністю щодо виробів мистецтва, предметів колекціонування або антикваріату. Податковий облік таких операцій регламентований вимогами ст. 207, 209, 210 ПКУ.

5.2. Документальне оформлення податкового кредиту з ПДВ

Податковий кредит з ПДВ – це сума ПДВ від вартості придбаних товарів (робіт, послуг). Отже, на суму податкового кредиту платник має право зменшити податкове зобов'язання ПДВ звітного (податкового) періоду.

Право на віднесення сум податку до податкового кредиту виникає у разі здійснення операцій з:

а) придбання або виготовлення товарів (у тому числі в разі їх ввезення на митну територію України), робіт, послуг;

б) придбання (будівництво, спорудження, створення) необоротних активів, у тому числі при їх ввезенні на митну територію України (у тому числі у зв'язку з придбанням та/або ввезенням таких активів як внесок до статутного фонду та/або при передачі таких активів на баланс платника податку, уповноваженого вести облік результатів спільної діяльності);

в) отримання послуг, наданих нерезидентом на митній території України, та в разі отримання послуг, місцем постачання яких є митна територія України;

г) ввезення необоротних активів на митну територію України за договорами оперативного або фінансового лізингу.

Датою виникнення права платника податку на віднесення сум податку до податкового кредиту вважається дата тієї події, що відбулася раніше:

- дата списання коштів з банківського рахунка платника податку на оплату товарів/послуг;

- дата отримання платником податку товарів/послуг, що підтверджено податковою накладною.

Для операцій із ввезення на митну територію України товарів датою виникнення права на віднесення сум податку до податкового кредиту є дата сплати податку за податковими зобов'язаннями відповідно до дати подання митної декларації, а для операцій з постачання послуг нерезидентом на митній території України – є дата сплати (нарахування) податку за податковими зобов'язаннями, що

були включені отримувачем таких послуг до податкової декларації попереднього періоду.

Датою виникнення права орендаря (лізингоотримувача) на збільшення податкового кредиту для операцій фінансової оренди (лізингу) є дата фактичного отримання об'єкта фінансового лізингу таким орендарем.

Датою виникнення права замовника на віднесення сум до податкового кредиту з договорів (контрактів) є дата фактичного отримання замовником результатів робіт (оформлених актами виконаних робіт) за такими договорами (контрактами).

Податковий кредит звітного періоду визначається виходячи з договірної (контрактної) вартості товарів/послуг, але не вище рівня звичайних цін.

Право на нарахування податкового кредиту виникає незалежно від того, чи такі придбані товари/послуги, основні засоби почали використовуватися в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку протягом звітного податкового періоду, а також від того, чи здійснював платник податку оподатковувані операції протягом такого звітного податкового періоду.

Якщо платник податку придбає (виготовляє) товари/послуги та необоротні активи, які призначаються для їх використання в операціях, що не є об'єктом оподаткування або звільняються від оподаткування, то суми податку, сплачені (нараховані) у зв'язку з таким придбанням (виготовленням), не відносяться до податкового кредиту зазначеного платника.

У разі якщо придбані та/або виготовлені товари/послуги, необоротні активи частково використовуються в оподатковуваних операціях, а частково - ні, до сум податку, які платник має право віднести до податкового кредиту, включається та частка сплаченого (нарахованого) податку під час їх придбання або виготовлення, яка відповідає частці використання таких товарів/послуг, необоротних активів в оподатковуваних операціях.

Не відносяться до податкового кредиту суми податку, сплаченого (нарахованого) у зв'язку з придбанням товарів/послуг, не підтверджені податковими

накладними (або підтвержені податковими накладними, оформленими з порушенням вимог ПКУ, чи не підтвержені митними деклараціями, іншими документами, передбаченими нормами ПКУ.

Отже, податкова накладна є головним первинним документом, який підтверджує право на отримання податкового кредиту.

Зразок фрагменту податкової накладної, отриманої покупцем від постачальника наведено на рис.5.1

Розділ	Дата виникнення податкового зобов'язання (постачання (оплати ²))	Номенклатура товарів/послуг продавця	Код товару згідно з УКТ ЗЕД	Одиниця виміру товару	Кількість (об'єм, обсяг)	Ціна постачання одиниці товару/ послуги без урахування ПДВ	Обсяги постачання (база оподаткування) без урахування ПДВ, що підлягають оподаткуванню за ставками				Загальна сума коштів, що підлягає сплаті	
							основна ставка	нульова ставка		звільнення від ПДВ ³		
								(постачання на митній території України)	(експорт)			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
I	31012012	Услуги техменеджмента		грн	послуга/ проценти тощо	4 953,62	4 953,62					
		Усього по розділу I	X	X	X	X	4 953,62					4 953,62
II		Зворотна (заставна) тара	X	X	X	X	X	X	X	X		
III		Податок на додану вартість	X	X	X	X	990,72					990,72
IV		Загальна сума з ПДВ	X	X	X	X	5 944,34					5 944,34

Рис.5.1. Фрагмент податкової накладної, отриманої покупцем від постачальника

У разі якщо платник податку не включив у відповідному звітному періоді до податкового кредиту суму податку на додану вартість на підставі отриманих податкових накладних, таке право зберігається за ним протягом 365 календарних днів з дати складання податкової накладної.

Платник податку зобов'язаний надати покупцю (отримувачу) на його вимогу підписану уповноваженою платником особою та скріплену печаткою (за наявності) податкову накладну, в якій в окремих рядках такі обов'язкові реквізити:

- а) порядковий номер податкової накладної;

- б) дата виписування податкової накладної;
- в) повна або скорочена назва, зазначена у статутних документах юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, зареєстрованої як платник податку на додану вартість, - продавця товарів/послуг;
- г) податковий номер платника податку (продавця та покупця);
- г) місцезнаходження юридичної особи - продавця або податкова адреса фізичної особи - продавця, зареєстрованої як платник податку;
- д) повна або скорочена назва, зазначена у статутних документах юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, зареєстрованої як платник податку на додану вартість, - покупця (отримувача) товарів/послуг;
- е) опис (номенклатура) товарів/послуг та їх кількість, обсяг;
- є) ціна постачання без урахування податку;
- ж) ставка податку та відповідна сума податку в цифровому значенні;
- з) загальна сума коштів, що підлягають сплаті з урахуванням податку;
- и) вид цивільно-правового договору;
- і) код товару згідно з УКТ ЗЕД (для підакцизних товарів та товарів, ввезених на митну територію України).

Для операцій, що оподатковуються, і операцій, звільнених від оподаткування, складаються окремі податкові накладні.

Податкова накладна є податковим документом і одночасно відображається у податкових зобов'язаннях і реєстрі виданих податкових накладних продавця та реєстрі отриманих податкових накладних покупця.

Зразок реєстру виданих та отриманих податкових накладних наведено у табл.5.5.

Податкова накладна складається на кожне повне або часткове постачання товарів/послуг, а також на суму коштів, що надійшли на поточний рахунок як попередня оплата (аванс). Податкова накладна видається платником податку, який здійснює операції з постачання товарів/послуг, на вимогу покупця та є підставою для нарахування сум податку, що відносяться до податкового кредиту.

Зразок реєстру виданих та отриманих податкових накладних

РЕЄСТР ОТРИМАНИХ ТА ВИДАНИХ ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ																
Назва платника податку		ТОВ "Добро"						Реєстр розпочато								
Індивідуальний податковий номер		303102400512						Реєстр закінчено								
Свідоцтво про реєстрацію платника ПДВ		111225369						Зберігати								
Розділ I. Отримані податкові накладні																
№	Податкова накладна, ВМД, чек тощо					Загальна сума, включаючи ПДВ	Придбання (виготовлення, будівництво, спорудження), імпорт товарів (послуг, включаючи одержання від нерезидента):									
	дата отримання	№	постачальник		з метою їх використання у межах господарської діяльності для здійснення операцій, які:		які не призначені для їх використання у господарській діяльності				для поставки послуг, місце поставки яких за п. 6.5 ст.6 Закону					
							підлягають оподаткуванню за ставкою 20%, 0%		звільнені, не є об'єктами оподаткування		вартість без ПДВ		сума ПДВ		вартість без ПДВ	
			назва	ПІН			вартість без ПДВ	сума ПДВ	вартість без ПДВ	сума ПДВ	вартість без ПДВ	сума ПДВ	вартість без ПДВ	сума ПДВ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Розділ II. Видані податкові накладні																
№ з/п	Податкова накладна				Загальна сума, в т.ч. ПДВ	Поставка товарів (послуг) та послуги, надані нерезидентом на митній території України, які:				Експорт товарів (база)						
	дата виписки	№	платник податку - покупець			підлягають оподаткуванню за ставкою		звільнені від оподаткування, не є об'єктами оподаткування (сума поставки)								
						20%	0%									
			назва	ПІН		база	сума ПДВ	база								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11						

Підставою для нарахування сум ПДВ, що відносяться до податкового кредиту без отримання податкової накладної, є:

а) транспортний квиток, готельний рахунок або рахунок, який виставляється платнику податку за послуги зв'язку, інші послуги, вартість яких визначається за показниками приладів обліку, що містять загальну суму платежу, суму податку та

податковий номер продавця, крім тих, форма яких встановлена міжнародними стандартами;

б) касові чеки, які містять суму отриманих товарів/послуг, загальну суму нарахованого податку (з визначенням фіскального номера та податкового номера постачальника). При цьому з метою такого нарахування загальна сума отриманих товарів/послуг не може перевищувати 200 гривень за день (без урахування податку).

Платник податку веде реєстр виданих та отриманих податкових накладних в електронному вигляді, у якому зазначаються порядковий номер податкової накладної, дата її виписки (отримання), загальна сума постачання та сума нарахованого податку, а також реєстраційний номер платника податку - продавця, який видав податкову накладну такому платнику податку.

Орган державної податкової служби розробляє та розміщує на своєму офіційному веб-сайті програму ведення обліку записів у реєстрах виданих та отриманих податкових накладних в електронному вигляді та забезпечує її безкоштовне розповсюдження (включаючи необхідні зміни та доповнення) як шляхом надання доступу до копіювання такої програми, як через Інтернет, так і шляхом запису на магнітні носії інформації платника за його запитом.

Фактично остаточне визначення податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ відбувається на субрахунках 64 рахунку.

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку сум ПДВ від здійснення типових господарських операцій наведено у табл. 5.6

Таблиця 5.6

Облік сум ПДВ від здійснення типових господарських операцій

№	Зміст операцій	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Перераховано аванс постачальникам за майбутню поставку товару	37	31
	Одночасно на суму ПДВ	641	644
2.	На суму отриманих матеріалів	20	63
	Одночасно на суму ПДВ	644	63
3.	Отримано аванс від покупців за майбутню поставку товару	31	68
	Одночасно на суму ПДВ	643	641

Продовження таблиці 5.6

1	2	3	4
4.	При відвантаженні продукції покупцям:	36	70
	Одночасно на суму ПДВ	70	643
5	Перераховано податкове зобов'язання з ПДВ у державний бюджет	64	31
6	Відшкодовано податковий кредит з ПДВ з державного бюджету	31	64

Отже, облікова система визначення ПДВ включає окремі первинні документи (податкові накладні) і аналітичні регістри, узгоджені з синтетичним бухгалтерським обліком.

Визначимо на умовному прикладі суму ПДВ за звітний квартал поточного року, якій підлягає перерахуванню до державного бюджету.

Вихідні дані

ТОВ «Шлях» у звітному періоді проведені наступні операції:

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.
1	Реалізовані транспортні послуги підприємству «Альфа».....	120 000
2	Наданий звіт про відрядження начальника маркетингу (додані білети, п/накладні на придбання з/частин)на суму 2 400 грн., в т. ч. ПДВ 300 грн.....	
3	Отримано Акт про проведені рекламні заходи від МПП «Фора», в т.ч. ПДВ.....	9000
4	Отримано рахунок від орендодавця за оренду офісу, в т.ч. ПДВ.....	360

Розв'язання

Таблиця 5.7

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн.	Облік у системі оподаткування		Бухгалтерський облік		
			Податкове зобов'язання з ПДВ	Податковий кредит з ПДВ	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Реалізовані транспортні послуги підприємству «Альфа»	120000	20000		36	70	120000
					70	64	20000
4	Наданий звіт про відрядження начальника маркетингу на 2 400 грн., в т.ч. ПДВ 300 грн.			300	93	372	2100
					64	372	300
5	Отримано Акт про проведення реклами продукції ТОВ «Шлях» від МПП						

Продовження таблиці 5.7

1	2	3	4	5	6	7	8
	«Фора», в т.ч. ПДВ	9000		1500	93	68	7500
					64	68	1500
6	Отримано рахунок від орендодавця за оренду офісу, в т.ч. ПДВ	360		60	92	68	300
					64	68	60
10	Сума ПДВ, що підлягає перерахуванню у бюджет			18140 (20000 - 1860 = 18140)	64	311	18140

Зведені результати такого обліку відображаються в податковій звітності - податкових деклараціях, які подаються до органу державної податкової служби за базовий звітний (податковий) період.

Платник податку зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку.

Контрольні запитання, тести, практичні завдання

Контрольні запитання

1. Визначите платників ПДВ.
2. Що є об'єктом оподаткування ПДВ?
3. Як визначається прибуток з метою визначення ПДВ?
4. Який розмір ставки ПДВ у поточному році?
5. Які операції звільняються від оподаткування ПДВ?
6. Яким чином надаються пільги з ПДВ?
7. Які операції не є об'єктом оподаткування ПДВ?
8. Дайте визначення поняття «податковий кредит з ПДВ».
9. Дайте визначення поняття «податкове зобов'язання з ПДВ».
10. Визначить дату виникнення податкових зобов'язань з ПДВ.
11. Визначить дату виникнення податкового кредиту з ПДВ.
12. Які операції підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою?
13. Який порядок надання податкової декларації?

14. Які строки розрахунків з бюджетом з ПДВ?

15. Які документи підтверджують право на податковий кредит з ПДВ?

Тести

1. Платником ПДВ є:

- а) будь-яка особа, що провадить господарську діяльність;
- б) особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність з утворенням юридичної особи;
- в) будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України;
- г) є управителем майна за договорами управління майном.

2. Суб'єкт господарювання зобов'язаний зареєструватися як платник ПДВ в органі державної податкової служби за своїм місцезнаходженням у разі:

- а) якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню протягом звітного року перевищує 300000 гривень з урахуванням податку на додану вартість;
- б) якщо загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню протягом останніх 12 календарних місяців, перевищує 300000 гривень (без урахування податку на додану вартість);
- в) якщо суб'єкт господарювання є платником єдиного податку;
- г) якщо особи ввозять товари на митну територію України.

3. Які ставки ПДВ діють в Україні:

- а) 15 %;
- б) 17%;
- в) 20%;
- г) всі відповіді правильні.

4. Об'єктом оподаткування ПДВ є :

- а) операції з реалізації товарів, робіт, послуг, місце постачання яких

розташоване на митній території України;

- б) дохід від операцій з реалізації товарів, робіт, послуг;
- в) звичайна вартість придбаних товарів, робіт, послуг;
- г) операції з реалізації товарів, робіт, послуг, проведені як на території

України так і за її межами.

5. Датою виникнення податкових зобов'язань по ПДВ з постачання товарів є:

- а) дата зарахування коштів на рахунок платника;
- б) дата оприбуткування готівки в касу платника;
- в) дата відвантаження продукції;
- г) будь-яка з подій, що сталася раніше: дата зарахування коштів на рахунок

платника або дата відвантаження продукції.

6. Датою виникнення права на податковий кредит з ПДВ є:

- а) дата списання коштів з рахунку платника;
- б) дата підписання акту про виконання робіт, надання послуг;
- в) дата оприбуткування товарно-матеріальних цінностей;
- г) будь-яка з подій, що сталася раніше.

7. Податковий кредит з ПДВ - це:

- а) кредит банку, одержаний для сплати податків;
- б) відстрочка податкових платежів;
- в) суми ПДВ, сплачені (нараховані) платником податку за придбані товарно-матеріальні цінності, роботи, послуги;
- г) сума витрат, на яку зменшується дохід фізичної особи.

8. Місце постачання послуг для об'єкта оподаткування ПДВ визначається як місто, в якому утримувач послуг зареєстрований як суб'єкт господарювання при умові:

- а) надання послуг, пов'язаних із перевезенням пасажирів та вантажів;
- б) надання послуг, що є допоміжними у транспортній діяльності: навантаження, розвантаження, перевантаження;
- в) надання послуг у сфері культури, мистецтва, освіти, науки, спорту та послуг, що надаються для влаштування платних виставок, конференцій;
- г) надання рекламних послуг, консультаційних, інжинірингових, інженерних, юридичних, бухгалтерських, аудиторських, послуг у сфері інформатизації.

9. Звітність по ПДВ називається:

- а) Податковий звіт з ПДВ;
- б) Декларація з ПДВ;
- в) Розрахунок суми ПДВ, що підлягає сплаті в бюджет;
- г) форма 1-ПДВ.

10. Не є об'єктом оподаткування ПДВ операції з:

- а) передачі майна в оперативний лізинг;
- б) передачі майна у фінансовий лізинг;
- в) надання послуг з консалтингу;
- г) всі відповіді правильні.

11. Операції підлягають оподаткуванню ПДВ за нульовою ставкою - це:

- а) експорт товарів, якщо їх експорт підтверджений митною декларацією;
- б) імпорт товарів (супутніх послуг), якщо їх імпорт підтверджений митною декларацією;
- в) надання транспортних послуг;
- г) постачання вітчизняних періодичних видань друкованих засобів масової інформації.

12. Звільняються від оподаткування ПДВ операції з:

Звільняються від оподаткування ПДВ операції з:

- а) постачання послуг із здобуття вищої освіти;
- б) постачання продуктів дитячого харчування;
- в) постачання послуг з охорони здоров'я;
- г) постачання послуг із доставки пенсій населенню.

13. Звітним (податковим) періодом з ПДВ є:

- а) календарний місяць;
- б) один календарний місяць або календарний квартал;
- в) календарний квартал
- г) календарний рік.

14. Підтверджують право на отримання податкового кредиту з ПДВ:

- а) товарно-транспортна накладна;
- б) акт виконаних (отриманих)робіт, послуг;
- в) податкова накладна;
- г) прибуткова накладна.

15. Податкова декларація з ПДВ подається до податкової інспекції:

- а) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;
- б) протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;
- в) протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;
- г) на наступний день після останнього календарного дня звітного (податкового) місяця.

16. Платник ПДВ зобов'язаний самостійно сплатити суму податкового

зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, протягом:

- а) 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку;
- б) 20 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку;
- в) 30 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку;
- г) на наступний день після останнього дня відповідного граничного строку.

17. Дата виникнення податкових зобов'язань з ПДВ у разі експорту товарів є:

- а) дата оформлення товарної накладної продавця на відпуск товару покупцю;
- б) дата оформлення митної декларації;
- в) дата, яка виникла першою – дата сплати або дата відвантаження товару;
- г) дата сплати продавцю – нерезиденту.

18. Дата виникнення податкових зобов'язань з ПДВ у разі експорту послуг є:

- а) дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку;
- б) дата оформлення митної декларації;
- в) дата, яка виникла першою – дата сплати або дата відвантаження товару;
- г) не має правильної відповіді.

19. Податковий кредит звітного періоду визначається виходячи:

- а) з договірної (контрактної) вартості товарів (робіт, послуг);
- б) не вище рівня звичайних цін;
- в) не нижче рівня звичайних цін;
- г) не має правильної відповіді.

20. Підставою для нарахування сум ПДВ, що відносяться до податкового

кредиту без отримання податкової накладної, є:

а) транспортний квиток на суму не більш 200 гривень за день (без урахування податку);

б) готельний рахунок або рахунок, який виставляється за послуги зв'язку, інші послуги на суму не більш 200 гривень за день (без урахування податку);

в) касові чеки, які містять суму отриманих товарів/послуг, загальну суму нарахованого податку (з визначенням фіскального номера та податкового номера постачальника) на суму не більш 200 гривень за день;

г) суми ПДВ відносяться до податкового кредиту тільки на підставі отриманої податкової накладної.

21. Об'єктом оподаткування ПДВ є :

а) імпорт (в митному режимі – транзит) товарів на митну територію України;

б) експорт товарів за межі митної території України;

в) реімпорт або реекспорт товарів;

г) всі відповіді правильні.

22. Для визначення об'єкта оподаткування ПДВ місце фактичного надання послуг визнається при умові:

а) надання рекламних послуг;

б) надання консультаційних, інжинірингових, інженерних, юридичних, бухгалтерських, аудиторських, послуг у сфері інформатизації;

в) надання послуг у сфері культури, мистецтва, освіти, науки, спорту та послуг, що надаються для влаштування платних виставок, конференцій;

г) надання посередницьких послуг, транспортно-експедиторських послуг.

23. Не є об'єктом оподаткування ПДВ операції з:

а) експорту товарів, якщо їх експорт підтверджений митною декларацією, оформленою відповідно до вимог митного законодавства;

б) постачання позашкільним навчальним закладом вихованцям, учням і слухачам платних послуг у сфері позашкільної освіти;

в) постачання товарів для заправки або забезпечення морських суден;

г) надання послуг, що передбачають роботи з рухомим майном, попередньо ввезеним на митну територію України та вивезеним за межі митної території України платником, що виконував такі роботи, або утримувачем – нерезидентом.

24. Є об'єктом оподаткування ПДВ операції з:

а) надання послуг із страхування особами, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності;

б) надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування;

в) надання послуг, що передбачають роботи з рухомим майном, попередньо ввезеним на митну територію України та вивезеним за межі митної території України платником, що виконував такі роботи, або утримувачем – нерезидентом;

г) надання послуг з агентування і фрахтування морського торговельного флоту судновими агентами на користь нерезидентів.

25. Є об'єктом оподаткування ПДВ операції з:

а) передачі майна у схов (відповідальне зберігання), а також у оперативну оренду;

б) виплати дивідендів, роялті у грошовій формі або у вигляді цінних паперів, які здійснюються емітентом;

в) передачі майна у фінансовий лізинг;

г) надання комісійних (брокерських, дилерських) послуг із торгівлі цінними паперами.

26. Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ з постачання послуг є:

а) дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг;

б) дата зарахування коштів на рахунок платника;

- в) будь-яка з подій, що сталася раніше: дата зарахування коштів на рахунок платника або дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг;
- г) дата оприбуткування готівки в касу платника.

27. Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ з постачання товарів або послуг з оплатою за рахунок бюджетних коштів є:

- а) дата оприбуткування готівки в касу платника;
- б) дата зарахування коштів на рахунок платника або дата отримання відповідної компенсації у будь-якій іншій формі;
- в) дата відвантаження товарів або послуг;
- г) будь-яка з подій, що сталася раніше: дата зарахування коштів на рахунок платника або дата відвантаження товарів або послуг.

28. База оподаткування ПДВ при реалізації товарів/послуг визначається:

- а) виходячи з їх договірної (контрактної) вартості;
- б) не нижче звичайних цін;
- в) не більш звичайних цін;
- г) на рівні справедливої вартості.

29. База оподаткування ПДВ при придбанні товарів, ввезених на митну територію України визначається:

- а) виходячи з їх договірної (контрактної) вартості;
- б) не нижче звичайних цін;
- в) не нижче митної вартості товарів, з урахуванням акцизного податку, ввізного мита, ПДВ;
- г) не нижче митної вартості товарів, з урахуванням акцизного податку, ввізного мита, за винятком ПДВ.

30. Basis of taxation of VAT on services from non-residents on

митній території України є:

- а) контрактна вартість послуг з урахуванням податків та зборів, ПДВ;
- б) контрактна вартість послуг з урахуванням податків та зборів, за винятком ПДВ;
- в) митна вартість послуг з урахуванням податків та зборів, ПДВ;
- г) митна вартість послуг з урахуванням податків та зборів, за винятком ПДВ.

31. Базою оподаткування ПДВ при придбанні послуг від нерезидентів на митній території України безкоштовно є:

- а) справедлива вартість послуг;
- б) звичайна ціна послуг з урахуванням ПДВ;
- в) звичайна ціна на такі послуги без урахування ПДВ;
- г) митна вартість послуг за винятком ПДВ.

32. Базою оподаткування ПДВ при придбанні товарів/послуг здійснюється за регульованими цінами (тарифами) є:

- а) справедлива вартість товарів/послуг;
- б) звичайна ціна послуг з урахуванням ПДВ;
- в) договірна вартість, визначена за такими цінами (тарифами);
- г) звичайна ціна послуг за винятком ПДВ.

33. Якщо товари/послуги (при умові задекларованого податкового кредиту з ПДВ при їх придбанні) починають використовуватися в операціях, що не є об'єктом оподаткування або звільнених від оподаткування, то базою оподаткування ПДВ є:

- а) справедлива вартість таких товарів/послуг;
- б) ціна не нижче звичайної на такі товари/послуги;
- в) ціна не більш звичайної на такі товари/послуги;
- г) облікова вартість товарів/послуг, які починають використовуватися в операціях, що не є об'єктом оподаткування або звільнених від оподаткування.

34. При переведенні виробничих необоротних активів до складу невиробничих (при умові задекларованого податкового кредиту з ПДВ при їх придбанні) база оподаткування ПДВ визначається:

- а) виходячи з справедливої вартості таких необоротних активів;
- б) за ціною не вище звичайної на такі необоротні активи;
- в) виходячи з балансової вартості станом на початок податкового періоду, протягом якого здійснюються такі операції;
- г) за ціною не нижче звичайної на такі необоротні активи.

35. Якщо товари або послуги (при умові задекларованого податкового кредиту з ПДВ при їх придбанні) починають використовуватися в операціях, не пов'язаних з господарською діяльністю платника податку, база оподаткування ПДВ визначається:

- а) виходячи з справедливої вартості таких необоротних активів;
- б) за ціною не вище звичайної на такі необоротні активи;
- в) за ціною не нижче звичайної на такі необоротні активи;
- г) виходячи з вартості їх придбання.

36. При постачанні товарів/послуг без оплати, з частковою оплатою, у межах обміну база оподаткування ПДВ визначається:

- а) виходячи з справедливої вартості;
- б) за ціною не вище звичайної;
- в) за ціною не нижче звичайної;
- г) за договірною (контрактною) вартістю.

37. При постачанні товарів/послуг у рахунок оплати праці фізичним особам, які перебувають у трудових відносинах із платником податку, база оподаткування ПДВ визначається:

- а) виходячи з справедливої вартості;

- б) за ціною не вище звичайної;
- в) за ціною не нижче звичайної;
- г) за договірною (контрактною) вартістю.

38. При постачанні товарів/послуг пов'язаній з постачальником особі база оподаткування ПДВ визначається:

- а) виходячи з справедливої вартості;
- б) за ціною не вище звичайної;
- в) за ціною не нижче звичайної;
- г) за договірною (контрактною) вартістю.

39. При постачанні товарів/послуг особам, які не зареєстровані платниками податку, база оподаткування ПДВ визначається:

- а) виходячи з справедливої вартості;
- б) за ціною не вище звичайної;
- в) за ціною не нижче звичайної;
- г) за договірною (контрактною) вартістю.

40. При постачанні (отриманні) товарів/послуг посередником у межах договорів комісії (консигнації) база оподаткування ПДВ визначається:

- а) виходячи з справедливої вартості таких товарів/послуг;
- б) за звичайною ціною таких товарів/послуг;
- в) виходячи із суми комісійної винагороди;
- г) за договірною (контрактною) вартістю таких товарів/послуг.

41. При ліквідації основних засобів за самостійним рішенням платника податку база оподаткування ПДВ:

- а) для цілей оподаткування не визначається;
- б) визначається у зв'язку з тим, що для цілей оподаткування така ліквідація

розглядається як постачання таких основних засобів за звичайними цінами;

в) визначається у зв'язку з тим, що для цілей оподаткування така ліквідація розглядається як постачання таких основних засобів за ціною не нижче їх балансової вартості на момент ліквідації.

г) визначається у зв'язку з тим, що для цілей оподаткування така ліквідація розглядається як постачання таких основних засобів за справедливими цінами.

42. У разі постачання квитків на проїзд в автобусах та на перевезення багажу базою оподаткування ПДВ є:

а) вартість перевезення, що перераховується перевізнику;

б) вартість перевезення, що перераховується перевізнику, та сума витрат на страхування пасажирів, яка перераховується страховій компанії;

в) винагорода, що включає авто станційний збір;

г) договірна (контрактна) вартість таких перевезень.

43. Коли платник податку здійснює операції з постачання особам, які не зареєстровані як платники податку, сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки, раніше придбаних платником у фізичних осіб, які не є платниками ПДВ, базою оподаткування ПДВ є:

а) справедлива вартість сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки;

б) ціна сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки не нижче звичайній;

в) торгова націнка сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки;

г) облікова вартість сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки.

44. Квартальний податковий період з ПДВ можуть застосовувати платники податку, які:

- а) здійснюють експортні операції;
- б) які сплачують єдиний податок;
- в) є сільськогосподарськими товаровиробниками;
- г) здійснюють імпорتنі операції.

45. Квартальний податковий період починає застосовуватися платником ПДВ:

- а) з першого податкового періоду наступного календарного року;
- б) з того податкового періоду, в якому платник податків прийняв рішення про складання квартальної звітності;
- в) з наступного податкового періоду після того періоду, в якому платник податків прийняв рішення про складання квартальної звітності;
- г) протягом року з дати отримання заяви від платника ПДВ про застосування квартального податкового періоду.

46. Якщо постачальник відмовився видати покупцеві податкову накладну або порушив порядок її заповнення, покупець:

- а) має право на податковий кредит з ПДВ у разі подання заяви зі скаргою на такого постачальника разом із декларацією за звітний період;
- б) має право на податковий кредит з ПДВ на підставі супровідних документів;
- в) має право на податковий кредит з ПДВ у разі складання розрахунку коригування сум ПДВ;
- г) не має права на податковий кредит з ПДВ за будь-яких обставин.

47. Усі екземпляри податкової накладної залишаються в особи, яка їх виписала:

- а) при поставці товарів (послуг) покупцеві, який зареєстрований платником ПДВ;
- б) при поставці товарів (послуг) покупцеві, який не зареєстрований платником ПДВ;

- в) у разі надання орендних послуг;
- г) при продажі товарів (послуг).

48. Податкову накладну виписують щоденним підсумком за день:

- а) при передачі товарів (робіт, послуг) у межах балансу платника податків для невиробничого використання;
- б) при одержанні послуг на території України;
- в) при продажі товарів (послуг) за готівку кінцевому споживачеві, що не є платником ПДВ;
- г) при ліквідації основних фондів по самостійному рішенняю.

49. У разі повернення реалізованого покупцю товару продавець:

- а) зменшує суму податкового зобов'язання на суму зайво нарахованого ПДВ;
- б) збільшує суму податкового зобов'язання на суму не донарахованого ПДВ;
- в) зменшує суму податкового кредиту на суму зайво нарахованого ПДВ;
- г) збільшує суму податкового кредиту на суму не донарахованого ПДВ.

50. В реєстрі отриманих і виданих податкових накладних відображаються:

- а) виключно операції по придбанню товарів (послуг), які обкладаються ПДВ;
- б) виключно операції з продажу товарів (послуг), які обкладаються ПДВ;
- в) операції по придбанню (продажу) товарів (послуг), які обкладаються ПДВ, звільнені від оподаткування, або не є об'єктом оподаткування;
- г) виключно операції, що звільнені від оподаткування, або не є об'єктом оподаткування ПДВ.

Практичні завдання

Завдання 1.

На основі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету у звітному періоді за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Світанок»:

- товари, відвантажені покупцям у звітному періоді на загальну суму 572000 грн.;
- вартість придбаних матеріальних цінностей, призначених для використання у процесі виробництва – 165000 грн., у тому числі ПДВ;
- вартість придбаних основних фондів, що підлягають амортизації – 85000 грн., у тому числі ПДВ
- вартість придбаних товарів подарунків до свята робітникам підприємства – 85000 грн., крім того ПДВ.

Завдання 2.

Підприємство “Алегро” є платником ПДВ і здійснює продаж товарів, як на митній території України, так і за її межами.

У звітному періоді продано товарів на суму 167 517 грн., у тому числі відвантажено на експорт товарів на загальну суму 141 523 грн.

У цьому самому періоді підприємство придбало товари на суму 32 104 грн., у тому числі ПДВ, медпрепарати першої необхідності на суму 620 грн., крім того ПДВ та бензин для легкового автомобіля, який належить директору, на суму 6 300 грн., крім того ПДВ.

Необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню.

Завдання 3.

Фармацевтичне підприємство «Допомога», що має пільгу з ПДВ, у звітному періоді відвантажило продукції:

- закладам освіти на суму 10000 грн., у тому числі оплата за рахунок бюджетних коштів становить 7 000 грн., яку буде проведено у наступному звітному періоді;
- аптекам на суму 50 000 грн.;

- лікарням – 105 000 грн., у тому числі оплата за рахунок бюджетних коштів, яку проведено у попередньому звітному періоді, становить 75 000 грн.

У цьому звітному періоді були:

- здійснені витрати на закупівлю сировини -126 000 грн., у тому числі ПДВ;
- здійснені витрати на електроенергію - 6 000 грн., у тому числі ПДВ;
- відвантажені медикаменти як благодійна допомога дитячому садочку на суму 3 000 грн.;
- здійснені витрати на організацію та проведення прийомів – 2400 грн., у тому числі ПДВ.

Необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню у звітному податковому періоді.

Завдання 4.

На підставі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Ритм».

Вихідні дані:

1. Відвантажено згідно з товарно-транспортною накладною обігрівачі "ТК 345" у кількості 24 шт. на суму 2400 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна надана.
2. Отримано від ТОВ "Вітань" за накладною деталі на суму 9600 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна отримана.
3. Прийнято участь у семінарі з питань оподаткування, що проводився фірмою "Аудит" (фірма не є платником ПДВ). За участь з семінарі отримано і сплачено рахунок в сумі 270 грн.
4. Отримана попередня оплата від ТОВ "Троянський кінь" за кондиціонери, що підлягають відвантаженню у наступному місяця - 48000 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна є.
5. Отриманий за накладною холодильник (для невиробничих цілей) за

договірною вартістю 6900 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна є.

Завдання 5.

На підставі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Норма» .

Вихідні дані:

1. Проведена попередня оплата постачальнику - неплатнику ПДВ за товари, що підлягають відвантаженню в наступному періоді у розмірі 20000 грн.

2. Повернені частково товари покупцями, реалізовані в минулому періоді, за продажною вартістю 1800 грн., у тому числі ПДВ. Собівартість товару - 800 грн.

3. Отримані товари по імпорту на суму 3000 дол. США. Курс - 8 грн. за 1\$ США. Митний збір - 100 грн., мито - 10%. Сплачений ПДВ при імпорті.

4. Отриманий рахунок і податкова накладна за придбані в Україні товари на суму 3000 грн., у тому числі ПДВ.

5. Відвантажені товари резидентам на суму 39000 грн., у тому числі ПДВ. Собівартість товарів - 21000 грн.

6. Реалізовані товари на експорт в Угорщину за контрактною вартістю 3000 євро за курсом 10 грн./євро. Собівартість реалізації 10000 грн. Митні платежі - 500 грн.

7. Придбані невиробничі основні фонди на суму 24000 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна є.

8. Отримані товари на суму 20000 грн., крім того ПДВ, в рахунок раніше наданого авансу (див. операцію 1).

Завдання 6.

На підставі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Будівельник».

Вихідні дані:

1. Отримано від постачальника виробничі запаси суму 12600 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна відсутня.
2. Відвантажено товарів за договірною вартістю на суму 180000 грн., у тому числі ПДВ.
3. Відвантажено за бартером продукції на суму 33600, у тому числі ПДВ. В обмін отримано транспортні послуги. Податкова накладна є.
4. Отримана попередня оплата за готову продукцію, яка підлягає відвантаженню у наступному періоді на суму 66000 грн., у тому числі ПДВ.
5. Частково повернений покупцем товар на суму 600 грн., у тому числі ПДВ. Собівартість товару 200 грн. Складено коригування до податкової накладної.
6. Отримано акт виконаних робіт і податкова накладна за роботи по будівництву приміщення спортивного залу та кімнати відпочинку робітників на суму 48000 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна є.
7. Сплачено аванс постачальнику за майбутні поставки сировини на суму 14400 грн., крім того ПДВ. Податкова накладна отримана.

Завдання 7.

На підставі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Максим».

Вихідні дані:

1. Сума отриманих маркетингових послуг складає 4100 грн., у тому числі ПДВ. Накладна не отримана.
2. Отриманий за накладною телевізор для кімнати відпочинку за договірною вартістю 2490 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна є.
3. Отриманий рахунок і податкова накладна за комунальні послуги на суму 1540 грн., у тому числі ПДВ.
4. Придбало кабель за імпортом за договірною вартістю 1000 дол. США. Курс НБУ на дату митного оформлення – 8 грн./дол. Мито -10%. Митний збір - 200 грн.

Суму ПДВ слід визначити самостійно.

5. Відвантажена готова продукція на експорт за договірною вартістю 18000 грн.

6. Відвантажена готова продукція вітчизняним покупцям за договірною вартістю 60000 грн., у тому числі ПДВ. Частина була сплачена у попередньому місяці на суму 9600 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна є.

Завдання 8.

На підставі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Бетті».

Вихідні дані:

1. Відвантажено покупцю світильники на суму 6600 грн., у тому числі ПДВ.

2. Отримано від постачальника сировина на суму 12600 грн., крім того ПДВ.

Податкова накладка отримана.

3. Відвантажено покупцю товарів на суму 18000 грн., крім того ПДВ.

4. Отримано рахунок за електричні послуги від ВАТ «Обленерго» на суму 2400 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна отримана.

5. Отримана попередня оплата від покупців за товари, що підлягають відвантаженню у наступному періоді - 42000 грн., у тому числі ПДВ.

6. Встановлена помилка у відображенні суми податкових зобов'язань за попередній звітний період, яка пов'язана з тим, що підприємством занижено дохід від реалізації товарів на суму 4200 грн., у тому числі ПДВ.

7. Нарахована і сплачена орендна плата за отримане в оренду складське приміщення на суму 5400 грн., крім того ПДВ. Податкова накладна відсутня.

Завдання 9.

На підставі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Дунай».

Вихідні дані:

1. Придбано вантажний автомобіль для виробничих цілей за договірною вартістю 54000 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна отримана.
2. Реалізовані товари на суму 78000 грн., у тому числі ПДВ. Покупцем перерахована часткова оплата на суму 50000 грн.
3. Придбано товарний знак на суму 3600 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна отримана.
4. Отримано акт виконаних послуг з дослідження ринку збуту продукції на загальну суму 9600 грн., крім того ПДВ. Частка перерахована з поточного рахунку – 3000 грн. Податкова накладна не отримана.
5. Придбані виробничі запаси на загальну суму 42000 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна отримана.
6. Частка запасів повернена постачальнику у зв'язку з виявленим браком на суму 4800 грн.

Завдання 10.

На підставі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Спеціаліст».

Вихідні дані:

1. Реалізовано продукцію власного виробництва на суму 30000 грн., у тому числі ПДВ. Собівартість реалізації - 20000 грн. Рахунок оплачений.
2. Ліквідовано об'єкт основних засобів за рішенням підприємства, первісна вартість - 12000 грн., знос – 10000 грн.
3. Сплачені аванси постачальникам за товари, що підлягають відвантаженню в майбутньому періоді - 9600 грн., у тому числі ПДВ
4. Реалізовані товари па експорт в Росію за контрактною вартістю 4000 євро за курсом 10 грн./ євро. Собівартість реалізації 30000 грн. ^e
5. Безкоштовно передані товари іншій організації, фактична собівартість (на рівні звичайних цін) - 2000 грн.

7. Придбана методична література на суму 1800 грн., крім того ПДВ. Податкова накладна отримана.

8. Придбані меблі для кімнати відпочинку за договірною вартістю 2700 грн., крім того ПДВ.

РОЗДІЛ 6. ОБЛІК ІНШИХ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

6.1. Облік акцизного податку

Акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції), а також особливий податок на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами.

Підакцизні товари (продукція) – це товари за кодами згідно з УКТ ЗЕД, на які встановлено ставки акцизного податку.

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;
- нафтопродукти, скраплений газ;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.

Платники акцизного податку - це:

- особа, яка виробляє підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини.

- суб'єкт господарювання або фізична особа, яка ввозить підакцизні товари (продукцію) на митну територію України.

Об'єктами оподаткування акцизним податком є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);
- реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу,

а також своїм працівникам;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;

Не підлягають оподаткуванню операції з вивезення (експорту) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України.

Звільняються від оподаткування операції з:

- реалізації легкових автомобілів для інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також легкових автомобілів спеціального призначення, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичними представництвами іноземних держав, консульськими установами іноземних держав та для особистого використання членами дипломатичних представництв іноземних держав, консульських установ іноземних держав виходячи з принципу взаємності стосовно кожної окремої держави.

- ввезення фізичними особами на митну територію України підакцизних товарів (продукції) в обсягах, що не перевищують норм безмитного ввезення, встановлених законом тощо.

Ставки оподаткування: адвалорні, специфічні, змішані.

Ставки на підакцизні товари наведені у ст. 215 ПКУ.

База оподаткування акцизним податком:

У разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок базою оподаткування є:

- вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку;

- вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без податку на додану вартість та з урахуванням

акцизного податку. Митна вартість товарів, що ввозяться на митну територію України, визначається відповідно до Митного кодексу України.

У разі обчислення податку із застосуванням специфічних ставок з вироблених на митній території України або ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є їх величина, визначена в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках.

При псуванні, знищенні, втраті підакцизних товарів (продукції) базою оподаткування є вартість та обсяги втрачених товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат відповідно до ПКУ.

Дата виникнення податкових зобов'язань акцизного податку визначається за правилами, наведеними у табл.6.1

Таблиця 6.1

Дата виникнення податкових зобов'язань акцизного податку

№ з/п	Умови нарахування податкових зобов'язань акцизного податку	Дата виникнення податкових зобов'язань
1	2	3
1	При реалізації виробником підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України	Є дата реалізації підакцизних товарів (продукції) особою, яка їх виробляє
2	У разі ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України	Є дата подання митному органу митної декларації для митного оформлення або дата нарахування такого податкового зобов'язання митним органом у визначених законодавством випадках
3	При передачі підакцизних товарів (продукції), вироблених з давальницької сировини	Є дата відвантаження підакцизних товарів (продукції) виробником замовнику або за його дорученням іншій особі
4	При використанні підакцизних товарів (продукції) для власних виробничих потреб	Є дата передачі підакцизних товарів (продукції) для такого використання, крім використання для виробництва підакцизних товарів (продукції).
	Якщо підакцизні товари (продукція) зіпсовані, знищені, втрачені	Є дата складання відповідного акта

Податковий період для сплати податку відповідає календарному місяцю.

Платник податку з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, та імпортер алкогольних напоїв та тютюнових виробів подає

щомісяця не пізніше 20 числа наступного періоду органу державної податкової служби за місцем реєстрації декларацію акцизного податку за формою, затвердженою у порядку, встановленому ПКУ.

Суми податку перераховуються до бюджету виробниками підакцизних товарів (продукції) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого для подання податкової декларації за місячний податковий період.

Суми податку з алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий не денатурований, сплачуються при придбанні марок акцизного податку.

Підприємства, які виробляють вина виноградні з додаванням спирту та міцні, вермути, інші заброджені напої з додаванням спирту, суміші із заброджених напоїв з додаванням спирту, суміші заброджених напоїв з безалкогольними напоями з додаванням спирту, сплачують податок при придбанні марок акцизного податку на суму, розраховану із ставок податку на готову продукцію, вироблену з виноматеріалів чи суслу, при виробництві яких використовується спирт етиловий.

Власник готової продукції, виробленої з давальницької сировини, сплачує податок виробнику (переробнику) не пізніше дати відвантаження готової продукції такому власнику або за його дорученням іншій особі.

Податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) сплачується платниками податку до або в день подання митної декларації.

У разі ввезення маркованої підакцизної продукції на митну територію України податок сплачується під час придбання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації.

Визначимо суму акцизного податку на умовному прикладі, що має сплатити суб'єкт господарювання.

Вихідні дані

ВАТ «Винзавод» – виробник алкогольних напоїв та пива. Підприємство відвантажило в звітному періоді покупцю МПП «Світанок» вина виноградні

натуральні в об'ємі 15000 л. Оплата у звітному періоді не отримана. Контрактна вартість становить 152400 грн. без ПДВ (без акцизного податку). Код продукції згідно з УКТ ЗЕД (пп.215.3.1 п.215.3 ст.215 ПКУ) – 2204. Ставка акцизного податку становить 0,01 грн. за 1 л.

Розв'язання

1. Визначимо суму акцизного податку за твердою ставкою:

$АП = 15000 \times 0,01 = 150$ грн., де АП – акцизний податок.

2. Визначимо контрактну вартість з урахуванням непрямих податків за формулою:

$$B = B' + B' \times 20\% + АП, \quad (6.1)$$

де B – контрактна вартість з урахуванням непрямих податків;

B' – контрактна вартість без урахування непрямих податків;

АП – акцизний податок.

$B = 152400 + 152400 \times 20\% + 150 = 183030$ грн.

Висновок: сума акцизного податку, що підлягає сплаті в бюджет з реалізації вина виноградного натурального, становить 150 грн.

Розрахунок акцизного податку здійснюється на підставі первинних документів (відомості виготовлення підакцизної продукції, накладних на продаж підакцизної продукції, платіжних доручень, актів на списання підакцизної продукції, вантажних митних декларацій тощо).

Для відображення зобов'язань за податком в обліку з метою оподаткування можна використовувати дані бухгалтерського обліку, зокрема, кореспонденцію рахунку 641 "Розрахунки за податками" (аналітичний рахунок - акцизний податок). За кредитом цього рахунка відображається перерахування податків, за дебетом — сплата, належні відшкодування з бюджету, списання, тощо.

Кредитовий залишок по рахунку 641 "Розрахунки за податками" вказує на заборгованість підприємства за нарахованими, але не сплаченими податками. У разі

переплати за окремими податками цей рахунок має дебетовий залишок і відображається в балансі у складі дебіторської заборгованості за рахунками.

Податкова звітність з акцизного податку представлена Декларацією акцизного податку за формою, розробленою відповідно до вимог ПКУ. Декларація акцизного податку складається та подається платником акцизного податку з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, та імпортером алкогольних напоїв та тютюнових виробів на підставі Порядку заповнення та подання Декларації акцизного податку.

6.2. Облік інших податків, зборів, платежів

6.2.1. Мито. Види мита та його облік.

Систему митних платежів можна розділити на дві групи:

1. Основні - обов'язкові платежі, що стягуються в більшості випадків при перетині митного кордону з суб'єктів, що не характеризуються специфічними особливостями:

- мито;

- непрямі податки, що стягуються в подібних ситуаціях (ПДВ, акцизний податок).

2. Додаткові - митні платежі, що стягуються з платників за додатково надані послуги або дії, або що характеризують платника, що відрізняється специфічними особливостями (збори за зберігання товарів, збори за митний супровід вантажів, збори за видачу ліцензій, плата за участь в митних аукціонах).

Мито - вид митного платежу, що стягується з товарів, переміщуваних через митний кордон держави (що ввозяться, вивозяться або наступних транзитом).

Диференціація видів мита може здійснюватися по декількох критеріях (табл.6.2).

Об'єкт оподаткування митом – товари, що переміщуються, відносно яких повинно нараховуватися мито.

Види мита

№	Ознаки класифікації	Види миту
1	2	3
1	Характер спрямованості переміщуваних товарів, об'єктів	ввізні
		вивізні
		транзитні
2	Характеристика платника мита	з юридичних осіб
		з фізичних осіб
3	Вид застосування ставки	адвалорні - в % до митної вартості оподатковуваних товарів
		специфічні - у встановленому розмірі за одиницю виміру товару, що ввозиться (кілограм, метр)
		комбіновані (змішані) - поєднання адвалорних і специфічного мита
4	Економічна характеристика проведених операцій	сезонні - ставки, за допомогою яких можливе оперативне реагування на ввезення і вивіз на територію держави сезонних товарів (термін їх введення не може перевищувати шести місяців)
		антидемпінгові - ставки, що є певною надбавкою до звичайного імпортного мита. Застосовуються при ввезенні на територію держави товарів за цінами нижчим (демпінговим), ніж їх ціна в країні, і загрозливим підірвати основи виробництва країни-імпортера. За допомогою антидемпінгового мита ціни товарів, що імпортуються, піднімаються до рівня, на якому з ними можуть конкурувати вітчизняні.
		спеціальні - ставки мита, що захищають митну територію від ввезення товарів, загрозливих вітчизняним виробникам
		компенсаційні - ставки мита, вживані до товарів, що ввозяться, відносно яких використовувався механізм субсидій, що відповідно знизило їх ціну, і це загрожує завдати збитку вітчизняному виробництву
		особливі - ставки, що реалізують захисні функції

База оподаткування митом - митна вартість переміщуваних товарів, відносно яких повинен нараховуватися мито. Митна вартість перераховується в національну валюту по курсу НБУ, що діє на день подачі митній декларації.

Порядок сплати і ставки мита визначаються Єдиним митним тарифом України.

У основі числення мита лежить митна вартість товару і транспортного засобу. Визначення митної вартості здійснюється за різними методами(табл. 6.3).

Механізм вживання пільг при сплаті мита включає:

- звільнення від сплати митного збору певних категорій платників;
- зменшення ставок мита; повернення раніше сплачених сум митних зборів;

- звільнення від митного збору певних предметів.

Таблиця 6.3

Методи визначення митної вартості товарів

№ з/п	Види методів	Порядок визначення митної вартості товарів
1	2	3
1	Оцінка за ціною операції з товарами, що ввозяться	Митна вартість визначається як ціна операції, фактично сплачена або підлягаюча сплаті за товар, що ввозиться, на момент пересічення ним митного кордону
2	Оцінка за ціною операції з ідентичними товарами	Митна вартість визначається як ціна операції з ідентичними товарами. Ідентичність передбачає схожість по основних характеристиках (виробник, країна виготовлення, якість, знос тощо).
3	Оцінка за ціною операції з однорідними товарами	Митна вартість визначається як ціна операції з однорідними товарами. Однорідні товари не обов'язково однакові в усіх відношеннях, але мають схожі характеристики і комерційно замінювані
4	Оцінка на основі віднімання вартості	Митна вартість визначається як ціна за продаж ідентичних або однорідних товарів на внутрішньому ринку за вирахуванням сум імпорتنих митних платежів, комісійних винагород, витрат на транспортування
5	Оцінка на основі складання вартості	Митна вартість визначається як сума загальних витрат, характерних для продажу ідентичних або однорідних товарів
6	Резервний метод	Ціна операції визначається з врахуванням світової практики на основі чинного законодавства при неможливості застосувати попередні методи. Рішення про використання даного методу приймається митними органами

Мито сплачується безпосередньо митному органу одночасно з прийняттям митної декларації або до її прийняття. Мито зараховується до Державного бюджету, а митні органи здійснюють контроль за правильністю її числення і сплатою збору. Механізм внесення митного збору передбачає певні гарантії (форми забезпечення внесення платежів): застава товарів; гарантії фінансово-кредитних установ; гарантії третіх осіб; внесення сум, що належать, на депозит.

Визначимо суму мита на умовному прикладі, що має сплатити суб'єкт господарювання.

Вихідні дані

Підприємство-резидент «Норма» на підставі договору купівлі-продажу з підприємством-нерезидентом «ЛЮТ» одержало товар на суму 55000 дол. США, у тому числі транспортні послуги на території України на 200 дол. США на умовах

СРТ (перевезення оплачене до пункту призначення) м. Ізмаїл. Даний товар обкладається митом за ставкою 10%. Курс НБУ на дату оформлення вантажної митної декларації – 8 грн./дол. США.

Розв'язання

1. Фактурна вартість становить:

$$\Phi B = 55000 \times 8,0 = 440000 \text{ грн.},$$

де ΦB - фактурна вартість.

2. Транспортні витрати по території України становлять:

$$TB = 200 \times 8 = 1600 \text{ грн.},$$

де TB – транспортні витрати.

3. Митна вартість визначається шляхом зменшення фактурної вартості на вартість транспортування по Україні:

$$MB = 440000 - 1600 = 438400 \text{ грн.},$$

де MB – митна вартість.

4. Мито розраховане за формулою:

$$M = MB \times C_m, \quad (6.2)$$

де M – мито;

MB – митна вартість;

C_m – ставка мита.

$$M = 438400 \times 10\% = 43840 \text{ грн.}$$

Розрахунок мита здійснюється митними органами на підставі вантажних митних декларацій .

Для відображення зобов'язань за митом в обліку з метою оподаткування можна використовувати дані бухгалтерського обліку.

Так, операції по нарахуванню та сплаті мита відображаються за наступною кореспонденцією рахунків (табл.6.4)

Відображення типових операцій по нарахуванню та сплаті мита

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума	
		Дт	Кт	\$ США	грн.
1	2	3	4	5	6
1	Підприємством «Старт» відвантажені на експорт товари за контрактною вартістю 10000 \$ США. Курс НБУ на дату складання вантажної митної декларації 8,0 грн. / \$ США	362	702	10 000	80 000
2	Сума нарахованого та сплаченого мита – 1000 грн.	93	377	-	1000
		377	311	-	1000
3	Підприємством «Майстер» одержані за імпортом товари за контрактною вартістю 20000 \$ США. Курс НБУ на дату складання вантажної митної декларації 8,0 грн. / \$ США	28	632	20000	160000
4	Сума нарахованого та сплаченого мита – 2000 грн.	28	377		2000
		377	311		2000

Регламентована податкова звітність по нарахуванню та сплаті мита податковим законодавством не передбачена.

Державне мито

Державне мито є платою, яка стягується за здійснення юридично значимих дій на користь юридичних і фізичних осіб уповноваженими на це компетентними органами і видачу ним відповідних документів, що мають правове значення. Особливості вживання механізму державного мита регулюються ДКМУ «Про державне мито».

Платниками державного мита виступають юридичні та фізичні особи, які звертаються у відповідні органи і на користь яких останні здійснюють юридично значимі дії і видають документи, підтверджуючі це.

Об'єктом оподаткування виступають певні дії, з яких стягується державне мито (подання до суду позовних заяв, касаційних скарг, здійснення нотаріальних дій, реєстрація актів цивільного стану, оформлення документів на право виїзду за кордон і запрошення до України громадян інших держав, видача паспортів, прописка).

Державне мито стягується:

- з позовних заяв, заяв з переддоговірних суперечок, заяв (скарг) у справах окремого виробництва і скарг на рішення, прийняті відносно релігійних організацій, з касаційних скарг на вирішення судів і скарг на рішення, що вступили в законну силу, а також за видачу судами копій документів;

- з позовних заяв і заяв кредиторів у справах про банкрутство;

- за здійснення нотаріальних дій державними нотаріальними конторами і виконавськими комітетами, а також за видачу дублікатів нотаріально засвідчених документів;

- за реєстрацію актів цивільного стану;

- за видачу документів на право виїзду за кордон і про запрошення до України осіб з інших країн, за продовження терміну їх дії і за внесення змін до цих документів;

- за реєстрацію національних паспортів іноземних громадян або документів, які їх замінюють;

- за видачу або продовження посвідок на проживання;

- за видачу візи до національного паспорта іноземного громадянина або документа, який його замінює, на право виїзду з України і в'їзду до України, а також із заяв про прийняття в громадянство України і про вихід з громадянства України;

- за видачу нового зразка паспорта громадянина України;

- за оформлення нового зразка паспорта громадянина України для поїздки за кордон, за видачу громадянам України закордонного паспорта на право виїзду за кордон або продовження терміну його дії;

- за реєстрацію місця проживання;

- за видачу дозволів на право полювання і рибальства;

- за операції по випуску (емісії) коштовних паперів, окрім облігацій державних і місцевих позик, і з видачі приватизаційних паперів;

- за операції з об'єктами нерухомого майна, які здійснюються на товарних біржах, окрім операцій по примусовому відчуженню такого майна;

- за проведення прилюдних торгів (аукціону, тендеру) об'єктами нерухомого майна, окрім операцій по примусовому відчуженню такого майна у випадках,

передбачених законами України

- за дії із здобуття патентів на сорти рослин і продовженням їх дії.

Ставки державного мита визначаються декількома методами (табл. 6.5)

Таблиця 6.5

Ставки державного мита

№ з/п	Вид ставки	Порядок застосування ставки державного мита
1	2	3
1	Адвалорні	У відсотках до ціни договору, вартості майна, позову тощо
2	У встановленому розмірі: - у абсолютних грошових сумах; - у сумах, обчислених у відповідних частинах до офіційно встановлених величин (мінімальна заробітна плата, неоподатковуваний мінімум доходів).	

Від сплати державного мита звільняються:

1) позивачі - працівники і службовці - по позовах про стягнення заробітної плати і по інших вимогах стосовно трудових правовідносин; члени колективних сільськогосподарських підприємств, працівники селянських (фермерських) господарств - по позовах до колективних сільськогосподарських підприємств, селянським (фермерським) господарствам про оплату праці і по інших вимогах, пов'язаних з трудовою діяльністю;

2) позивачі - по позовах з авторського права, а також з права на відкриття, винахід, раціоналізаторську пропозицію і промислові зразки;

3) громадяни - по касаційних скаргах і скаргах на рішення, що вступили в законну силу, у справах про розірвання браку;

4) позивачі - по позовах про відшкодування збитків, заподіяних каліцтвом або іншим збитком для здоров'я, а також смертю годувальника;

5) позивачі - по позовах про стягнення аліментів;

6) сторони - по спорах, пов'язаних з відшкодуванням збитків, заподіяних громадянинові незаконним засудженням, незаконним притягуванням до кримінальної відповідальності, незаконним узяттям під варту, незаконним накладенням адміністративного стягнення, а також пов'язаних з виплатою грошовій

компенсації, поверненням майна або відшкодуванням його вартості громадянам, реабілітованим жертвам політичних репресій в Україні;

7) органи соціального страхування і органи соціального забезпечення - по регресних позовах про стягнення з лиця, яке заподіяло збиток, сум допомоги і пенсій, виплачених потерпілому або членам його сім'ї, а органи соціального забезпечення - також по позовах про стягнення неправильно виплачених допомоги і пенсій;

8) позивачі - по позовах про відшкодування матеріальних збитків, заподіяних злочином;

9) громадяни - за видачу або посвідчення вірності копій документів, необхідних для призначення і здобуття державної допомоги і пенсій, а також в справах опіки і усиновлення (удочеріння);

10) державні і суспільні органи, підприємства, установи, організації і громадяни, які звернулися у випадках, передбачених чинним законодавством, із заявами до суду про захист прав і інтересів інших осіб, а також споживачі - по позовах, пов'язаних з порушенням їх прав.

Державне мито сплачується по місцю розгляду і оформлення документів і зараховується до бюджету місцевої самоврядності, окрім мита, що стягується з позовних заяв, які подаються до арбітражного суду, із заяв про перевірку рішень, визначень і постанов арбітражних судів в порядку нагляду, а також за дії, пов'язані із здобуттям патентів на сорти рослин, продовженням їх дії.

Особливістю державного мита є можливість сплати її в іноземній валюті. Якщо податки сплачуються лише в національній валюті України, то державне мито може сплачуватися і в іноземній валюті (позови, подані до суду або арбітражний суд відносно об'єктів, що оцінюються в іноземній валюті, або за дії і операції в іноземній валюті).

Сплата мита може здійснюватися в декількох формах:

а) готівкою:

- у національній валюті;

- у іноземній валюті в перерахунку по курсу НБУ;

б) перерахуванням через відділення банків сум мита з рахунків платників;

З позовів, що подаються до суду і арбітражний суд в іноземній валюті, а також за дії і операції в іноземній валюті державне мито сплачується в іноземній валюті.

Особи, постійно проживаючі або такі, що знаходяться за межами України, сплачують мито, виходячи з розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян, еквівалентного 600 долларам США, або в іншій валюті і розмірах.

6.2.2. Облік плати за землю та збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства

Плата за землю - це загальнодержавний податок, який справляється у формі земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності.

Платниками податку на землю є:

- власники земельних ділянок, земельних часток (паїв);
- землекористувачі.

Об'єктами оподаткування податку на землю є:

- земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні;
- земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Базою оподаткування податку на землю є:

- нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку, встановленого цим розділом;
- площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Підставою для нарахування земельного податку є дані державного земельного кадастру.

Ставки податку на землю встановлені різні в залежності від місцезнаходження, функціональності земельної ділянки.

Так, за земельні ділянки сільськогосподарських угідь (незалежно від місцезнаходження) за один гектар сільськогосподарських угідь встановлюються у відсотках від їх нормативної грошової оцінки у таких розмірах:

- для ріллі, сіножатей та пасовищ - 0,1;

- для багаторічних насаджень - 0,03.

Ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено (незалежно від місцезнаходження) встановлюється у розмірі 1% від їх нормативної грошової оцінки, за винятком земельних ділянок сільськогосподарських угідь.

Ставки податку за земельні ділянки, розташовані в межах населених пунктів, нормативну грошову оцінку яких не проведено встановлюються у таких розмірах (табл. 6.6)

Таблиця 6.6

Ставки податку за земельні ділянки, розташовані в межах населених пунктів, нормативну грошову оцінку яких не проведено

Групи населених пунктів з чисельністю населення, тис. осіб	Ставки податку, гривень за 1 кв. метр	Коефіцієнт, що застосовується у містах Києві, Сімферополі, Севастополі та містах обласного значення
1	2	3
до 3	0,24	
від 3 до 10	0,48	
від 10 до 20	0,77	
від 20 до 50	1,2	1,2
від 50 до 100	1,44	1,4
...		
від 1000 і більше	3,36	3,0

У курортних населених пунктах, у гірських та передгірних районах застосовуються коефіцієнти за вимогами ст. 275 ПКУ.

Ставки податку за земельні ділянки (за винятком сільськогосподарських угідь та земель лісогосподарського призначення) диференціюють та затверджують відповідні сільські, селищні, міські ради виходячи із ставок податку, приведених у таблиці, функціонального використання та місцезнаходження земельної ділянки, але не більше трикратного розміру цих ставок податку, з урахуванням відповідних коефіцієнтів.

Особливі розміри ставок земельного податку встановлюють за земельні ділянки (в межах населених пунктів), зайняті житловим фондом, автостоянками для зберігання особистих транспортних засобів громадян, гаражами, садовими і

дачними будинками фізичних осіб, а також за земельні ділянки, надані для потреб сільськогосподарського виробництва, водного та лісового господарства, які зайняті виробничими, культурно-побутовими, господарськими та іншими будівлями і спорудами - у розмірі 3 %.

Особливі розміри ставок земельного податку встановлюють за земельні ділянки на територіях та об'єктах історико-культурного призначення, які надані підприємствам промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони тощо, які розташовані за межами населених пунктів.

Податковий період для плати за землю є календарний рік.

Платники плати за землю (крім фізичних осіб) самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому ПКУ, з розбивкою річної суми рівними частками за місяцями. Подання такої декларації звільняє від обов'язку подання щомісячних декларацій.

При поданні першої декларації (фактичного початку діяльності як платника плати за землю) разом з нею подається довідка (витяг) про розмір нормативної грошової оцінки земельної ділянки, а надалі така довідка подається у разі затвердження нової нормативної грошової оцінки землі.

Податкове зобов'язання сплачується рівними частками за місцезнаходженням земельної ділянки за податковий період, який дорівнює календарному місяцю, щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця.

Податок фізичними особами сплачується протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення.

Пільги щодо сплати податку на землю наведено у табл. 6.7.

Розглянемо приклад розрахунку плати за землю для суб'єкта господарювання.

Пільги щодо сплати податку на землю

Від сплати податку на землю звільняються		
Фізичні особи	Юридичні особи	
1	2	
Інваліди першої і другої групи	Заповідники, парки державної та комунальної власності, ботанічні сади, дендрологічні і зоологічні парки, пам'ятки природи тощо	
Фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років		
Пенсіонери (за віком)		
Ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"		
Фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи тощо	Дослідні господарства науково-дослідних установ і навчальних закладів сільськогосподарського профілю та професійно-технічних училищ	
<p>Звільнення від сплати податку поширюється на одну земельну ділянку за кожним видом використання у межах норм:</p> <ul style="list-style-type: none"> - для ведення особистого селянського господарства - у розмірі не більш як 2 гектари; - для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка): у селах - не більш як 0,25 гектара, в селищах - не більш як 0,15 гектара, в містах - не більш як 0,10 гектара; - для індивідуального дачного будівництва - не більш як 0,10 гектара; - для будівництва індивідуальних гаражів - не більш як 0,01 гектара; - для ведення садівництва - не більш як 0,12 гектара. 	Органи державної влади, місцевого самоврядування, прокуратури, заклади, спеціалізовані санаторії України для реабілітації, лікування та оздоровлення хворих, військові формування, утворені відповідно до законів України, Збройні Сили України та Державна прикордонна служба України, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів	
	Дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України незалежно від їх підпорядкованості	
	Релігійні організації за земельні ділянки, надані для будівництва і обслуговування культових та інших будівель, необхідних для забезпечення їх діяльності, благодійні організації	
	Санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських організацій інвалідів тощо	
	Дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форм власності і джерел фінансування, заклади культури, науки, освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів	
	Новостворені фермерські господарства протягом 3 років, а в трудонедостатніх населених пунктах - протягом 5 років тощо	
	<p>Не підлягають оподаткуванню:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сільськогосподарські угіддя зон радіоактивно забруднених територій; - землі сільськогосподарських угідь, що перебувають у тимчасовій консервації або у стадії сільськогосподарського освоєння; - землі дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування тощо. - земельні ділянки кладовищ, крематоріїв та колумбаріїв тощо. 	

Вихідні дані

Станом на 1 січня 2012 року підприємство мало у власності наступні земельні ділянки:

– сільськогосподарські рілля - 220,0000 га. Нормативна грошова оцінка ділянки -3800,00 грн. / Га (для розрахунку застосовується результат добутку коефіцієнтів індексації 3,2 за 1996-2011 рік);

- земельна ділянка в населеному пункті - 200,40 кв. м. Нормативна грошова оцінка земельної ділянки - 1900,00 грн. / кв. м. (для розрахунку застосовується результат добутку коефіцієнтів індексації 1,254 за 2007-2011 рік);

- земельна ділянка в населеному пункті - 320,55 кв. м. Нормативна грошова оцінка не проведена. Населений пункт обласного значення з чисельністю населення 220 тис. чоловік, ставки податку місцевими радами не встановлені.

Пільг щодо сплати земельного податку підприємство не мало, землю в оренду не надавало.

Розв'язання

Річна сума земельного податку (ЗП) за земельні ділянки визначається таким чином:

1) Рілля:

$$\text{ЗП} = 3800,00 \times 3,2 \times 220,00 \times 0,1\% = 2675,20 \text{ грн.}$$

2) Земельна ділянка в населеному пункті, за яким проведена нормативна грошова оцінка:

$$\text{ЗП} = 1900,00 \times 1,254 \times 200,40 \times 1\% = 4774,73 \text{ грн.}$$

3) За земельну ділянку в населеному пункті, нормативна грошова оцінка якої не встановлена:

У цьому випадку застосована ставка податку для неоцінених земельних ділянок, розташованих у населених пунктах з чисельністю населення від 100 до 250 тис. осіб та коефіцієнт 1,6.

$$\text{ЗП} = 320,55 \times 1,83 \times 1,6 = 938,57 \text{ грн.}$$

Висновок: річна сума земельного податку склала 8388,5 грн.

Підставою для нарахування орендної плати за земельну ділянку є договір оренди такої земельної ділянки.

Платником орендної плати є орендар земельної ділянки.

Об'єктом оподаткування орендної плати є земельна ділянка, надана в оренду.

Розмір та умови внесення орендної плати встановлюються у договорі оренди між орендодавцем (власником) і орендарем.

Розмір орендної плати встановлюється у договорі оренди, з урахуванням особливостей, визначених ПКУ.

Податковий період, порядок обчислення орендної плати, строк сплати та порядок її зарахування до відповідних бюджетів визначені як для податку на землю.

Підставою обчислення плати за землю є такі первинні документи, як дані земельного кадастру, відомості про наявні земельні ділянки, про пільги на плату за землю тощо.

Облік плати за землю з метою оподаткування можна вести за правилами бухгалтерського обліку з використанням відповідних рахунків. Так, операції по нарахуванню та сплаті плати за землю відображаються записами:

Дт 92 Кт 641 – при нарахуванні плати за землю;

Дт641 Кт 311 – при сплаті у бюджет плати за землю.

На підставі облікових даних формуються фінансові показники для Податкової декларації з плати за землю, яка за встановленою формою з відповідними додатками подається в органи податкової служби за місцезнаходженням земельних ділянок суб'єкта господарювання.

Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства

Нормами п.4 підрозд. 10 розд. XX «Інші перехідні положення» розд. XX ПКУ до 01.01.2015р. передбачені правила нарахування та сплати збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства у відповідності до ЗУ «Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства» (до 01.01.2015р.), який визначає порядок справляння та використання збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Платниками збору є суб'єкти підприємницької діяльності незалежно від форм власності та підпорядкування, які реалізують в оптово-роздрібній торговельній мережі та мережі громадського харчування алкогольні напої та пиво.

Виробники алкогольних напоїв та пива є платниками збору лише за умови реалізації ними цієї продукції в роздрібній торгівлі безпосередньо споживачам. У разі постачання такої продукції суб'єктам оптової та роздрібною торгівлі власного виробництва вони не є платниками збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

У разі реалізації алкогольних напоїв та пива за договорами комісії (консигнації) платниками збору є суб'єкти підприємницької діяльності (крім виробників-комітентів у разі здійснення ними оптової торгівлі алкогольних напоїв та пива), які отримують на свій рахунок кошти або інші види компенсації за продаж цієї продукції.

Об'єктом оподаткування збором є виручка - товарооборот, одержаний на всіх етапах реалізації в оптово-роздрібній торговельній мережі та мережі громадського харчування алкогольних напоїв та пива, у тому числі за операціями, що не передбачають оплати у грошовій формі.

Ставка збору становить 1,5% від об'єкта оподаткування.

Податковий період – календарний місяць.

Первинними документами, які підтверджують правомірність обчислення збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, є накладні на продаж та акти передачі алкогольних напоїв та пива в оптово-роздрібну торговельну мережу та мережу громадського харчування, платіжні документи тощо.

Приклад розрахунку збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства підприємством – не виробником алкогольних напоїв та пива наведено на рис.6.1.

Дані розрахунків в обліку з метою оподаткування доцільно відображати за правилами бухгалтерського обліку з використанням кореспонденції бухгалтерських рахунків. Так, в бухгалтерському обліку операції щодо обчислення збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства проводиться записами:

Дт92 Кт641 - нарахування збору; Дт641 Кт311 - сплата збору до бюджету.

№ з/п	Вид товару	Сума виручки від реалізації товарів						Всього виручки до оподаткування
		в оптовій торговельній мережі		у роздрібній торговельній мережі		у мережі громадського харчування		
		за договорами комісії	за іншими договорами	за договорами комісії	за іншими договорами	за договорами комісії	за іншими договорами	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Алкогoльнe нaпiтки	—	20000	—	10000	—	—	30000
2	Пивo	—	—	—	15000	—	—	15000
Разом:								45000
Висновок: сума збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства до сплати в бюджет – 675 грн. (45000x1,5%).								

Рис.6.1. Розрахунок збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства

Зведені дані щодо обчислення збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства відображаються у Звіті про суму нарахованого збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства за вимогами ПКУ.

6.2.3. Облік збору за першу реєстрацію транспортного засобу.

Платниками збору за першу реєстрацію транспортного засобу є юридичні та фізичні особи, які здійснюють першу реєстрацію в Україні транспортних засобів.

Об'єкти оподаткування збору за першу реєстрацію транспортного засобу:

- транспортні засоби, в т. ч:

колісні транспортні засоби, крім:

а) транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, які повністю утримуються за рахунок бюджету, крім тих, що віднесені до транспортної групи, в порядку, визначеному головним органом у системі центральних органів виконавчої

влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту населення;

б) транспортних засобів вантажних, самохідних, що використовуються на заводах, складах, у портах та аеропортах для перевезення вантажів на короткі відстані, - товарна позиція 8709 згідно з УКТ ЗЕД;

в) транспортних засобів швидкої медичної допомоги;

г) машин і механізмів для сільськогосподарських робіт - товарні позиції 8432 і 8433 згідно з УКТ ЗЕД;

д) причепів (напівпричепів);

є) мопедів та велосипедів тощо.

- судна, зареєстровані у Державному судновому реєстрі України або у Судновій книзі України;

- літаки і вертольоти, зареєстровані у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України або у Реєстрі державних повітряних суден України, крім:

а) літаків і вертольотів Збройних Сил України та системи центральних органів виконавчої влади.

База оподаткування за першу реєстрацію транспортного засобу визначається:

- для колісних транспортних засобів:

а) для мотоциклів, легкових автомобілів (крім легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном), автобусів (у тому числі мікроавтобусів), тракторів, вантажних автомобілів (у тому числі сідельних тягачів, інших спеціалізованих та спеціальних вантажних транспортних засобів) - за об'ємом циліндрів двигуна в куб. сантиметрах;

б) для легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном, - за потужністю двигуна в кВт;

- для суден:

а) для суден, обладнаних двигуном, - за потужністю двигуна в кВт;

б) для суден, які не обладнані двигуном, - за довжиною корпусу судна в сантиметрах;

- для літаків, вертольотів - за максимальною злітною масою.

Ставки збору за першу реєстрацію транспортного засобу застосовуються за кадастровим методом в залежності від об'єму циліндрів двигуна (наприклад, для мікроавтобусів – 5 грн. за 100 куб. см. об'єму циліндрів двигуна) або від потужності двигуна, довжини корпусу суден (наприклад, для легкових автомобілів – 0,5 грн. за 1кВт потужності двигуна).

Сума збору обчислюється щодо кожного транспортного засобу як добуток відповідної бази оподаткування, ставки збору та відповідного коефіцієнта.

Від сплати збору звільняються легкові автомобілі для інвалідів з об'ємом циліндрів двигуна до 1500 куб. сантиметрів, що придбані за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів та/або безоплатно передані інвалідам відповідно до законодавства України, транспортні засоби будинків-інтернатів для громадян похилого віку та інвалідів, дитячих будинків-інтернатів, пансіонатів для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатів, реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів, що фінансуються з державного та місцевого бюджетів.

Податковий період збору за першу реєстрацію транспортного засобу дорівнює календарному року.

Збір сплачується фізичними та юридичними особами перед проведенням першої реєстрації в Україні транспортних засобів.

Збір сплачується за місцем реєстрації транспортних засобів за ставками, які діють на день сплати.

Юридичні особи в десятиденний строк після першої реєстрації в Україні транспортних засобів подають відповідному органу державної податкової служби за місцем свого знаходження та за місцем реєстрації транспортного засобу розрахунок суми збору за такі транспортні засоби за формою, встановленою у порядку, передбаченому ПКУ. До розрахунку обов'язково додаються копії реєстраційних документів, завірені відповідним уповноваженим державним органом України, який проводив таку реєстрацію.

Розглянемо приклад розрахунку збору за першу реєстрацію транспортного засобу.

Вихідні дані

У підприємства «Транспорт» є легковий автомобіль марки «Toyota Camry» з об'ємом циліндрів двигуна 3456 см^3 , 2011р. випуску, зареєстровано вперше в Україні 16.01.2012р.

Необхідно визначити суму збору за першу реєстрацію транспортного засобу, яка підлягає сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Транспорт».

Розв'язання

Відповідно до пп. 234.1.2 п. 234.1 ст. 234 ПКУ ставка збору для зазначеного автомобіля становить 27,23 грн. за 100 см^3 об'єму циліндрів двигуна та згідно з пп. 234.4.1 п. 234.1 ст. 234 ПКУ коефіцієнт для всіх нових транспортних засобів дорівнює 1.

Сума збору за першу реєстрацію становить: $34,56 \times 27,23 \times 1 = 941,10$ грн.

Дані розрахунків збору за першу реєстрацію транспортного засобу в обліку з метою оподаткування доцільно відображати за правилами бухгалтерського обліку з використанням кореспонденції бухгалтерських рахунків.

Так, в бухгалтерському обліку операції щодо обчислення збору за першу реєстрацію транспортного засобу проводиться записами:

Дт92 Кт641 - нарахування збору;

Дт641 Кт311 – сплата збору до відповідного бюджету.

Зведені дані щодо обчислення збору за першу реєстрацію транспортного засобу відображаються у Розрахунку суми збору за першу реєстрацію транспортних засобів, затвердженому Наказом Міністерства фінансів України від 21.12.2012р. за № 1405.

6.2.4. Облік екологічного податку

Екологічний податок - це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного

обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року.

Платники екологічного податку - суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються:

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини;
- утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);
- тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк.

Податок, що справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення у разі використання палива, утримується і сплачується до бюджету *податковими агентами* під час реалізації такого палива.

До податкових агентів належать суб'єкти господарювання, які:

- здійснюють оптову торгівлю паливом;
- здійснюють роздрібну торгівлю паливом

Об'єктом та базою оподаткування екологічного податку є:

- обсяги та види забруднюючих речовин, які викидаються в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
- обсяги та види забруднюючих речовин, які скидаються безпосередньо у водні об'єкти;

- обсяги та види (класи) відходів, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах протягом звітного кварталу, крім обсягів та видів (класів) окремих відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання, які мають ліцензію на збирання і заготівлю окремих видів відходів як вторинної сировини і провадять статутну діяльність із збирання і заготівлі таких відходів;

- обсяги та види палива, реалізованого податковими агентами.

Ставки екологічного податку за викиди в атмосферне повітря окремих забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення визначаються кадастровим (табличним) методом за даним , наведеними у таблиці ПКУ(Наприклад: забруднюючі речовини - азот оксиди – 1221 грн. за 1т., аміак - 229 грн. за 1т. тощо). На окремі речовини встановлено класи небезпечності (1- IV класи), або орієнтовно безпечні рівні впливу таких речовин (сполук) у атмосферному повітрі населених пунктів(міліграми на куб. метр) - це враховується при визначенні ставок податку.

Ставки податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення у разі використання палива залежить від виду палива (Наприклад: бензин не етилований - 68 грн. за 1 тонну).

Окремі ставки податку встановлюються за скиди окремих забруднюючих речовин у водні об'єкти та за розміщення окремих видів надзвичайно небезпечних відходів на підставі табличних даних.

В окремих випадках при визначенні податку застосовуються коригуючі коефіцієнти.

Податковий період дорівнює календарному кварталу.

Податкові декларації подають протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, до органів державної податкової служби та сплачують податок протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання податкової декларації:

Орган виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим, територіальні органи центрального

органу виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища до 1 грудня року, що передує звітному, подають до органів державної податкової служби переліки підприємств, установ, організацій, фізичних осіб - підприємців, яким в установленому порядку видано дозволи на викиди, спеціальне водокористування та розміщення відходів, а також направляють інформацію про внесення змін до переліку до 30 числа місяця, що настає за кварталом, у якому такі зміни відбулися.

Якщо місце подання податкових декларацій не збігається з місцем перебування на податковому обліку підприємства, установи, організації, громадянина - суб'єкта підприємницької діяльності, яким в установленому порядку видано дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, спеціальне водокористування та розміщення відходів, до органу державної податкової служби, в якому таке підприємство, установа, організація або громадянин - суб'єкт підприємницької діяльності перебуває на обліку, подаються протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) періоду, копії відповідних податкових декларацій.

Якщо платник податку з початку звітного року не планує здійснення викидів, скидів забруднюючих речовин, розміщення відходів, утворення радіоактивних відходів протягом звітного року, то такий платник податку повинен повідомити про це відповідний орган державної податкової служби за місцем розташування джерел забруднення та скласти заяву про відсутність у нього у звітному році об'єкта обчислення екологічного податку. В іншому разі платник податку зобов'язаний подавати податкові декларації.

Первинними документами з метою обчислення екологічного податку є документи, які підтверджують наявність стаціонарних та пересувних джерел забруднення у суб'єкта господарювання, відомості про розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, кількість витрачених паливно - мастильних матеріалів джерелами забруднення на підприємстві, довідки

про місця розміщення стаціонарних джерел забруднення, місцезнаходження пунктів продажу палива тощо.

Розглянемо порядок розрахунку екологічного податку за звітний період на умовному прикладі.

Вихідні дані

Підприємство має:

Газовий котел, який при згорянні палива (газу, мазуту) здійснює в атмосферне повітря викиди забруднюючих речовин. За звітний рік обсяг викидів склав:

- 0,243 тонни оксидів азоту;
- 0,362 тонни оксиду вуглецю (IV клас небезпечності);
- 2,228 тонни окису вуглецю);
- 0,004 тонни сажі (I клас небезпечності).

Необхідно визначити суму екологічного податку за звітний рік.

Розв'язання

Екологічний податок за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами обчислюються за формулою, наведеною у п. 249.3 ст.249 ПКУ:

$$P_{вс} = M_i \times N_{пi}, \quad (6.3)$$

де $P_{вс}$ – податок за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення;

M_i – фактичний обсяг викиду i -тої забруднюючої речовини в тоннах;

$N_{пi}$ – ставки податку в поточному році за тонну i -тої речовини.

Розрахунок податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення наведемо у табл.6.8.

Дані розрахунків екологічного податку в обліку з метою оподаткування доцільно відображати за правилами бухгалтерського обліку з використанням кореспонденції бухгалтерських рахунків.

Розрахунок екологічного податку за викиди в атмосферне повітря
забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення

Назва викидів у атмосферне повітря	Обсяг викидів, т	Ставки податку (ст. 243 ПКУ), грн./т	Сума податку за звітний рік (р.2 x р.3), грн.
1	2	3	4
Оксиди азоту	0,243	1434,71	348,63
Оксиди вуглецю	0,362	81,08	29,35
Окис вуглецю	2,228	54,05	120,42
Сажа	0,004	10261,55	41,05
Разом:			539,45

В бухгалтерському обліку операції щодо обчислення екологічного податку проводиться записами:

Дт92 Кт641 - нарахування податку;

Дт641 Кт311 – сплата податку до відповідного бюджету.

Зведені дані щодо обчислення екологічного податку відображаються у Податковій декларації екологічного податку за нормативно встановленою формою.

Контрольні запитання, тести, практичні завдання

Контрольні запитання

1. Які товари належать до підакцизних?
2. Хто є платниками акцизного податку?
3. Які операції є об'єктами оподаткування акцизним податком?
4. Які операції з підакцизними товарами не підлягають оподаткуванню?
5. Які операції з підакцизними товарами звільняються від оподаткування?
6. Які передбачені податковим законодавством ставки оподаткування акцизним податком?
7. Що є базою оподаткування акцизним податком?
8. Визначите дату виникнення податкових зобов'язань стосовно акцизного податку.
9. Визначите порядок і строки сплати акцизного податку.
10. Охарактеризуйте систему митних платежів.

11. Дайте поняття митних платежів.
12. Охарактеризуйте види мита.
13. Які методи визначення митної вартості існують при численні мита?
14. Що є базою числення мита при здійсненні експортно-імпортних операцій?
15. Хто є платниками мита при перетині товарів через митний кордон України?
16. Чи передбачений механізм гарантій (форми забезпечення внесення платежів) щодо внесення мита до державного бюджету?
17. Розкрийте сутність поняття «державне мито».
18. Хто є платниками державного мита?
19. Що є базою оподаткування державним митом?
20. Які передбачені пільги при нарахуванні та сплаті державного мита?
21. З яких видів послуг стягується державне мито?
22. Яка існує система пільг при сплаті державного мита?
23. Які передбачені форми сплати державного мита?
24. Розкрийте елементи плати за землю (платники, об'єкт і база оподаткування, ставки, пільги тощо).
25. Розкрийте елементи збору за першу реєстрацію транспортного засобу (платники, об'єкт і база оподаткування, ставки, пільги тощо).
26. Розкрийте елементи екологічного податку (платники, об'єкт і база оподаткування, ставки, пільги тощо).
27. Визначте порядок нарахування екологічного податку у зв'язку з джерелами забруднення довкілля.
28. Визначте строки сплати екологічного податку.
29. Визначте строки сплати збору за першу реєстрацію транспортного засобу.
30. Розкрийте елементи збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Тести

1. Платники акцизного податку - це:
 - а) особа, яка реалізує підакцизні товари на митній території України;

- б) особа, яка виробляє підакцизні товари та їх реалізує на митній території України;
- в) особа, яка експортує підакцизні товари;
- г) фізична особа, яка ввозить підакцизні товари на митну територію України.

2. Об'єктами оподаткування акцизним податком є:

- а) обсяги вироблених підакцизних товарів на митній території України;
- б) обсяги ввезення підакцизних товарів на митну територію України
- в) обсяги реалізації підакцизних товарів на митній території України;
- г) всі відповіді правильні.

3. Не є об'єктами оподаткування акцизним податком:

- а) вивезення підакцизних товарів платником податку за межі митної території України;
- б) здійснення підприємством внесків до статутного капіталу у вигляді власно виробленої підакцизної продукції;
- в) передача виробником підакцизної продукції своїм працівникам з метою власного споживання;
- г) обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат.

4. У разі обчислення акцизного податку із застосуванням адвалорних ставок базою оподаткування є:

- а) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником мінімальними роздрібними цінами без ПДВ та з урахуванням акцизного податку;
- б) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами з урахуванням ПДВ та акцизного податку;

в) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без ПДВ та з урахуванням акцизного податку

г) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без ПДВ та без акцизного податку.

5. У разі імпорту товарів (продукції) базою оподаткування акцизного податку із застосуванням адвалорних ставок є:

а) вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без ПДВ та з урахуванням акцизного податку.

б) вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, з урахуванням ПДВ та акцизного податку.

в) вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без ПДВ та без акцизного податку.

г) вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером мінімальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без ПДВ та з урахуванням акцизного податку.

6. Операції з підакцизними товарами, які звільняються від оподаткування акцизним податком – це операції з:

а) реалізації легкових автомобілів для інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного бюджету;

б) реалізації легкових автомобілів спеціального призначення;

в) реалізації вантажних автомобілів для інвалідів;

г) всі відповіді правильні.

7. При реалізації виробленої продукції на митній території України дата виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку визначається:

а) протягом двадцяти календарних днів після податкового звітного періоду, визначеного для акцизного податку;

б) протягом десяти календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого для подання податкової декларації по акцизному податку за місячний податковий період.

в) виходячи з дати їх реалізації особою, яка здійснює продаж;

г) виходячи з дати їх реалізації особою, яка їх виробляє.

8. Базовий податковий період для сплати акцизного податку відповідає:

а) календарному місяцю;

б) календарному кварталу;

в) календарному року;

г) календарному місяцю або календарному кварталу в залежності від обсягів реалізації підакцизної продукції.

9. База оподаткування митом:

а) звичайна вартість переміщуваних через державний кордон товарів, відносно яких нараховується мито;

б) контрактна вартість переміщуваних через державний кордон товарів, відносно яких нараховується мито;

в) митна вартість переміщуваних через державний кордон товарів, відносно яких нараховується мито;

г) всі відповіді правильні.

10. Ставки мита визначаються:

а) Податковим кодексом України;

б) Митним кодексом України;

в) Органами державної митної служби;

г) Органами державної податкової служби;

11. Суми мита при імпорті товарів:

- а) включаються до адміністративних витрат;
- б) включаються до первісної вартості товарів;
- в) включаються до виробничих витрат;
- г) включаються до інших витрат виробництва.

12. Суми мита при експорті товарів:

- а) включаються до адміністративних витрат;
- б) включаються до інших витрат виробництва;
- в) включаються до виробничих витрат;
- г) включаються до витрат на збут.

13. Об'єктами оподаткування податку на землю є:

- а) земельні ділянки, які перебувають у користуванні;
- б) земельні ділянки, які перебувають у власності;
- в) земельні частки (паї), які перебувають у власності;
- г) всі відповіді правильні.

14. Базою оподаткування податку на землю є:

- а) площа земельних ділянок у користуванні, нормативну грошову оцінку яких не проведено;
- б) нормативна грошова оцінка земельних ділянок у користуванні;
- в) площа земельних паїв у власності, нормативну грошову оцінку яких не проведено;
- г) всі відповіді правильні.

15. Від сплати податку на землю звільняються:

- а) інваліди першої і другої групи;
- б) фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей;

- в) ветерани праці;
- г) всі відповіді правильні.

16. Від сплати податку на землю звільнені земельні ділянки:

- а) для ведення особистого селянського господарства;
- б) для індивідуального дачного будівництва;
- в) для будівництва індивідуальних гаражів;
- г) які передані в оренду платнику фіксованого сільськогосподарського податку.

17. Податковий період для плати за землю є:

- а) календарний місяць;
- б) календарний квартал;
- в) півріччя;
- г) календарний рік.

18. Податок за землю сплачується юридичними особами:

- а) протягом 10 календарних днів після граничного строку надання податкової звітності;
- б) протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;
- в) щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця;
- г) протягом 40 календарних днів після граничного строку надання податкової звітності.

19. Податок за землю сплачується фізичними особами:

- а) протягом 10 календарних днів після граничного строку надання податкової звітності;
- б) протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;

в) щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця;

г) протягом 40 календарних днів після граничного строку надання податкової звітності.

20. Податок за землю сплачується власниками та землекористувачами земельних ділянок за місцезнаходженням земельної ділянки:

а) рівними частками за податковий період, який дорівнює календарному місяцю;

б) у розмірі: 10% – 1 квартал, 10% - 2 квартал, 50 % - 3 квартал, 30% - 4 квартал податкового року;

в) у розмірі: 10% – 1 квартал, 10% - 2 квартал, 30 % - 3 квартал, 50% - 4 квартал податкового року;

г) загальною сумою, яка визначена податковим зобов'язанням з податку на землю за звітний (податковий) період.

21. Платником орендної плати за землю є:

а) орендар земельної ділянки;

б) орендодавець земельної ділянки;

в) власник земельної ділянки;

г) всі відповіді правильні.

22. Річна сума орендної плати за земельні ділянки сільськогосподарського призначення:

а) встановлюється орендодавцем без обмежень при умові узгодження сторін договору оренди;

б) встановлюється орендодавцем не менш розміру земельного податку;

в) встановлюється орендодавцем не менш двократного розміру земельного податку;

г) встановлюється орендодавцем не менш трикратного розміру земельного податку.

23. Річна сума орендної плати за земельні ділянки (крім сільськогосподарського призначення):

а) встановлюється орендодавцем без обмежень при умові узгодження сторін договору оренди;

б) встановлюється орендодавцем не менш розміру земельного податку;

в) встановлюється орендодавцем не менш двократного розміру земельного податку;

г) встановлюється орендодавцем не менш трикратного розміру земельного податку.

24. Платниками збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства є:

а) виробники алкогольних напоїв та пива, які реалізують продукцію власного виробництва суб'єктам оптової та роздрібною торгівлі;

б) суб'єкти підприємницької діяльності, які реалізують оптом та у роздріб алкогольну продукцію;

в) суб'єкти підприємницької діяльності, які реалізують в оптово-роздрібній торговельній мережі та мережі громадського харчування алкогольні напої та пиво;

г) всі відповіді правильні.

25. У разі реалізації алкогольних напоїв та пива за договорами комісії платниками збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства є:

а) суб'єкти підприємницької діяльності, які отримують на свій рахунок кошти або інші види компенсації за продаж цієї продукції;

б) суб'єкти підприємницької діяльності - власники алкогольних напоїв;

в) суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснили продаж алкогольної продукції.

г) всі відповіді правильні.

26. Об'єктом оподаткування збором на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства є:

- а) виручка від реалізації алкогольних напоїв та пива;
- б) всі види компенсації за реалізовані алкогольні напої та пива у оптово-роздрібній торговельній мережі та мережі громадського харчування;
- в) дохід від реалізації алкогольних напоїв та пива (без урахування ПДВ);
- г) дохід від реалізації алкогольних напоїв та пива (з урахуванням ПДВ).

27. Податковий період для визначення збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства є:

- а) календарний місяць;
- б) календарний квартал;
- в) півріччя;
- г) календарний рік.

28. Ставка плати за землю складає 0,1% нормативної грошової оцінки 1 га:

- а) ріллі;
- б) багаторічних насаджень;
- в) лісових угідь;
- г) несільськогосподарських угідь.

29. Ставка плати за землю складає 0,03% нормативної грошової оцінки 1 га:

- а) ріллі;
- б) багаторічних насаджень;
- в) сіножатей;
- г) пасовищ.

30. Ставки податку за земельні ділянки, розташовані в межах населених пунктів, нормативну грошову оцінку яких не проведено встановлюють:

- а) в гривнях за погонний метр;

б) в гривнях за квадратний метр;
в) у відсотках від їх нормативної грошової оцінки;
г) із використанням будь-якої методики за рішенням відповідної Ради народних депутатів.

31. Ставки податку за земельні ділянки, розташовані в межах населених пунктів, нормативну грошову оцінку яких не проведено диференційовано залежно від:

- а) площі земельних ділянок;
- б) геометричних форм земельних ділянок;
- в) кількості будівель, розташованих у населених пунктах;
- г) чисельності населення у населених пунктах.

32. Ставки податку за земельні ділянки (за винятком сільськогосподарських угідь та земель лісгосподарського призначення) диференціюють та затверджують:

- а) Президент України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Міністерство Аграрної політики України;
- г) відповідні сільські, селищні, міські ради України.

33. Ставка податку за 1 га несільськогосподарських угідь, зайнятих господарськими будівлями (спорудами), встановлюється у розмірі:

- а) 5 % від нормативної грошової оцінки 1 га. ріллі по області;
- б) 3 % від нормативної грошової оцінки 1 га. ріллі по області;
- в) 1 % від нормативної грошової оцінки 1 га. ріллі по області;
- г) встановленому відповідними сільськими, селищними, міськими радами України.

34. На територіях та об'єктах природоохоронного, оздоровчого та рекреаційного призначення, використання яких не пов'язано з функціональним призначенням цих територій та об'єктів, справляється у:

- а) розмірі, встановленому для сільськогосподарських угідь;
- б) п'ятикратному розмірі;
- в) десятикратному розмірі;
- г) у розмірі встановленому відповідними сільськими, селищними, міськими радами України.

35. Податок за земельні ділянки, зайняті житловим фондом справляється у розмірі:

- а) 1 % від нормативної грошової оцінки землі в межах населених пунктів;
- б) 3 % від нормативної грошової оцінки землі в межах населених пунктів;
- в) 3 % суми земельного податку, обчисленого для земельних ділянок, розташованих в межах населених пунктів;
- г) передбаченому для сільськогосподарських угідь.

36. Плата за земельну ділянку, на якій розташована будівля, нараховується:

- а) з урахуванням прибудинкової території;
- б) без урахування прибудинкової території;
- в) без урахування прибудинкової території з дозволу сільської, міської ради;
- г) з урахуванням або без урахування прибудинкової території за рішенням платника податку.

37. Нарахована сума плати за землю:

- а) збільшує податкові витрати та податок на прибуток;
- б) збільшує податкові витрати та зменшує податок на прибуток;
- в) збільшує податкові доходи та податок на прибуток;
- г) збільшує або зменшує податок на прибуток відповідно до податкової політик підприємства.

38. Об'єктом оподаткування збору за першу реєстрацію транспортного засобу є:

- а) транспортні засоби, які вперше оприбутковані підприємством або фізичною особою;
- б) транспортні засоби, які вперше зараховані юридичною особою на баланс;
- в) транспортні засоби, які вперше пройшли реєстрацію у відповідних державних установах;
- г) всі відповіді правильні.

39. Об'єктом оподаткування збору за першу реєстрацію транспортного засобу є:

- а) колісні транспортні засоби, які використовуються на заводах для перевезення вантажів на короткі відстані;
- б) колісні транспортні засоби для сільськогосподарських робіт;
- в) колісні транспортні засоби, які використовуються на заводах для перевезення вантажів на довгі відстані;
- г) колісні транспортні засоби, які повністю утримуються за рахунок бюджету.

40. База оподаткування збору за першу реєстрацію транспортного засобу для колісних транспортних засобів визначається:

- а) виходячи з первісної вартості транспортних засобів;
- б) виходячи з марки та номеру транспортних засобів;
- в) виходячи з об'єму циліндрів двигуна транспортних засобів;
- г) виходячи з довжини корпусу транспортних засобів.

41. Від сплати збору за першу реєстрацію транспортного засобу звільняються:

- а) легкові автомобілі для інвалідів з об'ємом циліндрів двигуна до 1500 куб. сантиметрів, що придбані за рахунок коштів державного бюджетів;
- б) легкові автомобілі для інвалідів, які безоплатно отримані від юридичних або фізичних осіб;

в) транспортні засоби будинків-інтернатів для громадян похилого віку та інвалідів, дитячих будинків-інтернатів, які безоплатно отримані від юридичних або фізичних осіб;

г) всі відповіді правильні.

42. Податковий період для визначення збору за першу реєстрацію транспортного засобу є:

а) календарний місяць;

б) календарний квартал;

в) півріччя;

г) календарний рік.

43. Платниками екологічного податку є:

а) юридичні особи, що провадять підприємницьку діяльність;

б) юридичні особи, що провадять або не провадять господарську діяльність;

в) юридичні та фізичні особи, що провадять підприємницьку діяльність;

г) юридичні та фізичні особи, що провадять або не провадять підприємницьку діяльність.

44. Екологічний податок за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення у разі використання палива нараховується податковими агентами, які:

а) купують паливо у суб'єктів господарювання;

б) реалізують паливо;

в) займаються виробництвом паливо-мастильних матеріалів;

г) використовують у господарській діяльності паливо-мастильні матеріали.

45. Базою оподаткування екологічного податку є:

а) обсяги палива, реалізованого податковими агентами;

б) обсяги мазуту та пічного палива, що використовуються в процесі виробництва тепло - та електроенергії;

в) вартість палива, реалізованого податковими агентами;

г) вартість палива, що витрачено у господарській діяльності підприємства.

46. Податковий період для визначення екологічного податку є:

а) календарний місяць;

б) календарний квартал;

в) півріччя;

г) календарний рік.

47. Базою оподаткування екологічного податку є:

а) обсяги відходів, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях;

б) вартість відходів, що розміщуються у спеціально відведених для цього місцях;

в) обсяги відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях суб'єктів господарювання, які мають ліцензію на збирання відходів як вторинної сировини;

г) вартість відходів, що розміщуються на власних територіях суб'єктів господарювання, які провадять статутну діяльність із збирання і заготівлі відходів при наявності дозволів.

Практичні завдання

Завдання 1.

Необхідно визначити суму мита, акцизного податку, що підлягають сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Сигма».

Вихідні дані:

Підприємством «Сигма» здійснено імпорт тютюнових виробів у кількості 8000 шт. Митна вартість товару становила 160000 грн. Ставки мита і акцизного податку

відповідно 10 %, 20 %.

Завдання 2.

Підприємство А реалізувало підприємству Б (кінцевий споживач) автомобільний бензин. Вартість реалізованого бензину без ПДВ і без акцизного податку становили 2000 грн.

Необхідно визначити розміри ПДВ і акцизного податку від продажу бензину (при ставці акцизного податку - 35%) і суму, яку підприємство Б має заплатити підприємству А за поставлений бензин.

Завдання 3.

Необхідно розрахувати суму акцизного податку, що сплачується при імпорті банкового пива у кількості 10000 шт. ємністю 0,5 л за ціною 0,3 долара США за одиницю на умовах постачання франко-кордон, вміст алкоголю 4,6 %. Курс долара США на момент митного оформлення дорівнював 8,0 грн. за 1 долар США.

Завдання 4.

Необхідно розрахувати суму акцизного податку, що сплачується тютюновою фабрикою при виробництві цигарок, якщо відомо, що повна собівартість становить 150 000 грн., рівень рентабельності - 28 %, а ставка акцизного податку -15%.

Завдання 5.

Необхідно розрахувати суму акцизного податку з товару, купленого за митною територією України за іноземну валюту, за такими даними:

- митна вартість товару (за даними митної декларації) - 6000 доларів США
- курс долара до гривні – 8,0
- митні і комісійні збори, грн. – 100 грн.
- ставка ввізного мита, - 5 %
- ставка акцизного податку - 15%

Завдання 6.

Необхідно розрахувати суму акцизного податку за такими даними:

- митна вартість товару - 52 000 грн.;
- ставка акцизного збору - 30 %;
- митні збори - 500 грн.
- мито-10%

Завдання 7.

Необхідно розрахувати ціну реалізації і суму акцизного податку за такими даними:

- собівартість виробництва - 200000 грн.;
- прибуток - 50 000 грн.;
- ПДВ - 60 000 грн.;
- ставка акцизного збору - 30 %.

Завдання 8.

Компанія придбала за кордоном два легкових автомобіля: один новий і один, що був у користуванні 3 роки. Вартість кожного автомобіля – 4000 доларів США, об'єм циліндрів двигуна – 1500 куб. см. На дату розмитнення курс 1 доларів США становив 8,0 грн., курс 1 євро – 10 грн. Крім того, за транспортування, перевантаження та страхування кожного автомобіля додатково сплачено 400 доларів США.

Необхідно визначити суму податків та зборів, що має сплатити компанія під час розмитнення автомобілів, якщо ставка мита на момент розвантаження становила 0,2% митної вартості, акцизний податок – 0,2 євро (за 1500 куб. см.)

Завдання 9.

Підприємство з Чехії імпортувало в Україну 1200 м² скла для вітражів контрактною вартістю 100 доларів США за 1 кв. м. та 500 пар окулярів, що коригують зір, вартість яких згідно з вантажно-митною декларацією становить 10

доларів США за пару. Брокерська винагорода та витрати зі страхування додатково становили 5% вартості товару. Курс НБУ на день подання митної декларації дорівнював 8,0 грн. за 1 долар США.

Необхідно визначити суму ПДВ та мито, що необхідно сплатити під час розмитнення товару.

Завдання 10.

Необхідно визначити суму мита, акцизного податку і ПДВ, які підлягають сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Акція».

Вихідні дані:

Підприємство «Акція» ввозить на митну територію України 1 тис. пляшок горілки (0,5 л, 40 %), контрактна вартість якої становить 4000 доларів США.

Ставка мита - 7,5 євро за 1 л 100 % спирту.

Ставка акцизного податку - 9,2 грн./0,5 л. горілки.

Курс НБУ на день подання митної декларації дорівнював 8,0 грн. за 1 долар США.

Завдання 11.

Необхідно визначити суму земельного податку за рік, яка підлягає сплаті до бюджету за умови наступних даних підприємства «Світанок».

Вихідні дані:

Грошова оцінка земель сільськогосподарського підприємства «Світанок» призначення складає: одиниці площі ріллі – 4500 грн./га; одиниці площі землі під багаторічними насадженнями – 6800 грн./га. Сільськогосподарське підприємство має в користуванні 2000 га ріллі та 600 га під багаторічними насадженнями. Коефіцієнт індексації (умовно) -3,5.

Завдання 12.

Необхідно визначити суму земельного податку за рік, яка підлягає сплаті до

бюджету, за умови наступних даних підприємства «Друг».

Вихідні дані:

Підприємство «Друг» є користувачем земельної ділянки у 250 кв. м. Підприємство розташовано в населеному пункті, чисельність якого 300 000 осіб. Грошова оцінка землі не проведена.

Завдання 13.

Необхідно визначити суму земельного податку за рік, яка підлягає сплаті до бюджету, за умови наступних даних підприємства «Істр».

Вихідні дані:

Виробниче підприємство є користувачем земельної ділянки в 300 кв. м., на якій розташовано виробничі цехи, адміністративна споруда та складові приміщення.

Підприємство знаходиться на території Одеської області. Грошова оцінка землі з урахуванням коефіцієнту індексації за даними державного земельного кадастру становить 6000 грн. за 1 га.

Завдання 14.

Необхідно визначити суму земельного податку за рік, яка підлягає сплаті до бюджету за умови проведення наступних даних підприємства «Луч».

Вихідні дані:

Підприємство - товаровиробник сільськогосподарської продукції за межами населеного пункту має такі земельні ділянки сільськогосподарського призначення:

- пасовища, загальна площа яких становить 6,0 га., грошова оцінка 1 га становить 2500 грн.;

- яблучний сад – 10 га., грошова оцінка 1 га становить 3000 грн.;

- грушевий сад – 5 га., грошова оцінка 1 га становить 3600 грн.

Завдання 15.

Необхідно визначити суму земельного податку за рік, яка підлягає сплаті до бюджету за умови наступних даних підприємства «Джерело».

Вихідні дані:

Приватне торговельне підприємство є землекористувачем земельної ділянки загальною площею 400 кв. м., яка знаходиться на території населеного пункту з кількістю населення 10 тисяч чоловік.

Населений пункт розташовано на території історико-культурного призначення місцевого значення.

Завдання 16.

Необхідно розрахувати суму плати за землю, що підлягає перерахуванню в бюджет за рік землевласником – громадянином Петровим В.К.

Вихідні дані:

Громадянин Петров В.К. проживає в с. Жовтневе Одеської області, має у користуванні земельну ділянку загальною площею 1,6 га, у тому числі: рілля – 0,9 га, сіножаті – 0,7 га. Грошова оцінка земельної ділянки становить 2800 грн. за 1 га.

З 01.06 поточного року громадянина визнано пенсіонером.

Завдання 17.

Необхідно розрахувати суму плати за землю, що підлягає перерахуванню в бюджет за рік, приватним підприємцем Топовим С.Т., який займається наданням послуг, за користування земельною ділянкою.

Вихідні дані:

Приватний підприємець Топов С.Т. має у користуванні земельну ділянку загальною площею 450 кв. м., яка знаходиться на території населеного пункту західного узбережжя Автономної Республіки Крим з кількістю населення 3000 чоловік.

Завдання 18.

Необхідно розрахувати суму плати за землю, що підлягає перерахуванню в бюджет за рік, за умови наступних даних.

Вихідні дані:

Земельна ділянка, на якій розташована будівля, протягом року знаходиться у спільній власності двох осіб: приватного підприємства «Форум» — 30%, організації інвалідів — 70% . Ділянка загальною площею 400 кв. м. розташована на території історико-культурного призначення місцевого значення. Грошова оцінка земельної ділянки становить 100 грн. за 1 кв. м.

Завдання 19.

Необхідно визначити суму земельного податку за рік, яка підлягає сплаті до бюджету за умови наступних даних підприємства «Норма».

Вихідні дані:

Станом на 1 січня 2012 року підприємство мало у власності наступні земельні ділянки:

- для сіножатей - 100 га. Нормативна грошова оцінка ділянки з врахуванням коефіцієнта 1,6 склала 2500 грн./га;
- для багаторічних насаджень - 50 га. Нормативна грошова оцінка ділянки з врахуванням коефіцієнта 1,6 склала 2500 грн./га;
- земельна ділянка в населеному пункті, нормативна грошова оцінка якого не була проведена, - 200 кв. м. Населений пункт обласного значення з чисельністю населення 700 тис. чоловік, ставки податку місцевими порадами не встановлені.

Завдання 20.

Необхідно визначити суму збору за першу реєстрацію транспортного засобу, яка підлягає сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Швидкість».

Вихідні дані:

У підприємства «Швидкість» значиться вантажний автомобіль марки «IVECO ASTRA VEICOLI» з об'ємом циліндрів двигуна 12 882 куб. см., 2005р. випуску, зареєстровано вперше в Україні 13.01.2012р.

Довідка: для визначення ставки збору із застосуванням коефіцієнту для зазначеного автомобіля слід керуватися даними Податкового кодексу України (пп. 234.1.6 п. 234.1 ст. 234).

Завдання 21.

Необхідно визначити суму збору за першу реєстрацію транспортного засобу, яка підлягає сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Шлях».

Вихідні дані:

У підприємства «Шлях» значиться сідельний тягач марки «DAF» з об'ємом циліндрів двигуна 12 580 куб. см., 2005р. випуску, зареєстровано вперше в Україні 10.01.2012р.

Довідка: для визначення ставки збору із застосуванням коефіцієнту для зазначеного тягача слід керуватися даними Податкового кодексу України (пп. 234.1.7 п. 234.1 ст. 234).

Завдання 22.

Необхідно визначити суму збору за першу реєстрацію транспортного засобу, яка підлягає сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Колос».

Вихідні дані:

У підприємства «Колос» значиться трактор марки «MTЗ-80» з об'ємом циліндрів двигуна 4750 куб. см., 1999р. випуску, зареєстровано вперше в Україні 05.01.2012 р.

Довідка: для визначення ставки збору із застосуванням коефіцієнту для зазначеного трактора слід керуватися даними Податкового кодексу України (234.1.5 п. 234.1 ст. 234).

Завдання 23.

Необхідно визначити суму збору за першу реєстрацію транспортного

засобу, яка підлягає сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Висота».

Вихідні дані:

У підприємства «Висота» значиться літак марки «Boeing 737-500» з максимальною злітною масою 60 500 кг, 2007р. випуску, вперше зареєстровано в Україні 16.01.2012р.

Довідка: для визначення ставки збору із застосуванням коефіцієнту для зазначеного літака слід керуватися даними Податкового кодексу України (пп. 234.3.1 п. 234.3 ст. 234).

Завдання 24.

Необхідно визначити суму збору за першу реєстрацію транспортного засобу, яка підлягає сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Зірка».

Вихідні дані:

У підприємства «Зірка» значиться вертоліт «ECUREUIL» (AS.350B-3) з максимальною злітною масою 2800 кг, 2000р. випуску, вперше зареєстровано в Україні 17.01.2012 р.

Довідка: для визначення ставки збору із застосуванням коефіцієнту для зазначеного вертольота слід керуватися даними Податкового кодексу України (пп. 234.3.2 п. 234.3, 234.4.3 п. 234.4 ст. 234).

Завдання 25.

Необхідно визначити суму збору за першу реєстрацію транспортного засобу, яка підлягає сплаті до бюджету за умови проведення наступних господарських операцій ТОВ «Джерсі».

Вихідні дані:

ТОВ «Джерсі» 19.02.12р. придбало літак «ARU-42-300» 2002р. випуску, максимальна злітна маса — 16 900 кг., вперше зареєстровано в Україні 11.02.2012 р.

Довідка: для визначення ставки збору із застосуванням коефіцієнту для зазначеного літака слід керуватися даними Податкового кодексу України (пп. 234.3.2 п. 234.3, 234.4.3 п. 234.4 ст. 234).

РОЗДІЛ 7. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ТА ОБЛІКУ

7.1. Єдиний податок

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених ПКУ, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Юридична особа чи фізична особа - підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає вимогам, встановленим ПКУ, та реєструється платником єдиного податку.

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на відповідні групи платників єдиного податку (рис.7.1).

При розрахунку загальної кількості осіб, які перебувають у трудових відносинах з платником єдиного податку - фізичною особою, не враховуються наймані працівники, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю і пологами та у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею передбаченого законодавством віку.

Не можуть бути платниками єдиного податку:

– суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), які здійснюють:

- 1) діяльність з організації, проведення азартних ігор;
- 2) обмін іноземної валюти;
- 3) виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та

них осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива та столових вин);

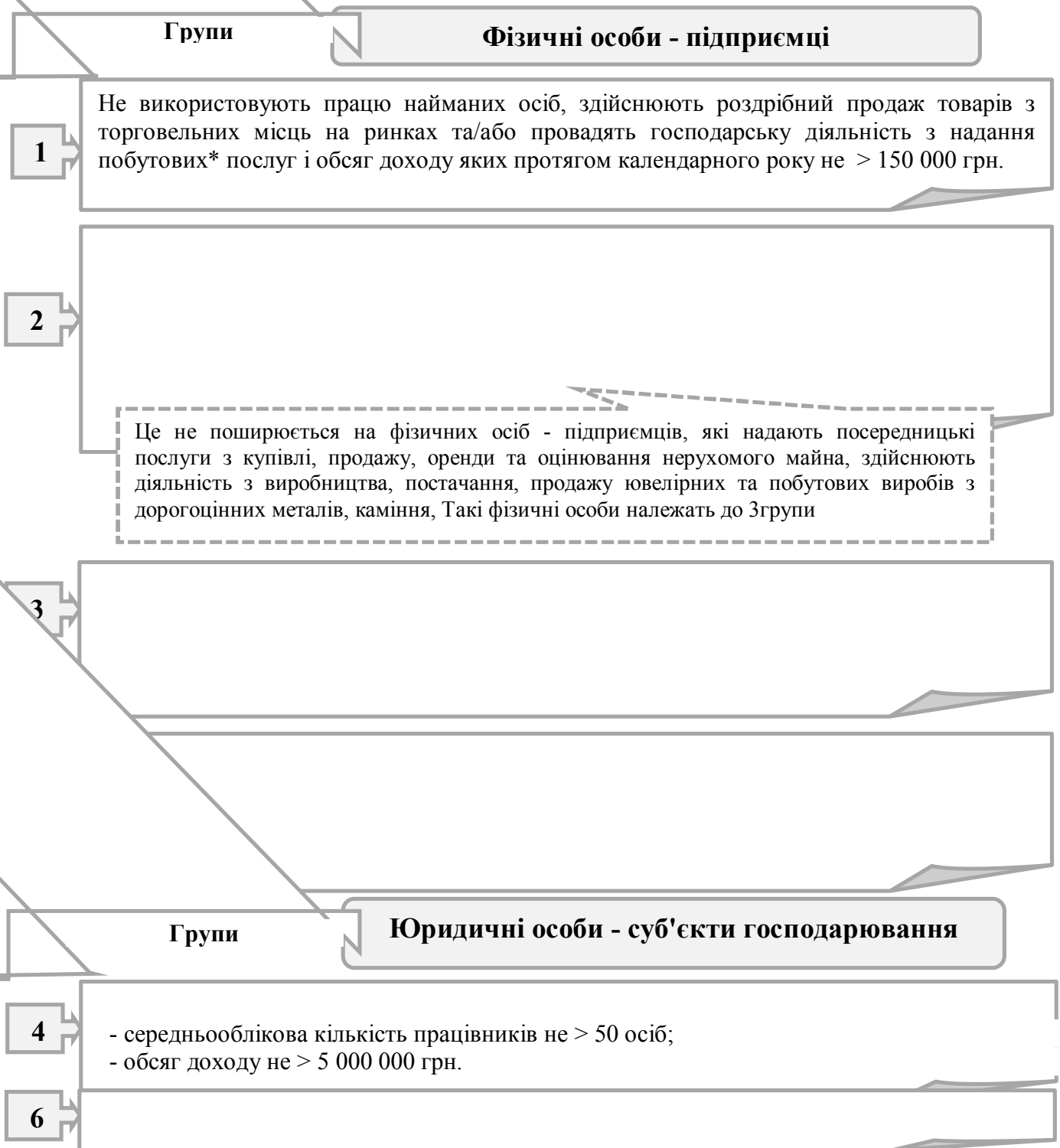

Рис. 7.1. Групи платників єдиного податку за нормами ПКУ

*Довідка: під побутовими послугами населенню, які надаються першою та другою групами платників єдиного податку, розуміються такі види послуг:

- виготовлення взуття за індивідуальним замовленням;
- послуги з ремонту взуття;

- виготовлення швейних виробів, виробів із шкіри, з хутра за індивідуальним замовленням;
- послуги з ремонту, реставрації та поновлення меблів;
- виготовлення теслярських та столярних виробів за індивідуальним замовленням;
- технічне обслуговування та ремонт автомобілів, мотоциклів, моторолерів і мопедів за індивідуальним замовленням;
- послуги з ремонту радіотелевізійної та іншої аудіо - і відеоапаратури;
- послуги з ремонту електропобутової техніки та інших побутових приладів та інші відповідно вимог п. 291.7 ст.291 ПКУ.

4) видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і каміння, у тому числі органогенного утворення (крім виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, каміння;

5) видобуток, реалізацію корисних копалин, крім реалізації корисних копалин місцевого значення;

6) діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України "Про страхування", сюрвейерами, аварійними комісарами та аджастерами;

7) діяльність з управління підприємствами;

8) діяльність з надання послуг пошти (крім кур'єрської діяльності) та зв'язку (крім діяльності, що не підлягає ліцензуванню);

9) діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату;

10) діяльність з організації, проведення гастрольних заходів;

– фізичні особи - підприємці, які здійснюють технічні випробування та дослідження (група 74.3 КВЕД ДК 009:2005), діяльність у сфері аудиту;

– фізичні особи - підприємці, які надають в оренду земельні ділянки, загальна площа яких перевищує 0,2 гектара, житлові приміщення та/або їх частини, загальна площа яких перевищує 100 квадратних метрів, нежитлові приміщення (споруди, будівлі) та/або їх частини, загальна площа яких перевищує 300 квадратних метрів;

– страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального

пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії, інші фінансові установи, визначені законом; реєстратори цінних паперів;

– суб'єкти господарювання, у статутному капіталі яких сукупність часток, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 25 відсотків;

– представництва, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юридичної особи, яка не є платником єдиного податку;

– фізичні та юридичні особи - нерезиденти;

– суб'єкти господарювання, які на день подання заяви про реєстрацію платником єдиного податку мають податковий борг, крім безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Платники єдиного податку повинні здійснювати розрахунки за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) виключно в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій).

Визначення доходу здійснюється за особливими правилами для платників єдиного податку (табл. 7.1)

Таблиця 7.1

Порядок визначення доходу для платників єдиного податку

Фізична особа - підприємець		Юридична особа
Включаються до доходу	Не включаються до доходу	Включаються до доходу
1	2	3
Дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній ПКУ	Отримані проценти, дивіденди, роялті, страхові виплати і відшкодування, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності	Будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень, отриманий протягом податкового періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі При продажу основних засобів дохід визначається як різниця між сумою коштів, отриманою від продажу таких основних засобів, та їх залишковою балансовою вартістю, що склалася на день продажу
Вартість безоплатно отриманих протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг)		
Довідка: Безоплатно отриманими вважаються товари (роботи, послуги), за якими не передбачено будь-якої компенсації вартості таких товарів (робіт, послуг) чи їх повернення, а також товари, передані платнику єдиного податку на відповідальне зберігання і використані їм		

Продовження таблиці 7.1

1	2	3
Сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності	Не включаються до доходу у платників 1 та 2 групи, 3 групи-неплатників ПДВ	Сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності
		Вартість реалізованих протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг), за які отримана попередня оплата у період сплати інших податків і зборів, визначених ПКУ
Сума отриманої винагороди за посередницькими договорами		

Датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг).

Для платника єдиного податку 3 та 5 групи, який є платником ПДВ, та платника єдиного податку 4 та 6 групи датою отримання доходу є дата списання кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності. Для платника єдиного податку 4 та 6 групи датою отримання доходу також є дата відвантаження товарів (виконання робіт, надання послуг), за які отримана попередня оплата (аванс) у період сплати інших податків і зборів, визначених ПКУ.

Доходи фізичної особи - платника єдиного податку, отримані в результаті провадження господарської діяльності та оподатковані єдиним податком, не включаються до складу загального річного оподатковуваного доходу фізичної особи відповідно до норм ПКУ.

До складу доходу платника єдиного податку не включаються:

- 1) суми ПДВ;
- 2) суми коштів, отриманих за внутрішніми розрахунками між структурними підрозділами платника єдиного податку;
- 3) суми фінансової допомоги, наданої на поворотній основі, отриманої та поверненої протягом 12 календарних місяців з дня її отримання, та суми кредитів;
- 4) суми коштів цільового призначення, що надійшли від Пенсійного фонду та інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, з

бюджетів або державних цільових фондів, у тому числі в межах державних або місцевих програм;

5) суми коштів (аванс, передплата), що повертаються покупцю товару (робіт, послуг) - платнику єдиного податку та/або повертаються платником єдиного податку покупцю товару (робіт, послуг), якщо таке повернення відбувається внаслідок повернення товару, розірвання договору або за листом-заявою про повернення коштів;

6) суми коштів, що надійшли як оплата товарів (робіт, послуг), реалізованих у період сплати інших податків і зборів, встановлених ПКУ, вартість яких була включена до доходу юридичної особи при обчисленні податку на прибуток підприємств або загального оподаткованого доходу фізичної особи - підприємця;

7) суми ПДВ, що надійшли у вартості товарів (виконаних робіт, наданих послуг), відвантажених (поставлених) у період сплати інших податків і зборів, встановлених ПКУ;

8) суми коштів та вартість майна, внесені засновниками або учасниками платника єдиного податку до статутного капіталу такого платника;

9) суми коштів у частині надмірно сплачених податків і зборів, встановлених ПКУ, та суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що повертаються платнику єдиного податку з бюджетів або державних цільових фондів;

10) дивіденди, отримані платником єдиного податку - юридичною особою від інших платників податків, оподатковані в порядку, визначеному ПКУ.

Ставки єдиного податку встановлюються у відсотках (фіксовані ставки) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, та у відсотках до доходу (відсоткові ставки).

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб - підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць

1) для 1 групи платників єдиного податку - у межах від 1 до 10 % розміру мінімальної заробітної плати;

2) для 2 групи платників єдиного податку - у межах від 2 до 20 % розміру мінімальної заробітної плати.

У разі здійснення платниками єдиного податку 1 і 2 груп кількох видів господарської діяльності застосовується максимальний розмір ставки єдиного податку, встановлений для таких видів господарської діяльності.

У разі здійснення платниками єдиного податку 1 і 2 груп господарської діяльності на територіях більш як однієї сільської, селищної або міської ради застосовується максимальний розмір ставки єдиного податку, встановлений цією статтею для відповідної групи таких платників єдиного податку.

Відсоткова ставка єдиного податку для 3 і 4 груп платників єдиного податку встановлюється у розмірі:

1) 3 % доходу - у разі сплати ПДВ згідно з нормами ПКУ;

2) 5 % доходу - у разі включення ПДВ до складу єдиного податку.

Для 5 і 6 груп платників єдиного податку:

1) 7 % доходу - у разі сплати ПДВ згідно з з нормами ПКУ;

2) 10 % доходу - у разі включення ПДВ до складу єдиного податку.

Ставки єдиного податку можуть змінюватися у разі порушення платниками правил спрощеної системи оподаткування.

Так, ставка єдиного податку встановлюється для платників єдиного податку 1, 2, 3 та 5 груп у розмірі 15 %:

1) до суми перевищення нормативів обсягу доходу;

2) до доходу, отриманого від провадження діяльності, не зазначеної у свідоцтві платника єдиного податку, віднесеного до 1 або 2 групи;

3) до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений для платників єдиного податку;

4) до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Ставки єдиного податку для платників 4 та 6 групи встановлюються у подвійному розмірі відсоткових ставок:

- 1) до суми перевищення нормативного обсягу доходу;
- 2) до доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначений для платників єдиного податку;
- 3) до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

При перевищенні обсягів доходів у звітному періоді платники єдиного податку повинні перейти з наступного календарного кварталу на застосування іншої ставки або відмовитися від застосування спрощеної системи оподаткування. Такі платники до суми перевищення зобов'язані застосувати ставку єдиного податку у розмірі 15%, якщо вони відносилися до платників 1,2,3,5 групи.

Платники єдиного податку 4, 6 групи до суми перевищення зобов'язані застосувати ставку єдиного податку у подвійному розмірі нормативних ставок.

Зведена інформація про застосування ставок платниками єдиного податку наведена у табл.7.2.

Податковим періодом для платників єдиного податку 1 та 2 груп є календарний рік, для платників єдиного податку 3, 4, 5, 6 груп є календарний квартал.

Таблиця 7.2

Зведена інформація про застосування ставок платниками єдиного податку

Група	Критерії платників єдиного податку	Ставка єдиного податку	
		Основна	Особлива
1	2	3	4
Юридичні особи – суб'єкти господарювання			
4	Середня кількість найманих працівників - не > 50 осіб; Річний обсяг доходу не > 5 000 000 грн.	3% від доходу для платників ПДВ	Подвійний розмір ставок (6% або 10%, 14% або 20% відповідно). Застосовується у разі: 1) перевищення доходу; 2) при отриманні доходу із застосуванням інших форм розрахунків ніж грошовий; 3) при отриманні доходу від здійснення інших видів діяльності, які не дають право застосовувати спрощену систему оподаткування.
		5% від доходу для неплатників ПДВ	
6	Середня кількість найманих працівників не > 50 осіб; Річний обсяг доходу не > 20 000 000 грн.	7% від доходу для платників ПДВ	
		10% від доходу для неплатників ПДВ	

1	2	3	4
Фізичні особи – підприємці			
1	Без найманих працівників; Річний обсяг доходу не > 150 000 грн.	1% -10% від мінімальної заробітної плати за календарний місяць (ставку встановлюють місцеві органи влади)	15% від: 1) суми перевищення доходу; 2) суми доходу, отриманого від здійснення діяльності, що не вказана у свідоцтві платника єдиного податку, віднесеного до 1 або 2 групі;
2	Середня кількість найманих працівників не > 10 осіб; Річний обсяг доходу не > 1 000 000 грн.	2% -20 % від мінімальної заробітної плати за календарний місяць (ставку встановлюють місцеві органи влади)	3) суми доходу, отриманого за іншим способом розрахунків ніж грошовий; 4) доходу, отриманого від здійснення інших видів діяльності, які не дають право застосовувати спрощену систему оподаткування.
3	Середня кількість найманих працівників не > 20 осіб; Річний обсяг доходу не > 3 000 000 грн.	3% від доходу для платників ПДВ; 5% від доходу для неплатників ПДВ	
5	Середня кількість найманих працівників не > 20 осіб; Річний обсяг доходу не > 20 000 000 грн.	7% від доходу для платників ПДВ; 10% від доходу для неплатників ПДВ	

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів:

- 1) податку на прибуток підприємств;
- 2) податку на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності фізичної особи та оподатковані згідно з цією главою;
- 3) ПДВ з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім ПДВ, що сплачується фізичними особами та юридичними особами, які обрали ставку єдиного податку та одночасно є платниками ПДВ;

4) земельного податку, крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються ними для провадження господарської діяльності;

5) збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

6) збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

У разі ввезення товарів на митну територію України податки і збори та митні платежі сплачуються платником єдиного податку на загальних підставах відповідно до закону.

Для платників єдиного податку передбачено облікові реєстри, форми та порядок ведення яких затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики.

Так, платники єдиного податку 1 та 2 групи, платники єдиного податку 3 групи, які не є платниками ПДВ, ведуть книгу обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів (табл.7.3)

Таблиця 7.3

Книга обліку доходів

(для платників єдиного податку 1 і 2 груп та 3 групи, які не є платниками ПДВ)

Дата	Дохід від провадження діяльності (ст. 292 ПКУ), крім доходів, які обкладаються за ставкою 15%						Дохід за ставкою 15%	
	вартість проданих товарів, виконаних робіт, наданих послуг			вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг), грн.	сума заборгованості, за якою минув строк позовної давності, грн.	всього, грн. (гр.4 + гр.5 + гр.6)	вид доходу	сума, грн.
	сума, грн.	сума повернутих коштів за товар (роботи, послуги) та/або передплати, грн.	скоригована сума доходу, грн. (гр.2 – гр.3)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Платники єдиного податку 3 групи, які є платниками ПДВ, ведуть книгу обліку доходів та витрат шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів і витрат (табл.7.4)

Книга обліку доходів і витрат для платників 3 групи, які є платниками ПДВ

I. Доходи								
Дата	Дохід від провадження діяльності(ст. 292 ПКУ), крім доходів, які обкладаються за ставкою 15%						Дохід за ставкою 15%	
	вартість проданих товарів, виконаних робіт, наданих послуг			вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) без ПДВ, грн.	сума заборгованості, за якою минув строк позовної давності, без ПДВ, грн.	всього, грн. (гр.4 + гр. 5 + гр.6)	вид доходу	сума, грн.
	сума без ПДВ, грн.	сума повернутих коштів за товар (роботи, послуги) та/або передплати без ПДВ, грн.	скоригована сума доходу, грн. (гр. 2 – гр. 3)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9

II. Витрати						
Дата	Витрати, пов'язані з придбанням товарів (робіт, послуг)		Витрати на оплату праці найманих працівників, грн.	Єдиний внесок загальнообов'язкове на державне соціальне страхування, грн.	Інші витрати, грн.	Всього, грн. (гр.3 + гр.4 + гр.5 + гр.6.)
	вид витрат	сума без ПДВ, грн.				
1	2	3	4	5	6	7

Платники єдиного податку 4 та 6 груп використовують дані спрощеного бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат на підставі правил П(С)БО 25.

Зведені дані з облікових реєстрів відображаються у Податковій декларації платника єдиного податку.

7.2. Фіксований сільськогосподарський податок

Фіксований сільськогосподарський податок – це податок, який справляється з одиниці земельної площі у відсотках її нормативної грошової оцінки та сплата якого замінює сплату окремих податків і зборів.

Платниками податку є сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка

сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %.

Не може бути зареєстрований як платник податку:

- суб'єкт господарювання, у якого понад 50 % доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра;

- суб'єкт господарювання, що провадить діяльність з виробництва та/або реалізації підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних (коди згідно з УКТ ЗЕД 2204 29 - 2204 30), вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції;

- суб'єкт господарювання, який на день подання документів для набуття статусу платника податку має податковий борг (недоїмку), за винятком безнадійного податкового боргу (недоїмки), який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Об'єктом оподаткування є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена за станом на 1 липня 1995 року, для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) - нормативна грошова оцінка одного гектара ріллі в Автономній Республіці Крим або в області, проведена за станом на 1 липня 1995 року.

Розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду для сільськогосподарських товаровиробників залежить від

категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування):

а) для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди) - 0,15;

б) для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,09;

в) для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) - 0,09;

г) для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,03;

г) для земель водного фонду - 0,45;

д) для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди, - 1,0.

Платники податку не є платниками таких податків і зборів:

а) податку на прибуток підприємств;

б) земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва);

в) збору за спеціальне використання води;

г) збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності (у частині провадження торговельної діяльності).

Податковим періодом є календарний рік.

Сільськогосподарські товаровиробники самостійно обчислюють суму податку щороку за станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місцезнаходженням платника податку та

місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 цього Кодексу.

Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах:

- а) у I кварталі - 10 відсотків;
- б) у II кварталі - 10 відсотків;
- в) у III кварталі - 50 відсотків;
- г) у IV кварталі - 30 відсотків.

На підставі даних земельного кадастру, відомостей про наявні земельні ділянки та інших підтверджуючих первинних документів, облікових реєстрів визначається сума фіксованого сільськогосподарського податку.

Податковий розрахунок фіксованого сільськогосподарського податку розглянемо на умовному прикладі (табл.7.5)

Таблиця 7.5

Податковий розрахунок фіксованого сільськогосподарського податку
(фрагмент)

	Категорія земельних ділянок	Площа, га	Грошова оцінка1 га с/угідь та одиниці площі ріллі, грн.	Ставка податку (% до грошової оцінки)	Сума податку, грн.
1	2	3	4	5	6
1	Рілля	500,0	1655,48	0,15	1241,61
2	Сіножаття	200,0	1500,0	0,15	450,0
3	Пасовища	100,0	2500,0	0,15	375,0
4	Загальна сума нарахованого фіксованого сільськогосподарського податку				2066,61

Облік фіксованого сільськогосподарського податку з метою оподаткування можна вести за правилами бухгалтерського обліку з використанням відповідних рахунків. Так, операції по нарахуванню та сплаті фіксованого сільськогосподарського податку відображаються записами:

Дт91Кт641- на суму нарахованого податку;

Дт23Кт91 - на суму податку, розподілену між об'єктами обліку витрат;

Дт641 Кт311 – на суму сплати у бюджет фіксованого сільськогосподарського податку.

На підставі облікових даних формуються фінансові показники для податкової звітності з обчислення фіксованого сільськогосподарського податку.

Сільськогосподарські товаровиробники для набуття і підтвердження статусу платника податку подають до 1 лютого поточного року:

- загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок (сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень), та/або земель водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків та водосховищ), - органу державної податкової служби за своїм місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку);

- звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки - органу державної податкової служби за місцем розташування такої земельної ділянки;

- розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва - органам державної податкової служби за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок за формою, затвердженою центральним органом виконавчої влади з питань державної аграрної політики за погодженням з центральним органом державної податкової служби;

- відомості (довідку) про наявність земельних ділянок - органам державної податкової служби за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок.

Контрольні запитання, тести, практичні завдання

Контрольні запитання

1. Визначите платників податку фіксованого сільськогосподарського податку .
2. Що є об'єктом оподаткування фіксованого сільськогосподарського податку?
3. Як визначається база оподаткування з метою визначення фіксованого сільськогосподарського податку?
4. Які існують види ставок фіксованого сільськогосподарського податку?

5. Які застосуються податкові пільги при нарахуванні та сплаті фіксованого сільськогосподарського податку?

6. Який податковий період є для нарахування фіксованого сільськогосподарського податку?

7. Які існують особливості сплати фіксованого сільськогосподарського податку до бюджету?

8. Для яких суб'єктів господарювання запроваджується спрощена система оподаткування, обліку та звітності?

9. Що є виручкою від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) при сплаті єдиного податку при спрощеній системі оподаткування?

10. Що є виручкою від реалізації основних засобів при сплаті єдиного податку при спрощеній системі оподаткування?

11. Визначте платників єдиного податку при спрощеній системі оподаткування.

12. Які застосовуються ставки сплати єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва ?

13. Визначте податкові пільги, які мають суб'єкти малого підприємництва при застосуванні спрощеної системи оподаткування?

14. Наведіть порядок сплати єдиного податку суб'єктами малого підприємництва.

15. Визначте суб'єктів підприємництва, на яких не поширюється застосування спрощеної системи оподаткування.

Тести

1. Платниками єдиного податку можуть бути юридичні особи при дотриманні наступних вимог:

а) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 20,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 50 осіб;

б) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 5,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 50 осіб;

в) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 1,0 млн. грн., кількість

найнятих робітників - не більше 50 осіб;

г) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 1,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб.

2. Основна ставка єдиного податку для платників податків - юридичних осіб 4 групи:

- а) 3% від доходу для платників ПДВ або 5% - для неплатників ПДВ;
- б) 5% від доходу для платників ПДВ або 10% - для неплатників ПДВ;
- в) 7% від доходу для платників ПДВ або 10% - для неплатників ПДВ;
- г) 6% від доходу для платників ПДВ або 14% - для неплатників ПДВ.

3. Основна ставка єдиного податку для платників податків - юридичних осіб 6 групи:

- а) 3% від доходу для платників ПДВ або 5% - для неплатників ПДВ;
- б) 5% від доходу для платників ПДВ або 10% - для неплатників ПДВ;
- в) 7% від доходу для платників ПДВ або 10% - для неплатників ПДВ;
- г) 6% від доходу для платників ПДВ або 14% - для неплатників ПДВ

4. До платників єдиного податку відносяться юридичні особи 4 групи при дотриманні наступних вимог:

а) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 20,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 50 осіб;

б) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 5,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 50 осіб;

в) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 1,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 50 осіб;

г) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 1,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб.

5. До платників єдиного податку відносяться юридичні особи 6 групи при

дотриманні наступних вимог:

а) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 20,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 50 осіб;

б) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 5,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 50 осіб;

в) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 1,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 50 осіб;

г) річний об'єм доходу не повинен перевищувати 1,0 млн. грн., кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб.

6. Платники єдиного податку - юридичні особи 4 та 6 групи можуть здійснювати:

а) діяльність по організації, проведенню азартних ігор;

б) діяльність у сфері фінансового посередництва, окрім діяльності у сфері страхування;

в) діяльність по управлінню підприємствами;

г) діяльність у сфері консалтингу, інжинірингу.

7. Платниками єдиного податку не можуть бути юридичні особи:

а) суб'єкти господарювання, в статутному капіталі яких сукупність частин тих, що належать юридичним особам, які є платниками єдиного податку, дорівнює 25%;

б) суб'єкти господарювання, в статутному капіталі яких сукупність частин тих, що належать юридичним особам, які є платниками єдиного податку, дорівнює 15%;

в) суб'єкти господарювання, в статутному капіталі яких сукупність частин тих, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 25%;

г) суб'єкти господарювання, в статутному капіталі яких сукупність частин тих, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 15%.

8. Базою оподаткування єдиним податком для платника - юридичної особи є:

а) дохід у вигляді різниці між сумою коштів, отриманих від продажу основних засобів, і їх залишковою вартістю;

б) виручка від продажу основних засобів;

в) дохід у вигляді різниці між сумою коштів, отриманих від продажу основних засобів, і їх первісною вартістю;

г) дохід у вигляді різниці між сумою коштів, отриманих від продажу основних засобів, та сумою нарахованого зносу основних засобів на момент продажу.

9. Базою оподаткування єдиним податком для платника - юридичної особи є:

а) виручка від продажу товарів, робіт, послуг, яка отримана впродовж податкового (звітного) періоду;

б) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в грошовій формі;

в) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в будь-якій формі;

г) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в безготівковій формі.

10. До бази оподаткування єдиним податком платника - юридичної особи не включаються:

а) суми позик, отриманих від юридичних та фізичних осіб, які не повернуті на кінець звітного періоду;

б) вартість безоплатно отриманих впродовж звітного періоду товарів (робіт, послуг);

в) сума отриманої винагороди посередника в разі надання ним послуг за посередницькими договорами;

г) сума кредиторської заборгованості, по якій минув термін позовної давності.

11. Юридичні особи - платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування та сплати:

а) податку на прибуток підприємств;

б) податку на додану вартість;

в) екологічного податку;

г) акцизного податку.

12. Юридичні особи - платники єдиного податку є платниками:

- а) збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;
- б) збору за здійснення деяких видів підприємницької діяльності;
- в) податку на прибуток підприємств;
- г) екологічного податку.

13. До платників єдиного податку відносяться фізичні особи 1 групи при дотриманні наступних вимог:

- а) якщо працюють без найнятих робітників та річний об'єм доходу не перевищує 1,0 млн. грн.;
- б) кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 1,0 млн. грн.;
- в) якщо працюють без найнятих робітників та річний об'єм доходу не перевищує 150 000 грн.;
- г) кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 150 000 грн.

14. До платників єдиного податку відносяться фізичні особи 2 групи при дотриманні наступних вимог:

- а) кількість найнятих робітників - не більше 20 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 1,0 млн. грн.;
- б) кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 1,0 млн. грн.;
- в) кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 150 000 грн.;
- г) кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 3,0 млн. грн.

15. До платників єдиного податку відносяться фізичні особи 3 групи при дотриманні наступних вимог:

а) кількість найнятих робітників - не більше 20 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 1,0 млн. грн.;

б) кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 1,0 млн. грн.;

в) кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 3,0 млн. грн.;

г) кількість найнятих робітників - не більше 20 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 3,0 млн. грн.

16. До платників єдиного податку відносяться фізичні особи 5 групи при дотриманні наступних вимог:

а) кількість найнятих робітників - не більше 20 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 10,0 млн. грн.;

б) кількість найнятих робітників - не більше 20 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 5,0 млн. грн.;

в) кількість найнятих робітників - не більше 20 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 20,0 млн. грн.;

г) кількість найнятих робітників - не більше 10 осіб та річний об'єм доходу не перевищує 3,0 млн. грн.

17. Платники єдиного податку - фізичні особи 1 групи можуть здійснювати:

а) оптовий продаж товарів;

б) роздрібний продаж товарів з торгівельних місць на ринках;

в) виробництво і продаж продукції;

г) діяльність у сфері ресторанного господарства (з урахуванням обмежень).

18. Платники єдиного податку - фізичні особи 2 групи можуть здійснювати:

а) діяльність по управлінню підприємствами

б) діяльність у сфері фінансового посередництва, окрім діяльності у сфері страхування

в) оптовий та продаж роздрібний товарів;

г) діяльність у сфері ресторанного господарства (з урахуванням обмежень).

19. Платники єдиного податку - фізичні особи 3 та 5 групи можуть здійснювати:

а) діяльність по управлінню підприємствами;

б) діяльність у сфері аудиту;

в) оптовий та продаж роздрібний товарів;

г) обмін іноземної валюти.

20. Платники єдиного податку - фізичні особи можуть здійснювати діяльність:

а) по наданню в оренду житлових приміщень площею більш 100 кв. м.;

б) по наданню в оренду нежитлових приміщень площею більш 300 кв. м.;

в) по наданню в оренду житлових приміщень площею не більш 100 кв. м.;

г) по наданню в оренду земельних ділянок площею більш 0,2 га;

21. Платники єдиного податку - фізичні особи можуть здійснювати діяльність:

а) по організації, проведенню азартних ігор;

б) в сфері маркетингу;

в) з подання послуг пошти і зв'язку;

г) по організації, проведенню гастрольних заходів.

22. Basis of taxation by a single tax for a taxpayer – physical person is:

а) виручка від продажу товарів, робіт, послуг, яка отримана впродовж податкового (звітного) періоду;

б) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в грошовій формі;

в) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в будь-якій формі;

г) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в безготівковій формі.

23. До бази оподаткування єдиним податком платника – фізичної особи не включаються:

а) пасивні доходи у вигляді відсотків, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування;

б) вартість безоплатно отриманих впродовж звітного періоду товарів (робіт, послуг);

в) сума отриманої винагороди посередника в разі надання ним послуг за посередницькими договорами;

г) сума кредиторської заборгованості, по якій минув термін позовної давності.

24. Фізичні особи - платники єдиного податку є платниками:

а) податку на доходи фізичних осіб в частині доходів, які отримані в результаті господарської діяльності фізичної особи і обкладені єдиним податком;

б) збору за здійснення деяких видів підприємницької діяльності;

в) збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;

г) земельного податку за земельні ділянки, які не використовуються ними для здійснення господарської діяльності.

25. Звільняються від сплати єдиного податку на період відпустки (не більше 1 місяця в рік) платники єдиного податку:

а) 1 і 2 групи;

б) 2 і 3 групи;

в) 4, 6 групи;

г) 5 групи.

26. Основна ставка єдиного податку для платників податків - фізичних осіб 1 групи:

а) 1% -10% від мінімальної заробітної плати за календарний місяць;

б) 1% - від доходу для платників ПДВ або 10% - для неплатників ПДВ;

в) 2% -20% від мінімальної заробітної плати за календарний місяць;

г) 2% - від доходу для платників ПДВ або 20% - для неплатників ПДВ.

27. Основна ставка єдиного податку для платників податків - фізичних осіб 2 групи:

- а) 3% -5% від мінімальної заробітної плати;
- б) 3% - від доходу для платників ПДВ або 5% - для неплатників ПДВ;
- в) 2% -20% від мінімальної заробітної плати за календарний місяць;
- г) 2% - від доходу для платників ПДВ або 20% - для неплатників ПДВ.

28. Основна ставка єдиного податку для платників податків - фізичних осіб 3 групи:

- а) 3% -5% від мінімальної заробітної плати;
- б) 3% - від доходу для платників ПДВ або 5% - для неплатників ПДВ;
- в) 7% -10% від мінімальної заробітної плати за календарний місяць;
- г) 7% - від доходу для платників ПДВ або 10% - для неплатників ПДВ.

29. Основна ставка єдиного податку для платників податків - фізичних осіб 4 групи:

- а) 3% -5% від мінімальної заробітної плати;
- б) 3% - від доходу для платників ПДВ або 5% - для неплатників ПДВ;
- в) 7% -10% від мінімальної заробітної плати за календарний місяць;
- г) 7% - від доходу для платників ПДВ або 10% - для неплатників ПДВ.

30. Податковий період для визначення єдиного податку для платників – юридичних осіб є:

- а) календарний місяць;
- б) календарний квартал;
- в) півріччя;
- г) календарний рік.

31. Платниками фіксованого сільськогосподарського податку є:

а) сільськогосподарські товаровиробники;

б) сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва у загальному обсягу виробництва за звітний податковий рік дорівнює або перевищує 75 %.

в) сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва у загальному обсягу виробництва за попередній податковий рік дорівнює або перевищує 75 %.

г) сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва у загальному обсягу виробництва за звітний податковий рік перевищує 50 %.

32. Суб'єкт господарювання не може бути зареєстрований як платник фіксованого сільськогосподарського податку:

а) у якого дохід, отриманий від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва - декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра становить не більш 50 %;

б) якщо провадить діяльність з виробництва та/або реалізації виноматеріалів виноградних для підприємств вторинного виноробства;

в) який на день подання документів для набуття статусу платника податку має податковий борг (недоїмку);

г) всі відповіді правильні.

33. Платники фіксованого сільськогосподарського податку не є платниками таких податків і зборів:

а) податку на прибуток підприємств;

б) ПДВ;

в) ПДФО;

г) всі відповіді правильні.

34. Фіксований сільськогосподарський податок сплачується:

а) щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця рівними частками від річної суми податку;

б) у розмірі: 10% – 1 квартал, 10% - 2 квартал, 50 % - 3 квартал, 30% - 4 квартал податкового року щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця;

в) у розмірі: 10% – 1 квартал, 10% - 2 квартал, 30 % - 3 квартал, 50% - 4 квартал податкового року щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця;

г) загальною сумою, яка визначена податковим зобов'язанням з податку на землю за звітний (податковий) період.

35. Податковий період для нарахування фіксованого сільськогосподарського податку вважається:

а) календарний місяць;

б) календарний квартал;

в) півріччя;

г) рік.

Практичні завдання

Завдання 1.

Підприємство - платник 4 групи єдиного податку та ПДВ. У звітному податковому кварталі підприємство продає об'єкт основних засобів за 500000 грн. Потрібно визначити суму єдиного податку у звітному податковому періоді у зв'язку із продажем об'єкта основних засобів, якщо відомо:

- первісна вартість об'єкта 400000 грн.

- знос на дату продажу – 100000 грн.

- виручка, яка надійшла на банківський рахунок підприємства у звітному періоді від покупця – 400000 грн.

Завдання 2.

Підприємство - платник єдиного податку 3 групи та ПДВ у звітному податковому періоді здійснював такі операції:

1) Отримав плату від покупців за реалізовані товари на загальну суму 10000 грн., за які не розрахувався з постачальником протягом трьох років (придбання було здійснено у постачальника – платника ПДВ);

2) отримав передплату від покупців за майбутню поставку товарів у сумі 12000 грн.;

3) Безкоштовно отримав роботи з ремонту обладнання на суму 6000 грн.

Потрібно визначити суму єдиного податку у звітному податковому періоді.

Завдання 3.

Підприємство - платник 4 групи єдиного податку та ПДВ. У звітному податковому кварталі підприємство отримало безоплатно обладнання. Звичайна ціна верстата — 20 000 грн. (без ПДВ). У цьому же кварталі обладнання було продано покупцю за 26 000 грн. Від покупця надійшла оплата у цьому же місяці у сумі 15000 грн. Також у звітному податковому кварталі реалізовані товари на 10000 грн., собівартість яких 7000 грн., однак оплата за реалізовані товари не надійшла.

Потрібно розрахувати суму єдиного податку у звітному податковому періоді.

Завдання 4.

Підприємство - платник 4 групи єдиного податку, не платник ПДВ. У 1 кварталі поточного року здійсненні наступні операції:

- отримано безкоштовно будівельні матеріали, звичайна ціна яких 1000 грн.;

- отримано виручку від реалізації обладнання – 30000 грн., остаточна вартість якого на дату продажу – 18000 грн., первісна вартість – 20000грн.;

- отримано виручку від реалізації товарів на 40000 грн., первісна вартість яких 35000 грн.;

- списано безнадійну кредиторську заборгованість – 3000 грн.;

- отримано на банківський рахунок суму відсотків за зберігання коштів

у розмірі - 200 грн.

Необхідно розрахувати суму єдиного податку у звітному податковому періоді.

Завдання 5.

Підприємство - платник 6 групи єдиного податку, платник ПДВ. У 1 кварталі поточного року здійсненні наступні операції:

- отримано виручку від реалізації токарного станку – 4000 грн., первісна вартість якого 6000 грн., знос на дату продажу – 4000 грн.;

- отримано виручку від реалізації товарів на 6000 грн., первісна вартість яких 4200 грн.;

- списано безнадійну дебіторську заборгованість – 3000 грн.;

- отримано безкоштовно матеріали, звичайна вартість яких - 1000 грн.;

- отримало передплату від покупця за майбутні поставки товару – 5000 грн.

Необхідно розрахувати суму єдиного податку у звітному податковому періоді.

Завдання 6.

Підприємство - платник 6 групи єдиного податку, платник ПДВ. У 1 кварталі поточного року здійсненні наступні операції:

- отримано виручку від реалізації транспортних послуг - 3000 грн., собівартість реалізації – 2000 грн.;

- отримано виручку від реалізації будівлі – 50000 грн., первісна вартість якого 200000 грн., знос на дату продажу – 180000 грн.;

- отримано банківські відсотки за депозит -2000 грн.;

- списано безнадійну кредиторську заборгованість – 3000 грн.;

- отримано безкоштовно консалтингові послуги, звичайна вартість яких - 1000 грн.;

- отримано кошти комітента за комісійним договором 10000 грн.

Необхідно розрахувати суму єдиного податку у звітному податковому періоді.

Завдання 7.

Підприємство - платник 4 групи єдиного податку, не платник ПДВ. У звітному податковому кварталі підприємство продає будинок за 100000 грн. Потрібно визначити суму єдиного податку у звітному податковому періоді у зв'язку із продажем об'єкта основних засобів, якщо відомо:

- первісна вартість об'єкта 100000 грн.
- остаточна вартість на дату продажу – 70000 грн.
- виручка, яка надійшла на банківський рахунок підприємства у звітному періоді від покупця – 100000 грн.

Завдання 8.

Підприємство - платник 6 групи єдиного податку, платник ПДВ. Необхідно визначити суму єдиного податку, що підлягає сплаті в державний бюджет у звітному податковому періоді, при проведенні наступних господарських операцій.

Вихідні дані:

1. Реалізовано товарів на території України на суму 50000 грн., у тому числі ПДВ. Оплата від покупця отримана частково у звітному періоді та складає 25000 грн.
2. Надано шефську допомогу міській лікарні у вигляді поставки продуктів харчування власного виробництва, звичайна вартість яких складає 3000 грн.
3. Експортовано товарів на суму 60000 грн. Оплата від покупця-нерезидента отримана у повному обсязі у звітному періоді.
4. Надано цех у оперативний лізинг. Отримано винагороду від орендаря у звітному періоді у сумі 5000 грн.

Завдання 9. Підприємство - платник 6 групи єдиного податку, не платник ПДВ. Необхідно визначити суму єдиного податку, що підлягає сплаті в державний бюджет у звітному податковому періоді, при проведенні наступних господарських операцій.

Вихідні дані:

- у звітному податковому періоді в касу підприємства надійшла виручка від покупця за товари, які реалізовані у минулому звітному періоді – 4000 грн.;
- безоплатно отримані послуги з ремонту офісу від підрядника, вартість яких 2000 грн.;
- отримана на банківський рахунок винагорода від замовника за виконання роботи за договором доручення – 5000 грн.;
- списана з обліку сума сумнівної кредиторської заборгованості, по якій не минув термін позовної давності – 7000 грн.

Завдання 10.

Підприємство - платник 6 групи єдиного податку, не платник ПДВ. Необхідно визначити суму єдиного податку, що підлягає сплаті в державний бюджет у звітному податковому періоді, при проведенні наступних господарських операцій.

Вихідні дані:

- реалізовані товари покупцю, за які оплата не надійшла у звітному податковому періоді – 10000 грн.;
- безоплатно виконані рекламні послуги замовнику, вартість яких 1000 грн.;
- отримана на банківський рахунок сума відсотків по депозиту – 200 грн.;
- на балансі платника податків значиться кредиторська заборгованість, по якій минув термін позовної давності у сумі 3000 грн.

РОЗДІЛ 8. ОБЛІК МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА ЗБОРІВ

8.1. Облік податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Платниками податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової нерухомості.

Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової нерухомості.

Не є об'єктом оподаткування:

а) об'єкти житлової нерухомості, які перебувають у власності держави або територіальних громад (їх спільній власності);

б) об'єкти житлової нерухомості, які розташовані в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, визначені законом;

в) будівлі дитячих будинків сімейного типу;

г) садовий або дачний будинок, але не більше одного такого об'єкта на одного платника податку;

г) об'єкти житлової нерухомості, які належать багатодітним сім'ям та прийомним сім'ям, у яких виховується троє та більше дітей, але не більше одного такого об'єкта на сім'ю;

д) гуртожитки.

Базою оподаткування є житлова площа об'єкта житлової нерухомості.

База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, обчислюється органом державної податкової служби на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, що перебувають у власності юридичних осіб, обчислюється такими особами самостійно виходячи з житлової площі об'єкта оподаткування на підставі документів, що підтверджують право власності на такий об'єкт.

Пільги із сплати податку

База оподаткування об'єкта житлової нерухомості, що перебуває у власності фізичної особи - платника податку, зменшується:

а) для квартири - на 120 кв. метрів;

б) для житлового будинку - на 250 кв. метрів.

Таке зменшення надається один раз за базовий податковий (звітний) період і застосовується до об'єкта житлової нерухомості, у якій фізична особа - платник податку зареєстрована в установленому законом порядку, або за вибором такого платника до будь-якого іншого об'єкта житлової нерухомості, який перебуває в його власності.

Ставки податку встановлюються сільською, селищною або міською радою в таких розмірах за 1 кв. метр житлової площі об'єкта житлової нерухомості:

- для квартир, житлова площа яких не перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких не перевищує 500 кв. метрів, ставки податку не можуть перевищувати 1 відсоток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року;

- для квартир, житлова площа яких перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких перевищує 500 кв. метрів, ставка податку становить 2,7 відсотка розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

Податковий період дорівнює календарному року.

Обчислення суми податку з об'єктів житлової нерухомості, які знаходяться у власності фізичних осіб, проводиться органом державної податкової служби за місцезнаходженням об'єкта житлової нерухомості.

Платники податку на підставі документів, що підтверджують їх право власності на об'єкт оподаткування та місце проживання (реєстрації), мають право звернутися до органів державної податкової служби для звірки даних щодо житлової площі житлової нерухомості, пільги зі сплати податку, ставки податку та нарахованої суми податку.

Платники податку - юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і до 1 лютого цього ж року подають органу державної податкової служби за місцезнаходженням об'єкта оподаткування декларацію за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 цього Кодексу, з розбивкою річної суми рівними частками поквартально.

Щодо новоствореного (нововведеного) об'єкта житлової нерухомості декларація подається протягом місяця з дня виникнення права власності на такий об'єкт.

У разі переходу права власності на об'єкт оподаткування від одного власника до іншого протягом календарного року податок обчислюється для попереднього власника за період з 1 січня цього року до початку того місяця, в якому він втратив

право власності на зазначений об'єкт оподаткування, а для нового власника - починаючи з місяця, в якому виникло право власності.

На умовному прикладі розглянемо обчислення суми податку з об'єктів житлової нерухомості, які знаходяться у власності юридичних осіб.

Вихідні дані

У власності МПП «Темп» є квартира, житлова площа якої 260м^2 та будинок площею 180м^2 . Припустимо, що місцевою радою встановлено ставку податку на нерухомість для дому, що не перевищує $500\text{м}^2 = 1\%$

Необхідно розрахувати суму податку з об'єктів житлової нерухомості, які знаходяться у власності юридичної особи, у 2013 році.

Розв'язання

Мінімальна заробітна плата, встановлена на 01.01.2013 року – 1147 грн.

Сума податку за квартиру складе: $260 \times 2,7\% \times 1147 = 8051,94$ грн.

Сума податку за житловий будинок складе: $180 \times 1\% \times 1147 = 2064,60$ грн.

Висновок: підприємство за 2013 рік повинно заплатити податок з об'єктів житлової нерухомості у сумі 10116,54 грн. ($8051,94 + 2064,60$).

Облік суми податку з об'єктів житлової нерухомості, які знаходяться у власності юридичних осіб з метою оподаткування доцільно вести з використанням рахунків бухгалтерського обліку.

Так, в обліку у системі оподаткування доцільно відобразити проведеннями:

Дт94 Кт641 - на суму нарахування податку об'єктів житлової нерухомості;

Дт641 Кт311 - на суму перерахування податку з об'єктів житлової нерухомості до відповідного бюджету.

Податкове зобов'язання з податку з об'єктів житлової нерухомості за звітний рік з податку сплачується:

- фізичними особами - протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення;

- юридичними особами - авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

8.2. Облік туристичного збору

Платниками збору є громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Платниками збору не можуть бути особи, які:

- а) постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму, у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір;
- б) особи, які прибули у відрядження;
- в) інваліди, діти-інваліди та особи, що супроводжують інвалідів I групи або дітей-інвалідів (не більше одного супроводжувачого);
- г) ветерани війни;
- г) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
- д) особи, які прибули за путівками та курсівками в санаторії та пансіонати;
- е) діти віком до 18 років;
- є) дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади.

Базою оподаткування є вартість усього періоду проживання (ночівлі) в місцях, визначених вище, за вирахуванням податку на додану вартість.

До вартості проживання не включаються витрати на харчування чи побутові послуги (прання, чистка, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), телефонні рахунки, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (віз), обов'язкове страхування, витрати на усний та письмовий переклади, інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду.

Податкові агенти

Згідно з рішенням сільської, селищної та міської ради справляння збору може здійснюватися:

а) адміністраціями готелів, кемпінгів, мотелів, гуртожитків для приїжджих та іншими закладами готельного типу, санаторно-курортними закладами;

б) квартирно-посередницькими організаціями, які направляють неорганізованих осіб на поселення у будинки (квартири), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму;

в) юридичними особами або фізичними особами - підприємцями, які уповноважуються сільською, селищною або міською радою справляти збір на умовах договору, укладеного з відповідною радою.

Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею), і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку (квитанції) на проживання.

Ставка збору встановлюється у розмірі від 0,5% до 1% до бази справляння збору, визначеної нормами ПКУ.

Податковий період дорівнює календарному кварталу.

При складанні податкової звітності суб'єкти господарювання враховують показники, які приведені у табл.8.1

Таблиця 8.1

Показники для обчислення туристичного збору за місяця для паркування транспортних засобів

№ з/п	Показники	Вартість проживання (ночівлі), за вирахуванням ПДВ ⑤ грн.коп.	Ставка збору, відсотки	Усього нараховано збору ⑥ грн.коп. к.3 х к.4
1	2	3	4	5

Облікові дані відображаються у Податковій декларації з туристичного збору, форма якої затверджена наказом Міністерства фінансів України від 21.12.12 р. за № 1402.

Збір сплачується до місцевих бюджетів авансовими внесками до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому до 28 (29) включно). Суми нарахованих щомісячних авансових внесків відображаються у квартальній податковій декларації. Остаточна сума збору, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний

(податковий) квартал (з урахуванням фактично внесених авансових платежів), сплачується у строки, визначені для квартального податкового періоду.

Податковий агент, який має підрозділ без статусу юридичної особи, що надає послуги з тимчасового проживання (ночівлі) не за місцем реєстрації такого податкового агента, зобов'язаний зареєструвати такий підрозділ як податкового агента туристичного збору в органі державної податкової служби за місцезнаходженням підрозділу.

8.3. Облік збору за місця для паркування транспортних засобів

Платниками збору є юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи - підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, за винятком площі земельної ділянки, яка відведена для безоплатного паркування транспортних засобів, передбачених статтею 30 Закону України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні".

Базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів у гривнях за 1 м² площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі від

0,03 % до 0,15% мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року.

При визначенні ставки збору сільські, селищні та міські ради враховують місцезнаходження спеціально відведених місць для паркування транспортних засобів, площу спеціально відведеного місця, кількість місць для паркування транспортних засобів, спосіб поставлення транспортних засобів на стоянку, режим роботи та їх заповнюваність.

Ставка збору та порядок сплати збору до бюджету встановлюються відповідною сільською, селищною або міською радою.

Податковий період дорівнює календарному кварталу.

При складанні податкової звітності суб'єкти господарювання враховують показники, які приведені у табл.8.2

Таблиця 8.2

Показники для обчислення збору за місця для паркування транспортних засобів

№ з/п	Показники	Площа відведеної земельної ділянки, кв.м (затверджена рішенням сільської, селищної або міської ради)	Мінімальна заробітна плата (установлена законом на 1 січня податкового (звітного) року)	Кількість днів провадження діяльності із паркування транспортних засобів	Ставка збору, відсотки	Усього нараховано збору ③ грн. коп. к.3 х к.4 х к.5 х к.6
1	2	3	4	5	6	7

Облікові дані відображаються у Податковій декларації збору за місця для паркування транспортних засобів.

Збір сплачується до місцевих бюджетів авансовими внесками до 30 числа (включно) кожного місяця (у лютому до 28 (29) включно) за місцем розташування спеціально відведеного місця для паркування транспортних засобів. Остаточна сума збору, обчислена відповідно до податкової декларації за податковий (звітний) квартал (з урахуванням фактично внесених авансових платежів), сплачується у строки, визначені для квартального податкового періоду.

8.4. Облік збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності

Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності - це сума коштів, яка сплачується за придбання та використання торгового патенту.

Торговий патент – державне свідоцтво з обмеженим строком дії на провадження певного виду підприємницької діяльності користування яким передбачає своєчасне внесення до бюджету відповідного збору .

Платниками збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності є суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), їх відокремлені підрозділи, які отримують в установленому цією статтею порядку торгові патенти та провадять такі види підприємницької діяльності:

а) торговельна діяльність у пунктах продажу товарів;

б) діяльність з надання платних побутових послуг за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України;

в) торгівля валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти;

г) діяльність у сфері розваг (крім проведення державних грошових лотерей).

Не є платниками збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг такі суб'єкти господарювання:

а) аптеки, що перебувають у державній та комунальній власності;

б) розташовані у селах, селищах і містах районного значення підприємства та організації споживчої кооперації та торгово-виробничі державні підприємства робітничого постачання;

в) фізичні особи - підприємці, які провадять торговельну діяльність у межах ринків усіх форм власності;

г) фізичні особи - підприємці, які здійснюють продаж вирощених в особистому підсобному господарстві, на присадибній, дачній, садовій і городній ділянках продукції рослинництва і тваринництва, свійської худоби та птиці (як у живому вигляді, так і продукції забою в сирому вигляді та у вигляді первинної переробки), продукції власного бджільництва;

г) фізичні особи - підприємці, які сплачують державне мито за нотаріальне посвідчення договорів про відчуження власного майна, якщо товари кожної окремої категорії відчужуються не частіше одного разу на календарний рік;

д) суб'єкти господарювання, утворені громадськими організаціями інвалідів, які мають податкові пільги згідно із законодавством та здійснюють торгівлю виключно продовольчими товарами вітчизняного виробництва та продукцією, виготовленою на підприємствах "Українське товариство сліпих", "Українське товариство глухих", а також фізичними особами - інвалідами, зареєстрованими відповідно до закону як підприємці;

е) суб'єкти господарювання, які провадять торговельну діяльність виключно з використанням таких видів товарів вітчизняного виробництва: хліб і хлібобулочні вироби; борошно пшеничне та житнє; сіль, цукор, олія соняшникова і кукурудзяна; молоко і молочна продукція, крім молока і вершків згущених із домішками і без них; продукти дитячого харчування; безалкогольні напої; морозиво; яловичина та свинина; свійська птиця; яйця; риба; ягоди і фрукти; мед та інші продукти бджільництва, бджоло інвентар і засоби захисту бджіл; картопля і плодоовочева продукція; комбікорм для продажу населенню;

є) суб'єкти господарювання, що реалізують продукцію власного виробництва фізичним особам, які перебувають з ними у трудових відносинах, через пункти продажу товарів, вбудовані у виробничі або адміністративні приміщення, що належать такому суб'єкту;

ж) суб'єкти господарювання, які провадять діяльність із закупівлі у населення продукції (заготівельна діяльність), якщо подальша реалізація такої продукції відбувається за розрахунками у безготівковій формі (пункти приймання склотари, макулатури, відходів паперових, картонних і ганчіркових; заготівля сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки);

з) підприємства, установи та організації, які провадять діяльність у торговельно-виробничій сфері (ресторанне господарство), у тому числі навчальних закладах, із обслуговування виключно працівників таких підприємств, установ та організацій, а також учнів і студентів у навчальних закладах.

и) не є платниками збору за провадження діяльності у сфері розваг суб'єкти господарювання, які провадять комп'ютерні та відеоігри.

З придбанням пільгового торгового патенту провадиться торговельна діяльність виключно з використанням таких товарів (незалежно від країни їх походження):

а) товари повсякденного вжитку, продукти харчування, вироби медичного призначення для індивідуального користування, технічні та інші засоби реабілітації через торговельні установи, утворені з цією метою громадськими організаціями інвалідів;

б) товарів військової атрибутики та повсякденного вжитку для військовослужбовців на території військових частин і військових навчальних закладів;

в) насіння та посадкового матеріалу овочевих, баштанних, кормових та квіткових культур, кормових коренеплодів та картоплі;

г) сірників;

г) термометрів та індивідуальних діагностичних приладів.

З придбанням пільгового торгового патенту провадиться торговельна діяльність виключно з використанням таких товарів вітчизняного виробництва:

а) поштові марки, листівки, вітальні листівки і конверти непогашені, ящики, коробки, мішки, сумки та інша тара, виготовлена з дерева, паперу та картону, яка використовується для поштових відправлень підприємствами, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади у галузі транспорту та зв'язку, і фурнітура до них;

б) товари народних промислів, крім антикварних та тих, що становлять культурну цінність згідно з переліком, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері культури;

в) готові лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти, предмети догляду, перев'язувальні матеріали та інше медичне приладдя), вітаміни для населення, тампони, інші види санітарно-гігієнічних виробів із целюлози або її замінників, ветеринарні препарати, вироби медичного призначення для

індивідуального користування інвалідами, технічні та інші засоби реабілітації інвалідів;

г) зубні паста та порошки, косметичні серветки, дитячі пелюшки, папір туалетний, мило господарське;

г) вугілля, вугільні брикети, паливо пічне побутове, гас освітлювальний, торф паливний кусковий, торф'яні брикети і дрова для продажу населенню, газ скраплений у балонах, що реалізується населенню за місцем проживання для використання у житлових та/або нежитлових приміщеннях;

д) проїзні квитки;

е) зошити.

З придбанням пільгового торгового патенту провадиться торговельна діяльність виключно з використанням періодичних видань друкованих засобів масової інформації вітчизняного виробництва, що мають реєстраційні свідоцтва, видані в установленому порядку, а також книг, брошур, альбомів, нотних видань, буклетів, плакатів, картографічної продукції, що видаються юридичними особами - резидентами України. При здійсненні такого продажу товарів платники збору можуть одночасно здійснювати продаж супутньої продукції (незалежно від країни їх походження): ручки, олівці, інструменти для креслення, пензлі, мастихіни, мольберти, фарби, лаки, розчинники та закріплювачі для малювання та живопису, полотна, багет, рамки та підрамники для картин, швидкошшивачі, інші канцелярські прилади та конторське приладдя, крім виготовлених з дорогоцінних і напівдорогоцінних металів.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг встановлюється сільськими, селищними та міськими радами (далі у цьому пункті - органами місцевого самоврядування) з розрахунку на календарний місяць у відповідному розмірі від мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня календарного року (далі - мінімальна заробітна плата), визначеному цим пунктом, з урахуванням місцезнаходження пункту продажу товарів та асортименту товарів, пункту з надання платних послуг та виду платних послуг.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності (крім провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом із застосуванням пістолетних паливно-роздавальних колонок на стаціонарних, малогабаритних і пересувних автозаправних станціях, заправних пунктах) та діяльності з надання платних послуг встановлюється в таких межах:

а) на території міста Києва та обласних центрів - від 0,08 до 0,4 розміру мінімальної заробітної плати;

б) на території міста Севастополя, міст обласного значення (крім обласних центрів) і районних центрів - від 0,04 до 0,2 розміру мінімальної заробітної плати;

в) на території інших населених пунктів - до 0,1 розміру мінімальної заробітної плати.

У разі якщо пункти продажу товарів (надання послуг) розташовані в курортній місцевості або на території, прилеглої до митниці, інших пунктів переміщення через митний кордон, органи місцевого самоврядування, до бюджетів яких спрямовуються кошти від сплати збору, можуть прийняти рішення щодо збільшення ставки збору, але не більш як 0,4 розміру мінімальної заробітної плати.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом на стаціонарних, малогабаритних і пересувних автозаправних станціях, заправних пунктах встановлюється в межах від 0,08 до 0,4 розміру мінімальної заробітної плати залежно від місця розташування таких пунктів продажу.

Ставка збору за здійснення торгівлі валютними цінностями на календарний місяць становить 1,2 розміру мінімальної заробітної плати.

Ставка збору за здійснення діяльності у сфері розваг на квартал становить:

- для використання грального автомата (грального автомата "кран-машина", грального автомата, на якому проводяться дитячі ігри, іншого грального автомата, призначеного для проведення платних розважальних ігор) - розмір мінімальної заробітної плати;

- для використання гральних жолобів (доріжок) кегельбану, боулінга, що вводяться в дію за допомогою жетона, монети або без них, - розмір мінімальної

заробітної плати, збільшений у 2 рази, за кожний гральний жолоб (доріжку);

- для використання столів для більярда, що вводяться в дію за допомогою жетона, монети або без них, крім столів для більярда, що використовуються для спортивних аматорських змагань, - розмір мінімальної заробітної плати за кожний стіл для більярда;

- для проведення інших оплатних розважальних ігор - розмір мінімальної заробітної плати за кожне окреме гральне місце.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності із придбанням пільгового торгового патенту встановлюється в розмірі 0,05 розміру мінімальної заробітної плати щорічно.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності із придбанням короткотермінового торгового патенту за один день становить 0,02 розміру мінімальної заробітної плати.

Порядок сплати збору платниками збору, які:

а) провадять торговельну діяльність або надають платні послуги (крім пересувної торговельної мережі) - збір сплачується за місцезнаходженням пункту продажу товарів або пункту з надання платних послуг;

б) здійснюють торгівлю валютними цінностями - за місцезнаходженням пункту обміну іноземної валюти;

в) здійснюють діяльність у сфері розваг - за місцезнаходженням пункту надання послуг у сфері розваг;

г) здійснюють торгівлю через пересувну торговельну мережу - за місцем реєстрації таких платників;

г) здійснюють торгівлю на ярмарках, виставках-продажах та інших короткотермінових заходах, пов'язаних з демонстрацією та продажем товарів, - за місцем провадження такої діяльності.

Строки сплати збору:

а) за провадження торговельної діяльності з придбанням короткотермінового торгового патенту - не пізніш як за один календарний день до початку провадження такої діяльності;

б) за провадження торговельної діяльності (крім торговельної діяльності з придбанням короткотермінового торгового патенту), діяльності з надання платних послуг, здійснення торгівлі валютними цінностями - щомісяця не пізніше 15 числа, який передує звітному місяцю;

в) за здійснення діяльності у сфері розваг - щоквартально не пізніше 15 числа місяця, який передує звітному кварталу.

Під час придбання торгового патенту суб'єкт господарювання вносить суму збору за один місяць (квартал). На суму збору, сплачену під час придбання торгового патенту, зменшується сума збору, яка підлягає внесенню в останній місяць (квартал) його дії.

Контрольні запитання, тести

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте елементи податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
2. Охарактеризуйте елементи туристичного збору.
3. Охарактеризуйте елементи збору за місця для паркування транспортних засобів.
4. Охарактеризуйте елементи збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг.
5. Якими товарами вітчизняного виробництва торговельна діяльність провадиться з придбанням пільгового торгового патенту?

Тести

1. Платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є:
 - а) фізичні та юридичні особи, які є власниками житлової нерухомості;
 - б) суб'єкти підприємницької діяльності, які є власниками нерухомого майна;
 - в) фізичні особи, які є власниками об'єктів нерухомого майна, відмінне від земельної ділянки;
 - г) юридичні особи, які є власниками об'єктів нерухомого майна, відмінне від

земельної ділянки.

2. Об'єктом оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є:

- а) об'єкт нерухомого майна, відмінне від земельної ділянки;
- б) об'єкт житлової нерухомості;
- в) садовий будинок на одного платника податку;
- г) гуртожитки.

3. Базою оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є:

- а) вартість об'єкта нерухомого майна, відмінне від земельної ділянки;
- б) загальна площа об'єкта нерухомого майна, відмінне від земельної ділянки;
- в) житлова площа об'єкта житлової нерухомості;
- г) вартість об'єкта житлової нерухомості.

4. База оподаткування квартири, що перебуває у власності фізичної особи - платника податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки:

- а) зменшується на 60 кв. метрів;
- б) зменшується на 100 кв. метрів;
- в) зменшується на 120 кв. метрів;
- г) залишається незміною незалежно від площі квартири.

5. База оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, житлового будинку, що перебуває у власності фізичної особи - платника податку:

- а) зменшується на 150 кв. метрів;
- б) зменшується на 200 кв. метрів;
- в) зменшується на 250 кв. метрів;
- г) залишається незміною незалежно від площі житлового будинку.

6. Податковий період для визначення податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, є:

- а) календарний місяць;
- б) календарний квартал;
- в) півріччя;
- г) календарний рік.

7. Платниками туристичного збору є:

а) громадяни України, які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської або міської ради про встановлення туристичного збору;

б) суб'єкти підприємницької діяльності, які отримують послуги з тимчасового проживання із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк;

в) громадяни України, які отримують послуги з тимчасового проживання на території, на якій встановлено нарахування туристичного збору;

г) громадяни України, які проживають на умовах договорів найму на території, на якій встановлено нарахування туристичного збору.

8. Платниками туристичного збору можуть бути особи, які:

а) прибули за путівками та курсівками в санаторії та пансіонати на територію, на якій встановлено справляння туристичного збору;

б) особи, які прибули у відрядження на територію, на якій встановлено справляння туристичного збору;

в) ветерани війни, які отримують послуги з тимчасового проживання на території, на якій встановлено справляння туристичного збору;

г) особи без громадянства, які отримують послуги з тимчасового проживання на території, на якій встановлено справляння туристичного збору.

9. Базою справляння туристичного збору є:

- а) вартість тимчасового проживання на території, на якій встановлено

справляння туристичного збору, за вирахуванням ПДВ;

б) вартість тимчасового проживання на території, на якій встановлено справляння туристичного збору, з врахуванням ПДВ;

в) вартість тимчасового проживання на території, на якій встановлено справляння туристичного збору, з врахуванням витрат на харчування та побутових послуг, за вирахуванням ПДВ;

г) вартість тимчасового проживання на території, на якій встановлено справляння туристичного збору, з врахуванням витрат на обов'язкове страхування, з врахуванням ПДВ.

10. Ставка туристичного збору встановлюється:

а) самостійно податковими агентами;

б) у розмірі від 0,5 до 1 % до бази справляння збору;

в) у розмірі від 0,5 до 3 % до бази справляння збору;

г) у розмірі не менш однієї мінімальної заробітної плати.

11. Податковий період для визначення туристичного збору, є:

а) календарний місяць;

б) календарний квартал;

в) півріччя;

г) календарний рік.

12. Платниками збору за місця для паркування транспортних засобів є:

а) фізичні особи, які здійснюють паркування транспортних засобів на спеціально відведених автостоянках;

б) юридичні особи, які здійснюють паркування транспортних засобів на спеціально відведених автостоянках;

в) суб'єкти підприємницької діяльності, які провадять діяльність із паркування транспортних засобів на спеціально відведених автостоянках;

г) всі відповіді правильні.

13. База оподаткування збору за місця для паркування транспортних засобів:

а) площа земельної ділянки, відведена для паркування;

- б) кількість транспортних засобів, які здійснювали паркування;
- в) термін паркування транспортних засобів;
- г) грошова оцінка земельної ділянки, відведена для паркування.

14. Ставки збору за місця для паркування транспортних засобів встановлюються:

- а) самостійно власниками місць для паркування транспортних засобів;
- б) у розмірі від 0,03 до 0,15 % до бази справляння збору;
- в) у розмірі від 0,15 до 0,3 % до бази справляння збору;
- г) у розмірі від 0,03 до 0,15 % мінімальної заробітної плати, установлені на 1 січня податкового року.

15. Платниками збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності є суб'єкти господарювання, які:

- а) здійснюють підприємницьку діяльність у сфері надання побутових послуг;
- б) здійснюють виробництво та продаж вітчизняних продуктів харчування;
- в) отримують торгові патенти та провадять торговельну діяльність у пунктах продажу товарів;
- г) здійснюють торгівлю валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти.

РОЗДІЛ 9. ОБЛІК РЕСУРСНИХ ПЛАТЕЖІВ

9.1. Облік рентної плати та плати за користування надрами

До ресурсних платежів, які включаються до загальнодержавних податків та зборів, належать:

- рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;

- рентна плата за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні;

- плата за користування надрами;
- збір за користування радіочастотним ресурсом України;
- збір за спеціальне використання води;
- збір за спеціальне використання лісових ресурсів.

Платниками рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України є суб'єкти господарювання, які експлуатують об'єкти магістральних трубопроводів та надають (організують) послуги з транспортування (переміщення) вантажу трубопроводами України.

Платником рентної плати за транзит природного газу територією України є уповноважений Кабінетом Міністрів України суб'єкт господарювання, який надає (організовує) послуги з його транзиту територією України.

Об'єкт оподаткування - фактичні обсяги, що транспортуються територією України у податковому (звітному) періоді.

Ставки оподаткування визначаються кадастровим методом за нормами ПКУ.

Податковий період для рентної плати дорівнює календарному місяцю.

Податковий розрахунок з рентної плати за податковий (звітний) період, що дорівнює календарному місяцю подається платником рентної плати органу державної податкової служби за місцем його податкової реєстрації протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) періоду.

Сума податкових зобов'язань з рентної плати за податковий (звітний) період, що дорівнює календарному місяцю, сплачується платником рентної плати за місцем його податкової реєстрації авансовими платежами щодакади (15, 25 числа поточного місяця, 5 числа наступного місяця).

Платники рентної плати за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні є суб'єкти господарювання, які здійснюють видобуток (у

тому числі під час геологічного вивчення) вуглеводневої сировини на підставі спеціальних дозволів на користування надрами, отриманих в установленому законодавством порядку.

Об'єктом оподаткування рентною платою є обсяг видобутої вуглеводневої сировини у податковому (звітному) періоді.

Ставки рентної плати встановлюються за кадастровим методом.

Базовий податковий (звітний) період для рентної плати дорівнює календарному місяцю.

Податкові розрахунки з рентної плати подаються платником податків починаючи з календарного місяця, що настає за місяцем, у якому такий платник отримав спеціальний дозвіл для видобування корисних копалин на здійснення видобутку вуглеводневої сировини.

Платник протягом 20 календарних днів після закінчення податкового (звітного) періоду подає податковий розрахунок органу державної податкової служби.

У податковому періоді платник сплачує до 10, 20 і 30 числа поточного календарного місяця авансові внески відповідно за першу, другу і третю декади в розмірі однієї третини суми податкових зобов'язань з рентної плати, визначеної у податковому розрахунку за попередній податковий (звітний) період.

Сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковому розрахунку за податковий період, сплачується платником до бюджету протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такого податкового розрахунку з урахуванням фактично сплачених авансових внесків.

Фрагмент типової форми податкового розрахунку плати за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні наведено на рис.9.1.

Плата за користування надрами - це загальнодержавний платіж, який справляється у вигляді:

- плати за користування надрами для видобування корисних копалин;
- плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.

3	ділянка надр, з якої видобуто вуглеводневу сировину:		для виділення позади тексту.	
3.1	код органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням ⁵ ділянки надр за КОАТУУ			
3.2	область (за спеціальним дозволом)			
3.3	район (за спеціальним дозволом)			
3.4	назва ділянки надр (за спеціальним дозволом)			
3.5	на підставі отриманого спеціального дозволу за №			
3.5.1	виданого			
3.5.2	із строком дії (роки)		для:	
3.5.2.1	видобування корисних копалин			
3.5.2.2	геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки			
3.5.2.3	користування надрами у межах континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони			
3.6	вид вуглеводневої сировини в межах ділянки надр:			
3.6.1	нафта			
3.6.2	газовий конденсат			
3.6.3	природний газ			
3.6.4	нафтовий (попутний) газ			

рядок	показник	величина
5	податкове зобов'язання ^{6, 7} за звітний період, усього: (р. 5.1 + р. 5.2 + р. 5.3 + р. 5.4)	
	у тому числі за:	x
5.1	нафту	сума рядків 7 додатків 1
5.2	газовий конденсат	сума рядків 7 додатків 1
5.3	природний газ	сума рядків 8 додатків 2
5.4	нафтовий (попутний) газ	сума рядків 8 додатків 2

Рис. 9.1. Фрагмент типової форми податкового розрахунку плати за нафту, природний газ і газовий конденсат, що видобуваються в Україні

Платники плати за користування надрами для видобування корисних копалин - це суб'єкти господарювання, у тому числі громадяни України, іноземці та особи без громадянства, зареєстровані відповідно до закону як підприємці, які набули права користування об'єктом (ділянкою) надр на підставі отриманих спеціальних

дозволів на користування надрами в межах конкретних ділянок надр з метою провадження господарської діяльності з видобування корисних копалин.

Об'єкт оподаткування плати за користування надрами для видобування корисних копалин по кожній наданій в користування ділянці надр, що визначена у відповідному спеціальному дозволі, є обсяг видобутої у податковому (звітному) періоді корисної копалини (мінеральної сировини) або обсяг погашених у податковому (звітному) періоді запасів корисних копалин.

До об'єкта оподаткування належать:

а) обсяг корисної копалини (мінеральної сировини), видобутої з надр на території України, її континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони, у тому числі обсяг мінеральної сировини, що утворюється в результаті виконання первинної переробки, що провадиться іншими ніж платник суб'єктами господарювання на умовах господарських договорів про послуги з давальницькою сировиною;

б) обсяг корисної копалини (мінеральної сировини), видобутої (вилученої) з відходів (втрат, хвостів тощо) гірничодобувного виробництва, у тому числі обсяг мінеральної сировини, що утворюється в результаті виконання первинної переробки, що провадиться іншими ніж платник суб'єктами господарювання на умовах господарських договорів про послуги з давальницькою сировиною, якщо для її видобутку відповідно до законодавства необхідно отримати спеціальний дозвіл;

в) обсяг погашених запасів корисних копалин.

База оподаткування – це вартість обсягів видобутих у податковому (звітному) періоді корисних копалин (мінеральної сировини), яка окремо обчислюється для кожного виду корисної копалини (мінеральної сировини) для кожної ділянки надр на базових умовах поставки (склад готової продукції гірничодобувного підприємства).

Ставки плати за користування надрами для видобування корисних копалин устанавлюються за кадастровим методом.

Платник плати за користування надрами для видобування корисних копалин подають за податковий період, що дорівнює календарному кварталу, податкові

розрахунки з плати за користування надрами для видобування корисних копалин до органу державної податкової служби.

Податкові розрахунки з плати за користування надрами для видобування корисних копалин подаються платником, починаючи з календарного кварталу, що настає за кварталом, у якому такий платник отримав спеціальний дозвіл.

Фрагмент податкового розрахунку з плати за користування надрами для видобування корисних копалин наведено на рис.9.2

3	ділянка надр, з якої видобуто корисну копалину:		
3.1	код органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням ⁵ ділянки надр за КОАТУУ		
3.2	область (за спеціальним дозволом)		
3.3	район (за спеціальним дозволом)		
3.4	назва ділянки надр (за спеціальним дозволом)		
3.5	на підставі отриманого спеціального дозволу за №		
3.5.1	виданого		
3.5.2	із строком дії (роки)		для:
3.5.2.1	видобування корисних копалин		
3.5.2.2	геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки		
3.5.2.3	користування надрами у межах континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони		
4	державна експертиза ділянки надр:		
4.1	номер		
4.2	дата складання		
4.3	рік виконання державної експертизи		
4.4	коефіцієнт рентабельності гірничодобувного підприємства (десятковим дробом)		
6	податкове зобов'язання ^{6, 7} за звітний період, усього: (р. 6.1 + р. 6.2 + р. 6.3)		×
	у тому числі за корисними копалинами із ставкою в:		×
6.1	абсолютних значеннях сума рядків 7 додатків 1		×
6.2	відносних показниках (для загальнодержавного значення) сума рядків 8 додатків 2, у яких р. 3.3.1 додатків 2		×
6.3	відносних показниках (для місцевого значення) сума рядків 8 додатків 2, у яких р. 3.3.2 додатків 2		×

Рис. 9.2. Фрагмент податкового розрахунку з плати за користування надрами для видобування корисних копалин

Платник плати за користування надрами для видобування корисних копалин

протягом десяти календарних днів після закінчення граничного строку подання податкового розрахунку за податковий (звітний) період сплачує податкові зобов'язання у сумі, визначеній в розрахунку з плати, з урахуванням фактично сплачених авансових внесків, поданому ними органу державної податкової служби.

Платниками плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є юридичні та фізичні особи - суб'єкти господарської діяльності, які використовують у межах території України ділянки надр для:

а) зберігання природного газу, нафти, газоподібних та інших рідких нафтопродуктів;

б) витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання вино продукції;

в) вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин;

г) зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів;

г) провадження інших видів господарської діяльності.

Об'єкт оподаткування - це обсяг підземного простору (ділянки) надр:

а) для зберігання природного газу та газоподібних продуктів - активний об'єм зберігання газу в пористих чи тріщинуватих геологічних утвореннях (пластах - колекторах);

б) для зберігання нафти та інших рідких нафтопродуктів - об'єм спеціально створених та існуючих гірничих виробок (відпрацьованих і пристосованих), а також природних порожнин (печер);

в) для витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання вино продукції, вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин, зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів, провадження інших видів господарської діяльності - площа підземного простору, що надана у користування в спеціально створених та існуючих гірничих виробках (відпрацьованих і пристосованих), а також природних порожнинах (печерах).

Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, не справляється:

- з військових частин, закладів, установ і організацій Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, що фінансуються за рахунок державного бюджету;

- за використання транспортних тунелів та інших підземних комунікацій, колекторно-дренажних систем та об'єктів міського комунального господарства;

- за використання підземних споруд на глибині не більш як 20 метрів, збудованих відкритим способом без засипання або з подальшим ґрунтовим засипанням.

Ставки плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин встановлюються окремо для кожного виду користування надрами у гривнях до одиниці виміру залежно від корисних властивостей надр і ступеня екологічної безпеки під час їх використання за кадастровим методом.

Податковий (звітний) період - календарний квартал.

Платник протягом десяти календарних днів після закінчення граничного строку подання податкового розрахунку за податковий (звітний) період сплачує податкові зобов'язання з плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у сумі, визначеній в розрахунку з плати, поданому ним органу державної податкової служби за місцезнаходженням ділянки надр.

9.2. Облік зборів за користування радіочастотним, водним та лісовим ресурсами

Платниками збору за користування радіочастотним ресурсом України є загальні користувачі радіочастотного ресурсу України, визначені законодавством про радіочастотний ресурс, яким надано право користуватися радіочастотним ресурсом України в межах виділеної частини смуг радіочастот загального користування на підставі:

- ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України;
- ліцензії на мовлення та дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою;

- дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою, отриманого на підставі договору з власником ліцензії на мовлення;
- дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою.

Не є платниками збору спеціальні користувачі, перелік яких визначено законодавством про радіочастотний ресурс, та радіоаматори.

Об'єкт оподаткування збором за користування радіочастотним ресурсом України є ширина смуги радіочастот, що визначається як частина смуги радіочастот загального користування у відповідному регіоні та зазначена в ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України або в дозволі на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою для технологічних користувачів та користувачів, які користуються радіочастотним ресурсом для розповсюдження телерадіопрограм.

Ставки збору за користування радіочастотним ресурсом України визначаються за кадастровим методом відповідно до норм ПКУ. Платники збору обчислюють щомісяця суму збору виходячи з виду радіозв'язку, діапазону радіочастот, розміру встановлених ставок.

Податковий період для збору за користування радіочастотним ресурсом України дорівнює календарному місяцю.

Платники збору, яким надано право користуватися радіочастотним ресурсом України на підставі ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України, сплачують збір починаючи з дати видачі ліцензії.

У разі продовження терміну дії ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України збір сплачується з початку терміну дії продовженої ліцензії.

Розрахунки збору подаються платниками збору до органів державної податкової служби у строки, визначені для місячного податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації.

Фрагмент розрахунку збору за користування радіочастотним ресурсом України наведено на рис.9.3

N з/п	Дозвільний документ ²				Вид радіозв'язку	Потужність ³ (у кВт з трьома десятковими знаками)	Розмір ставки збору за 1 МГц смуги радіочастот, визначеної у ліцензії або дозволі, за кожним регіоном у гривнях	Кількість регіонів ⁴	Ширина смуги радіочастот, визначеної в ліцензії або дозволі (МГц)	Нараховано збору за звітний місяць (к. 5 х к. 6 х к. 7) (у гривнях з двома десятковими знаками)
	Вид документа (ліцензія або дозвіл)	Дата дд.мм.рр.	номер	термін дії до мм.рр.						
1	2.1	2.2	2.3	2.4	3	4	5	6	7	8

Рис. 9.3. Фрагмент розрахунку збору за користування радіочастотним ресурсом України

Збір сплачується платниками збору за місцем податкової реєстрації у строки, визначені для місячного податкового (звітного) періоду на підставі даних Податкової декларації про збір за користування радіочастотним ресурсом України.

Збір за спеціальне використання води

Платниками збору за спеціальне використання води є водокористувачі - суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи (крім бюджетних установ), постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи - підприємці, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів (первинні водокористувачі) та/або від первинних або інших водокористувачів (вторинні водокористувачі), та використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва.

Не є платниками збору за спеціальне використання води водокористувачі, які використовують воду виключно для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб населення (сукупності людей, які знаходяться на даній території в той чи інший період часу, незалежно від характеру та тривалості проживання, в межах їх житлового фонду та присадибних ділянок), у тому числі для задоволення виключно

власних питних і санітарно-гігієнічних потреб юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та платників єдиного податку.

Під терміном "санітарно-гігієнічні потреби" слід розуміти використання води в туалетних, душових, ванних кімнатах і умивальниках та використання для утримання приміщень у належному санітарно-гігієнічному стані.

Об'єкт оподаткування збором за спеціальне використання води є фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води в їх системах водопостачання.

Об'єктом оподаткування збором за спеціальне використання води без її вилучення з водних об'єктів є:

- для потреб гідроенергетики - фактичний обсяг води, що пропускається через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електроенергії;

- для потреб водного транспорту - час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується (залежно від тоннажності), та пасажирським флотом, що експлуатується (залежно від кількості місць).

Об'єктом оподаткування збором за спеціальне використання води для потреб рибництва є фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (у тому числі для поповнення, яке пов'язане із втратами води на фільтрацію та випаровування).

Збір за спеціальне використання води не справляється:

- за воду, що використовується для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб населення (сукупності людей, які знаходяться на даній території в той чи інший період часу, незалежно від характеру та тривалості проживання, в межах їх житлового фонду та присадибних ділянок), у тому числі для задоволення виключно власних питних і санітарно-гігієнічних потреб юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та платників єдиного податку;

- за воду, що використовується для протипожежних потреб;

- за воду, що використовується для потреб зовнішнього благоустрою територій міст та інших населених пунктів;

- за морську воду, крім води з лиманів;
- за воду, що використовується садівницькими та городницькими товариствами (кооперативами);
- за воду, що забирається для реабілітації, лікування та оздоровлення реабілітаційними установами для інвалідів та дітей-інвалідів, підприємствами, установами та організаціями фізкультури та спорту для інвалідів та дітей-інвалідів, які засновані всеукраїнськими громадськими організаціями інвалідів відповідно до закону тощо.

Збір за спеціальне використання води для потреб водного транспорту не справляється:

- з морського водного транспорту, який використовує річковий водний шлях виключно для заходження з моря у морський порт, розташований у пониззі річки, без використання спеціальних заходів забезпечення судноплавства (попуски води з водосховищ та шлюзування);
- під час експлуатації водних шляхів стоянковими (нафтоперекачувальні станції, плав нафтобази, дебаркадери, доки плавучі, судна з механічним обладнанням та інші стоянкові судна) і службово-допоміжними суднами та експлуатації водних шляхів річки Дунаю.

Ставки збору за спеціальне використання води визначається за кадастровим методом відповідно до норм ПКУ.

Податковий період для збору за спеціальне використання води дорівнює календарному кварталу.

Розглянемо порядок заповнення розрахунку збору за спеціальне використання води на умовному прикладі.

Вихідні дані

Промислове підприємство, яке знаходиться у Вінницькій області, за звітний рік використовувало за показниками водомірів з урахуванням втрат у системах його водопостачання -15000 м³ води, з них:

- 8250 м³ , або 55% - поверхневої води р. Дністер;
- 6750 м³ або 45% - підземної води.

Встановлений ліміт води - 10000 м³.

Необхідно обчислити збір за спеціальне використання води.

Розв'язання

Понад установлений ліміт використано 5000 м³ води (15000 м³ - 10000 м³), в тому числі 2750 м³ поверхневої води та 2250 м³ підземної води.

Норматив плати за використання поверхневих водних ресурсів становить 19,68 грн./100м³, коефіцієнт не застосовувався.

Норматив плати за понадлімітне використання поверхневих водних ресурсів становить 98,4 грн./100м³ (19,68 x 5).

Норматив плати за використання підземних водних ресурсів становить **52,49** грн./100м³, коефіцієнт не застосовувався.

Норматив плати за понадлімітне використання підземних водних ресурсів становить 262,45 грн./100м³ (52,49 x 5).

Нарахована сума збору в межах ліміту на 2013 рік становить:

- з поверхневих водних об'єктів: $(8250 - 2750) \times 0,1968 = 1082,4$ грн.;

- з підземних вод: $(6750 - 2250) \times 0,5249 = 2362,05$ грн.

Нарахована сума збору за перевищення ліміту води становить:

- з поверхневих водних об'єктів: $(8250 - 2750) \times 0,984 = 5412$ грн.

- з підземних вод: $(6750 - 2250) \times 2,6245 = 11810,25$ грн.

Висновок: всього нарахована сума збору за рік у розмірі 20666,7 грн.

Облікові дані відображаються у розрахунку збору за спеціальне використання води, фрагмент якого наведено на рис.9.4.

Податкові декларації збору подаються платниками збору органам державної податкової служби у строки, визначені для квартального податкового періоду, за місцем податкової реєстрації.

Податкова декларація за спеціальне використання води для потреб водного транспорту за перший квартал не подається.

Збір сплачується платниками збору у строки, визначені для квартального податкового періоду, за місцем податкової реєстрації.

Збір за спеціальне використання води для потреб водного транспорту за перший квартал не сплачується.

Показник	Одиниця виміру	Код рядка	Назви водогосподарських систем			Усього
			Загально-державного значення	Загально-державного значення	Місцевого значення	
1	2	3	4	5	6	7
Установлений річний ліміт використання водних ресурсів	куб. м	01				
Обсяг фактично використаної води з урахуванням втрат у системах водопостачання, усього:	куб. м	02				
у межах установленого річного ліміту	куб. м	03				
понад установлений річний ліміт (р. 02 - 01)	куб. м	04				
Обсяг води, пропущеної через гурбіни гідроелектростанцій	куб. м	05				
Нормативи збору:						
Нарахована сума збору за спеціальне використання водних ресурсів у межах установленого річного ліміту з початку року (р. 03 x р. 06 x р. 07)	грн.	08				
Нарахована сума збору за спеціальне використання водних ресурсів понад установлений річний ліміт з початку року (р. 04 x р. 06 x р. 07) x 5	грн.	09				
Нараховано збору за спеціальне використання водних ресурсів з початку року, усього (р. 08 + р. 09)	грн.	10				

Рис. 9.4. Фрагмент розрахунку збору за спеціальне використання води

Платники збору подають одночасно з податковими деклараціями органам державної податкової служби копії дозволу на спеціальне водокористування, договору на поставку води та статистичної звітності про використання води.

Збір за спеціальне використання лісових ресурсів

Платниками збору за спеціальне використання лісових ресурсів є лісокористувачі - юридичні особи, їх філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, що не мають статусу юридичної особи, постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження з України або виконують агентські

(представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, фізичні особи (крім фізичних осіб, які мають право безоплатно без видачі спеціального дозволу використовувати лісові ресурси відповідно до лісового законодавства), а також фізичні особи - підприємці, які здійснюють спеціальне використання лісових ресурсів на підставі спеціального дозволу (лісорубного квитка або лісового квитка) або відповідно до умов договору довгострокового тимчасового користування лісами.

Об'єкт оподаткування збором за спеціальне використання лісових ресурсів є:

- деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування;
- деревина, заготовлена під час проведення заходів:

а) щодо поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення, посилення захисних властивостей (у деревостанах віком понад 40 років - рубки догляду за лісом, вибіркові санітарні рубки, вибіркові лісовідновні рубки, рубки, пов'язані з реконструкцією, ландшафтні рубки і рубки переформування; незалежно від віку деревостанів - суцільні санітарні та суцільні лісовідновні рубки);

б) з розчищення лісових ділянок, вкритих лісовою рослинністю, у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів тощо;

- другорядні лісові матеріали (заготівля живиці, пнів, лубу та кори, деревної зелені, деревних соків та інших другорядних лісових матеріалів, передбачених нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства);

- побічні лісові користування (заготівля сіна, випасання худоби, заготівля дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, лікарських рослин, збирання лісової підстилки, заготівля очерету та інших побічних лісових користувань, передбачених нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства);

- використання корисних властивостей лісів для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних, туристичних і освітньо-виховних цілей та проведення науково-дослідних робіт.

Ставки збору за спеціальне використання лісових ресурсів визначається за кадастровим методом відповідно до норм ПКУ.

Податковий період для збору за спеціальне використання лісових ресурсів дорівнює календарному кварталу.

Лісокористувачі щокварталу складають розрахунок збору наростаючим підсумком з початку року органу державної податкової служби за місцезнаходженням лісової ділянки у строки, визначені для квартального податкового (звітного) періоду.

Фрагмент форми розрахунку збору за спеціальне використання лісових ресурсів наведено на рис. 9.5

Розрахунок збору за спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду				
за _____ квартал 200_ р. (квартал, півріччя, дев'ять місяців та рік)				
Показники	Код рядка	Сума збору, грн.		
		Усього	лісові ресурси державного значення	лісові ресурси місцевого значення
1	2	3	4	5
Сума збору за деревину від рубок головного користування	01			х
Сума збору за заготівлю живиці	02			х
Сума збору за інші рубки	03		х	
Сума збору за деревину від рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства	04		х	
Сума збору за другорядні лісові матеріали	05		х	
Сума збору за побічне користування	06		х	
Сума збору за використання корисних властивостей лісу	07		х	
Сума збору, що внесена в касу лісокористувача або безпосередньо сплачена до бюджетів	08			
Нарахована сума збору з початку року р. 01 + р. 02 + р. 03 + р. 04 + р. 05 + р. 06 + р. 07 + р. 08	09			

Рис. 9.5. Фрагмент форми розрахунку збору за спеціальне використання лісових ресурсів

Лісокористувачі сплачують збір у строки, визначені для квартального податкового (звітного) періоду.

Збір сплачується лісокористувачами щокварталу рівними частинами від суми збору, зазначеної в спеціальних дозволах, виданих у відповідному календарному році.

Контрольні запитання, тести, практичні завдання

Контрольні запитання

1. Дайте загальну характеристику ресурсних платежів.
2. Визначте елементи збору за користування радіочастотним ресурсом України.
3. Визначте елементи збору за спеціальне використання води.
4. Визначте елементи збору за спеціальне використання та лісових ресурсів.
5. Які види рентної плати визначені у системі оподаткування?

Тести

1. Платниками плати за користування надрами для видобування корисних копалин є:
 - а) суб'єкти господарювання, які набули права користування об'єктом надр з метою провадження господарської діяльності з видобування корисних копалин;
 - б) юридичні особи, які набули права користування об'єктом надр з метою видобування корисних копалин;
 - в) фізичні особи, які набули права користування об'єктом надр з метою видобування корисних копалин;
 - г) суб'єкти господарювання, які здійснюють господарську діяльність з видобування корисних копалин.
2. До об'єкта оподаткування плати за користування надрами для видобування корисних копалин є:
 - а) обсяг мінеральної сировини, видобутої з надр на території України;
 - б) обсяг мінеральної сировини, видобутої з відходів гірничодобувного виробництва;

- в) обсяг погашених запасів корисних копалин;
- г) всі відповіді правильні.

3. Платниками плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, є юридичні та фізичні особи - суб'єкти господарської діяльності, які використовують у межах території України ділянки надр для:

- а) зберігання природного газу, нафти, газоподібних нафтопродуктів;
- б) зберігання харчових продуктів, вино продукції;
- в) вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин;
- г) всі відповіді правильні.

4. Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, не справляється:

- а) за використання транспортних тунелів та інших підземних комунікацій, колекторно-дренажних систем;
- б) за використання підземних споруд на глибині не більш як 30 метрів, збудованих відкритим способом без засипання;
- в) за використання підземних споруд на глибині не більш як 30 метрів, збудованих з подальшим ґрунтовим засипанням;
- г) всі відповіді правильні.

5. Платниками збору за користування радіочастотним ресурсом України є:

- а) спеціальні користувачі, перелік яких визначено законодавством про радіочастотний ресурс;
- б) радіоаматори;
- в) загальні користувачі радіочастотного ресурсу України, визначені законодавством про радіочастотний ресурс;
- г) всі відповіді правильні.

6. Податковий період для визначення плати за користування надрами для видобування корисних копалин є:

- а) календарний місяць;
- б) календарний квартал;
- в) півріччя;
- г) календарний рік.

7. Платниками збору за спеціальне використання води є:

а) водокористувачі, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів (первинні водокористувачі) та використовують воду для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва;

б) водокористувачі, які використовують воду виключно для задоволення питних потреб населення;

в) водокористувачі, які використовують воду виключно для задоволення санітарно-гігієнічних потреб населення;

г) всі відповіді правильні.

8. Збір за спеціальне використання води не справляється:

а) за воду, що використовується для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та платників єдиного податку;

б) за воду, що використовується садівницькими та городницькими товариствами;

в) за воду, що використовується для потреб зовнішнього благоустрою територій міст та інших населених пунктів;

г) всі відповіді правильні.

9. Податковий період для визначення збору за спеціальне використання води:

- а) календарний місяць;
- б) календарний квартал;

- в) півріччя;
- г) календарний рік.

10. Об'єктом оподаткування збору за спеціальне використання лісових ресурсів є:

- а) деревина, заготовлена в порядку рубок головного користування;
- б) деревина, заготовлена під час розчищення лісових ділянок у зв'язку з будівництвом шляхів ;
- в) використання корисних властивостей лісів для спортивних, туристичних цілей;
- г) всі відповіді правильні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст. 141).//режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>).
2. Господарський кодекс України № 436 від 16.0 р. (Відомості Верховної Ради України, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144), (в редакції, що діє з 05.07.2012 р.).//режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua>).
3. Податковий кодекс України № 2755 від 02.12.2010 р. (Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112).//режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>).
4. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.99 р. (в редакції, що діє з 22.12.2011 р.)// <http://zakon2.rada.gov.ua>).
5. Закон України «Про інформацію» за № 2657-XII від 02.10.92р.)// (режим доступу: [http:// kodeksy.com.ua/pro_informatsiyu.htm](http://kodeksy.com.ua/pro_informatsiyu.htm)).
6. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджена Наказом Міністерства Фінансів України № 291 від 30.11.99 р.// (режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>).
7. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів і розрахунків. Затверджена наказом Міністерства фінансів України № 69, від 11.08.94 р.// (режим доступу:<http://zakon1.rada.gov.ua>).
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджений наказом Міністерства фінансів України №291, від 30.11.99 р. (в редакції, що діє з 09.12.2011 р.).//режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>).
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 290, від 29.11.99 р. (в редакції, що діє з 09.12.2011 р.)// (режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.[http:// zakon1.rada.gov.ua](http://zakon1.rada.gov.ua)).

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.99 р. (в редакції, що діє з 09.12.2011 р.)// (режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>).

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». Затверджений наказом Міністерства фінансів України № 193, від 10.08.2000 р. (в редакції, що діє з 09.12.2011 р.)// (режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>).

12. Порядок ведення реєстру виданих та отриманих податкових накладних. Затверджено наказом ДПАУ № 1002 від 24.12.2010 р.: [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

13. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної. Наказ Мінфіну України № 1379 від 01.11.2011 р.: [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

14. Артюх О.В. Бухгалтерський облік (для не облікових спеціальностей): Навч. посібн. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 305 с.

15. Бухгалтерський облік: Підручник. – Одеса: Атланта, 2013. – 486 с.

16. Войнаренко М.П., Пухальська Г.В. Податковий облік і аудит: підручник / М.П. Войнаренко, Г.В. Пухальська // Серія «Альма-матер». – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 376 с.

17. Голов С.Ф. Примари гармонізації / С.Ф. Голов // Удосконалення обліку, аналізу і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці: Науковий вісник Ужгородського університету. – Ужгород. 2010р. – Серія: Економіка. – Спец. Вип.. 29(ч.1). – С. 389.

18. Дем'яненко М.Я. Щодо уніфікації бухгалтерського і податкового обліку/ М.Я. Дем'яненко // Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи. Частина I. Проблеми адаптації бухгалтерського обліку АПК України до міжнародних правил та вимог / За ред. П.Т. Саблука, М.Я. Дем'яненка, В.М. Жука. – К.: Інститут аграрної економіки, 2003. – С. 9.

19. Захарченко В.І. Взаимодействие систем финансового, управленческого и налогового учёта / В.І. Захарченко // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Сучасні проблеми аналізу, обліку та аудиту на українських

підприємствах: Наукові праці економіко-правового факультету. Одеський національний університет ім. І.І. Мечнікова. – Одеса. 2008. – Т. 11, вип. 22. – С. 5 – 11.

20. Крупельницька І.Г. Звітність підприємств. Навч. посіб. Київ, изд-во: «Центр учбової літератури» 2012, 232 с.: [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>).

21. Левицька С.О., Лебедзевич Я.В., Осадча О.О. Звітність підприємств: Підручник. – Острог: НУ “Острозька академія”, 2012. – 230 с.

22. Литвиненко Я.В. Маркетингова цінова політика. Навчальний посібник. - 2010р. [Електронний ресурс]. - режим доступу: [http:// marketing/ marketingova _tsinova _politika _ - _ litvinenko _yav](http://marketing/marketingova_tsinova_politika_-_litvinenko_yav)

23. Максимова В.Ф. Артюх О.В. Взаємозв'язок облікових підсистем: методологічний аспект: Монографія. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 187с.

24. Моссаковський В.Б. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні: Монографія. / В.Б. Моссаковський // К.: 2009. –326 с.

25. Облік у механізмі реалізації ефективного управління: Монографія /За наук. ред. проф. В.Ф. Максимової. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 318с.

26. Піддубна Д. Класифікація державних органів та їх повноважень у сфері податкового обліку // Право України, №6 – 2010. - с. 45.

27. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): Монографія. / М.С. Пушкар // Тернопіль. Карт-бланш, 2006. – 334 с.

28. Словінська Л. Г. Методологічне, методичне та організаційне забезпечення складання податкової звітності в Україні // Фінанси України. - 2010. - №1 – с. 165.

29. Хегарті Д., Гелен Ф., Баррос А. Запровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та аудиту / Д. Хегарті, Ф. Гелен, А. Баррос // Школа професійного бухгалтера. – 2006. – №7(67). – С. 17– 31.

Навчальне видання

Максімова Валентина Федорівна
Артюх Оксана Валентинівна

ОБЛІК У СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ
НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Підписана до друку _____ Зам. _____
Формат паперу _____ обсяг 10,6 авт. арк.
Тир. _____ прим. ОНЕУ м. Одеса 82, вул. Преображенська, 8